

NOVA DOBA

LJUDSKA BANKA
Zaupanje zavezuje.

Celje - skladišče
Per
III 127/1994
5000001680,8/9
OSREDNJA KNJ. CELJE
COBISS

CENA 100 SIT SLOVENIJA, SREDA, 9. MARCA 1994 ŠT. 8, 9, LETO XXVIII

**SLOVENKA ANKA
TUDJMANU KOLO
VODI**

**Z OBČINAMI
RAZSTRELILI
DRŽAVO**

**DEVETKRAT
MRTEV SE
TOLČE DALJE**

**EKSKLUZIVNO:
ZVEZDA MTV
V NOVI DOBI**

**GRADIS
POMETEL
SNAŽILKE**

**POLICAJI V
NARKOMANOVEM
BRLOGU**

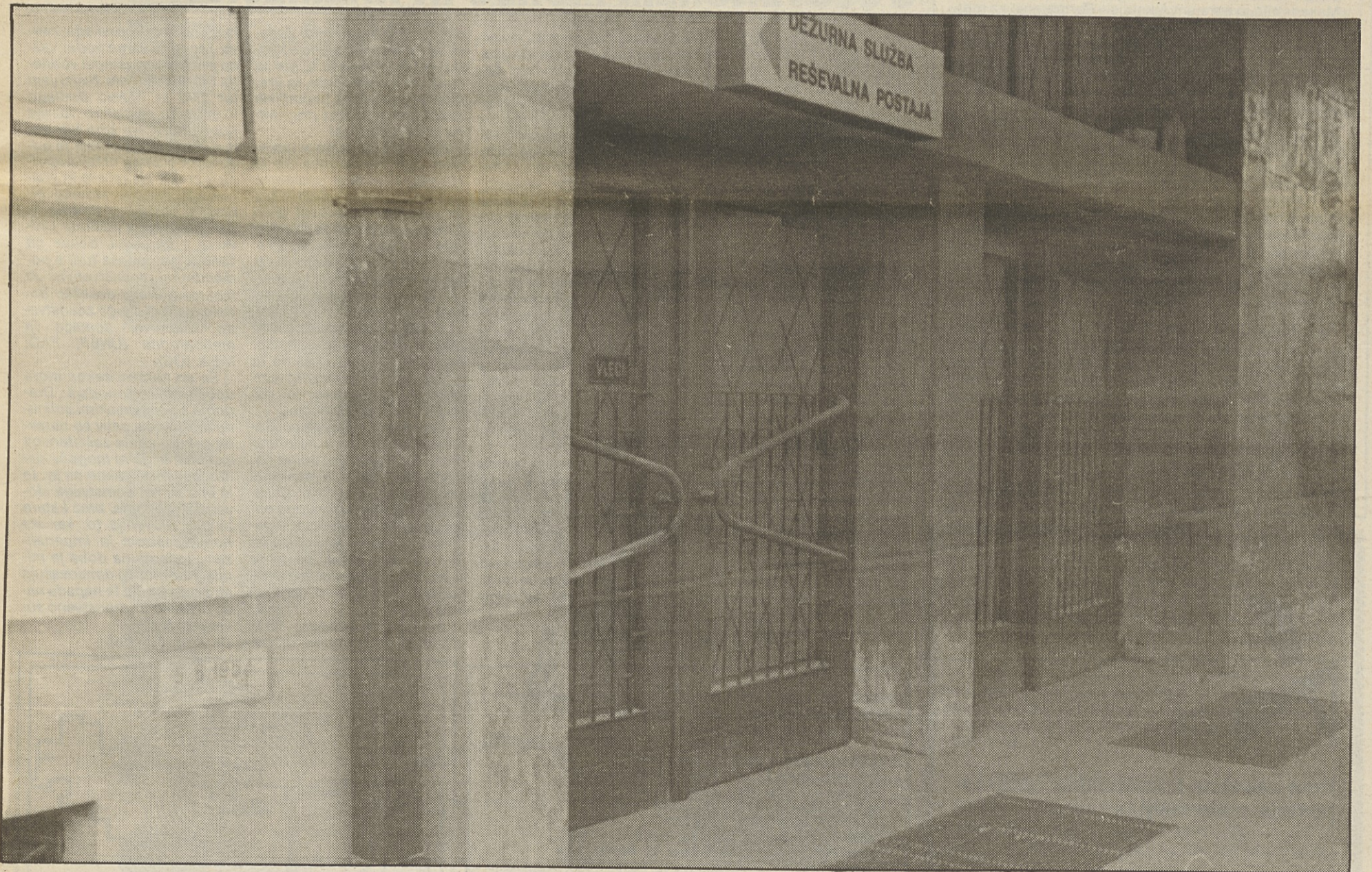

Foto: LucaS

**HITROST UBIJA
VOZI PREVIDNO**

50 : 50

9. oktobra 1944 je Churchill v Moskvi svojemu vojnemu partnerju Stalinu na tobačni papir, ki ga je kasneje sam imenoval 'nespodoben dokument', napisal seznam držav v jugovzhodni Evropi z razmerjem interesov velesil. Na njem so bili napisani odstotki za Sovjetsko zvezo in Idrugel: 90-10 v Romuniji, 10-90 v Grčiji, 50-50 v Jugoslaviji, 50-50 na Madžarskem, 75-25 v Bolgariji. Stalin, po pisanju Churchilla, je po kratkem premisleku obklical postavke na papirju...

Skoraj petdeset let kasneje se na tleh Balkana krvavo uresničujejo odstotki, ki so bili nekoč tako neblogljeno zapisani na papir. Vsakomur je že zdavnaj jasno, da vojno morijo na tleh razpadle Jugoslavije lahko zaustavita s svojim posredovanjem le velesili, kot sta ZDA in Rusija.

Američani potrebujejo politično asistenco Rusije v Evropi tudi v današnjem času. V času II. svetovne vojne je namreč Stalin kar nekajkrat zaprosil Zahodne zaveznike, da naj odpro drugo fronto nekje na zahodu Evrope. Churchill takim prošnjam seveda ni mogel ugoditi, saj ni imel na razpolago dovolj vojaške moči, zlasti tiste, ki naj bi jo prispevali Američani. ZDA, kot najmočnejša vojaška sila, iz svojih strateških vzrokov ni bila pripravljena takoj odpreti druge fronte, saj je želela imeti Ruse čim globlje v Evropi zaradi možnega opravičila za svojo povojno prisotnost (politično, ekonomsko) na evropskih tleh in s tem zmanjševanja vpliva evropskih zaveznikov na minimum.

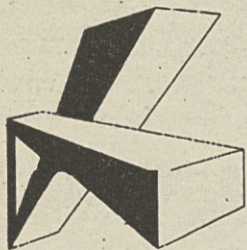
Obrobnost Evrope, ki je ujeta v birokratske probleme svojega združevanja, se je dokazala tudi ob neuspelem reševanju balkanskega konflikta. Američani, ki so do sedaj vodili politiko 'containment', zadrževanja konfliktov v lokalnih okvirjih (namestitve njihovih vojakov v Makedonijo in sprejem Albanije v Partnerstvo za mir), so sedaj preko NATO-vega ultimata Srbom začeli s scenarijem, ki je koordiniran z Rusi. Rusi so namreč hkrati namestili svoje vojake v okviru modrih čelad na osvojene, za Srbe strateško pomembne položaje (Sarajevo, Tuzla) in se tako postavili v vlogo carinikov etnično razdeljene Bosne in Hercegovine.

Hrvatom je namesto pretečnih sankcij preostala le druga možnost, ki so jim jo ponudili Američani in je preveč mamljiva, da bi jo zavrnil, in sicer podpis okvirnega sporazuma o federalni združitvi muslimanskega in hrvaškega prebivalstva na ozemljih, ki so v njihovih rokah in sporazum o ohlapni konfederaciji med Hrvaško in Bosno in Hercegovino. Pri podpisovanju dokumentov je bil prisoten celo ameriški zunanji minister Christopher, prav tako pa je na obisku v Moskvi voditelj bosanskih Srbov Karadžića sprejel ruski zunanji minister Kozirjev, kar postavlja dogodke v pravo povezavo.

In Slovenija? Slovenija ima to srečo, da pripada tistim 50 odstotkom, za katere sta se Churchill in Stalin sporazumela, da bodo nekoč del nekakšne krščanske srednjeevropske konfederacije. Svet NATA je pred kratkim obvestil Slovenijo, da izpolnjuje pogoje za Partnerstvo za mir, ki ne zagotavlja Sloveniji posredovanja sil NATA v primeru napada nanjo in ne avtomatskega članstva kasneje v NATO paktu.

Le kaj še preostane majhnim?

Marjan Cviki

Prva zasebna komercialna radijska postaja v Sloveniji

RADIO ALFA

Poslušate nas lahko vsak dan od 10.-14. in 19.-24. ure

107,8 Mhz

SLOVENIJA IN NJENE FINANCE — SLOVENSKI JAVNI DOLG ZNAŠA 380 MILIJARD TOLARJEV — V DELITVENI BILANCI PADE NA NAŠO DRŽAVO VEČ KOT ŠESTNAJST Odstotkov OBVEZNOSTI NEKDANJE FEDERACIJE

DO VRATU V DOLGOVIH

V kratkem, najverjetneje še ta teden, bosta vlada in parlament morata ugrizniti v kislno jabolko, ki se imenuje slovenski javni dolg, seštevek obveznosti, ki smo jih bodisi podedovali bodisi si jih s parlamentarnimi sklepi naprtili na ramena. Lahko je dvigniti roko, težje pa je potlej zapitek plačati.

Javni dolg Slovenije znaša 378,96 milijarde tolarjev, približno 5,5 milijarde DEM ali 2,9 milijarde dolarjev, kar je več kot četrtina bruto domačega proizvoda države. In skoraj toliko, kot naj bi znašal letošnji državni proračun. Plačati ga bomo seveda morali slovenski davkoplačevalci.

IZJAVA ZA JAVNOST

O SLOVENSKEM MORJU IN RAZMEJITVI V ISTRI

Presenečeni smo, da se ob razpravljanju o razmejitvi v Istri venomer pojavljajo predvsem le mednarodno pravni vidiki mejitve, ki jih po svoje razlaga naš mejaš: ob obilici obale in morja, ki ga ima od zahodne Istre do Kopravca, skuša Sloveniji priprijeti njeno več kot tisočletje odprto okno v svet. Dober mejaš tega ne dela in se tudi zaveda, da je meja na morju samo del več kot 550 km dolge meje med Hrvaško in Slovenijo, ki je poleg tega tudi rečna in kopenska. Ta meja naj bi bila vsa prijateljska in stičišče vsestranskega, tudi naravovarstvenega sodelovanja. Slovenija kot suverena država mora varovati svojo naravno osnovo življenja, katere del je tudi morje, z vidika pravnega varstva morja in pomorskega gospodarstva, enako pa z vidika varovanja naravnih virov, znamenitosti, avtohtonega življa in znanstvenih potreb. To so tudi njene mednarodne obveznosti po konvencijah OZN in drugih ureditvah (EU, UNESCO; OECD). Dosedanje naravovarstveno stičišče dveh skupnosti na mejnih rekah opozarja, da je težko usklajevati različno zakonodajo, dejavnosti in interese pri preprečevanju pritiskov prometa, množičnega turizma in prenašanja onesnaženosti preko meja ter seveda očitnih političnih ozadij. Oba mejaša se morata zavedati, da se z odpiranjem znotraj Evropske unije in njenim širjenjem enormno povečuje prometni park (po ocenah EU od 70 na 200 mln enot do leta 1999). Slovensko ozemlje je tranzitno v podalpskih, čezalpskih in pomorskih smereh, zato moramo vztrajati pri stvarnem varovanju okolja v svoje dobro in dobro svojih sosedov, tudi Hrvatov. Če tega ne uveljavimo, ne moremo govoriti o dobrih mejah in vzornih gospodarstvih.

Ob mednarodnem dnevu človekovega okolja 5. junija 1993 v Kopru smo posebej opozorili na nujnost zaščite morja in potrebne varstvene dejavnosti ter na podpis oziroma ratifikacijo mednarodnih konvencij, ki to uokvirjajo. Ti dokumenti so argumenti! Odmeva ni bilo! Zadeve se ne rešujejo samo s sporazumi med mejaši; tu gre za naše izvirne vrednote, in ureditev teh zadev na občutljivih naših tleh je za nas prioriteta in neodložljiva!

Dragonja je samo v majhnem delu mejna reka. To je slovenski naravni spomenik geomorfološke, hidrološke in zoološke vrednosti! Izvirni Dragonje in pritokov so v flišnem gričevju severne Istre. Je edina prava slovenska reka, ki teče v Jadransko morje. V njej je bogata in zelo različna vodna favna od sladkovodne, brakične (mešane sladke in slane) do morske; nekaj redkih vrst je samo tu v Sloveniji! To je izrazito raziskovalno, študijsko in demonstracijsko območje.

Ob ustju Dragonje so Sečoveljske soline s halofitno floro in vegetacijo, edino nahajališče vrste *Hyacinthus romanus* v Sloveniji, gnezdišče stranišče za mnoge ptice, med temi beločlega deževnika, sicer pa edinstven biotop. Vsi vemo, da je to območje ogroženo in zahteva posebno skrbno urejanje okolja.

In končno Piranski zaliv. To je naše najboljšo morje, različno od Koprškega zaliva. Morje ni samo voda; važna je njegova lastnost vodnega biotopa z vsem življenjem ter živo in neživo podlago v dnu. Tu se lahko razvija marikultura. Ne sme biti obmejni poligon. Pri tem je odgovornost obeh držav popolna, ker gre za naravo in znanost. Mi imamo Morsko biološko postajo v Piranu, tj. del Biološkega inštituta Univerze v Ljubljani, deluje od 1969 in se ponaša tudi s pomembnimi znanstvenimi in izobraževalnimi dosežki. Sodelujejo tudi druge znanstvene ustanove, domače in mednarodne (UNEP, FAO, IAEA, IOC).

Še en naravni zakon mora upoštevati zakonodaja: Dragonja s Sečoveljskimi solinami in Piranski zaliv so naravna celota, enota zaščitenega sistema, ki ga ni mogoče deliti. Slovenski zakon pa je: to je ena sama, edinstvena slovenska vrednota, brez katere bi bila Slovenija to, kar sta hotela fašizem in imperalizem, toda njuna doba je minila. Kdorkoli to omalovažuje ali skuša krniti, ta napada našo državno in znanstveno suverenost.

Dr. Avguštin Lah

NOVA DOBA

Najstarejši zasebni in nadstrankarski slovenski politično-informativni časopis

Lastnik in glavni urednik Janez Sever
Urejujejo: Vasja Ocvirk, Ksenija Lekić in Luca S
Celostna podoba: mag. Jože Domjan
Računalniška predloga: dr. Borut Jereb
Naročnine in prodaja: Mitja Ocvirk
Tajnica v uredništvu: Danijela Božič
Izdaja PRESE d.o.o., Aškerčeva 15, 63000 Celje
Trženje: SOK d.o.o., Aškerčeva 15, 63000 Celje, in agencije
Tiska družbeno podjetje DELO - TISK ČASOPISOV IN REVIJ p.o.

Naslov uredništva: Celje - knežje mesto, Aškerčeva 15, 63000 Celje, tel.: 063/ 441-606 in 441-215, faks 063/

Žiro račun pri celjski SDK št. 50700-603-31819
Na podlagi Zakona o prometnem davku in mnenju Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 sodi časopis med proizvode informativne narave, za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek od prometa proizvodov
Začasno izhaja vsako drugo sredo
Nenaročenih rokopisov ne vračamo, na nepodpisana pisma se ne oziramo
Cena za izvod izven Slovenije: Hrvaška in BiH 240 DIN, Avstrija 42 AST, Nemčija 5 DEM, Švica 5 SRF, ZDA in Kanada 5 USA, Švedska 20 SEK, Avstralija 6 AUD, Italija 1.200 LIT

koroški
radio
slovenj gradec
UKV 97,2 IN 88,9 MHz STEREO

**ZDAJ JE ŽE NA DLANI, DA BODO KMETJE
IN KRŠČANI DRŽAVO RAZSTRELILI NA
VAŠKE OBČINE, DA BI SE TAKO
DOKOPALI DO OBLASTI — SVOJO
PRILOŽNOST SKUŠAJO IZKORISTITI
TRETJERAZREDNIKI, KI SO PROPADLI NA
PRVIH TER DRUGIH VOLITVAH IN SE ŽE
RAZGLAŠAJO ZA ODREŠENIKE
— RAZOČARANI IN VSE SIROMAŠNEJŠI
NAROD SE ODPOVEDUJE SVOJE
STRANKARSKE PRIPADNOSTI
— PEŠČICAM V VODSTVIH STRANK
PREPUŠČA ODLOČANJE V NJEGOVEM
IMENU**

Potegavščine se nadaljujejo. Najprej smo si dodelili državo in jo slabo zakoličili. Potem smo planili po družbenem imetju in ostali praznih rok. Zdaj so nam, naivnim, vrgli novo kost — lokalno samoupravo. Cela država je vzbrstela. Sanje in ideje se prepletajo, ljudje se kregajo, načrtujejo, rišejo meje, vsak bi rad novi fevd. Med najglasnejšimi so tisti, ki jim je narod že obrnil hrbet na prvih in drugih volitvah.

Boj za oblast je dobil neslutene razsežnosti. Vzorov je mnogo, kajti to, kar so si od osamosvojitve sem prigrabili oblastniki, ni bilo niti misliti. In tisti, ki so ostali praznih rok, zdaj nezadržno silijo h koritu.

Lokalna samouprava bi naj bila prav to — korito. Občina. Svoja, lastna občina. Od ropov, goljufij in podeseterjene državne uprave izmzgano Slovenijo bodo razstrelili na fevde lokalnih oblastnikov, ki bi radi zase in svoje najbližje zagotovili mirno življenje do konca dni.

**Prvi na vasi ali zadnji
v mestu**

Med razprave, razprtije in govorce vseh vrst, ki vznikajo v desetinah užaljenih, razočaranih, ogoljufanih državljanov države, ki bi naj bila v Evropi, je težko biti boj s treznim razmišljanjem ali računom, tudi tam, kjer bi pričakovali, da jih je zgodovina že marsičesa naučila.

Foto: LucaS

Denimo, v Prekmurju. V pokrajini, ki ji nobena oblast doslej ni bila radodarna. Toda krhka naveza štirih občin, v Radgoni, Ljutomeru, Lendavi in Soboti, je svet ob Muri kolikor toliko branila pred siromaštvom in gospodarsko zaostalostjo. Toda tudi tam kot povsod po Sloveniji ljudje vidijo svojo možnost v novi lastni občini. Prekmurje smo prav zaradi te značilnosti izbrali za primer in za pogovor naprosili soboškega župana Andreja Gerenčerja, dipl. oec.

Vaš Izvršni svet vztraja pri nedeljivosti soboške občine, občani pa so si jo po enem videnju razdelili na deset, po drugem pa kar na dvanajst občin.

»Res je. Oboje je res. Mi ugotavljamo in dokazujemo, da bomo samo skupaj močni in uspešni v boju zoper neverjetno centralizacijo oblasti v metropoli, ker nam je to kolikor toliko uspevalo v zadnjih desetletjih, nekateri pa pravijo, da bodo rajši prvi na vasi kot zadnji v mestu.«

V uredništvu smo izračunali, da bi naj imela ena izmed novih občin komaj 461 duš...

»Verjetno ste mislili na idejo o občini Hodoš — Krplivnik.«

Doslej so trdno odločeni, da bi imeli svoje občine v Beltincih, na Cankovi, pri Gradu, v Martjancih, Prosenjakovcih, Petrovcih, Pučoncih, Rogoševcih in na Tišini, vse glasneje pa razmišljajo tudi o Kuzmi in Bodoncih...

»Če bo obveljal koncept malih občin, bi morali vzporedno razmišljati o ustanovitvi Pokrajine, ki bi povezovala interese vseh tu živčih proti — državi.

Težko verjamem, da bi tako razdrobljene občine imele kakršenkoli vpliv na državo, če bi sploh lahko preživele...«

Ali razmišljanja o lastnih občinah slonijo na ekonomski osnovi?

»Delno že, vendar se izogibajo težavam z delitvijo premoženja, predvsem tistega dela, ki je v nedokončanih investicijah, kreditih, anuitetah...«

Del Prekmurja je pretil z Republiko...

»Jaz pravim s Pokrajino. Ta zamisel ima realne zasnove in je nadaljevanje tradicije skupnega življenja ob Muri. Seveda z Radgono, Ljutomerom in Lendavo na temeljih, ki so bili že doslej skupaj grajeni: zdravstvo, bolnišnica, infrastruktura...«

To pa zagovarjajo edino zeleni.

»Varovanje okolja se niti ne začne niti ne konča z občinsko mejo. Če hočemo svet ob Muri v resnici obvarovati in ohraniti, ga moramo skupaj.«

Kolikšna je resnična možnost, da bi uresničili napore Gospodarske zbornice in drugih, ki predlagajo, da bi Prekmurje v celoti postalo brezcarinska cona...

»Gre za idejo, ki je danes dlje od uresničitve, kot je bila takrat, ko so jo sprožili. Ljudje se pripravajo o mejah novih občin, kaj šele, da bi se ubadali z vizijo, ki bi Prekmurju v resnici prinesla razcvet. Lokalna samouprava je politiki prinesla kost, ki jo ljudje glodajo, namesto da bi se osredotočili na politiko, razvoj.

Zgodovina se ponavlja in kaže, da se iz preteklosti nismo mnogo naučili. Žal. Po resnici povedano, enostavno ne vem, kaj bo z mojim Prekmurjem.«

JALTA, JALTA...

S podpisom bosansko-hrvaške koalicije so se, vsaj tako se zdi, začele delno uresničevati preroške napovedi tistih, ki so ob koncu osemdesetih let obljubljali razdelitev Jugoslavije po jaltsem sporazumu. In čeprav so Stalin, Churchill in Roosevelt že dolgo v grobu, so njihove besede, oziroma dogovori, ki so jih sklenili februarja 1945 na Jalti, danes živi bolj kot kdajkoli prej. Pol stoletja stara novica, bi lahko rekli, je pa vsekakor zanimiv način, na katerega sta ljubezen do davne zavezniške delitvene bilance izkazali velesili. Rusija, ki je velesila verjetno le še v jedrskem, a hkrati nič kaj zamerljivem pogledu, je ljubezensko izjavo podala na navidezno nadvse miroljuben način, z namestitvijo svojih modrih čelad na sarajevskih Palah, Američani, oziroma severnoatlantska zveza pa se je pod ljubezensko pismo podpisala kar z raketami lovca F-16. Slednje se je sicer zgodilo vsaj dvaindvajset mesecev, sto tisoč življenj in ducat koncentracijskih taborišč prepozno, a vendar.

Poligon za razčiščenje starih računov, kar bivša Jugoslavija vsekakor je, tako ne bo prenehal opravljati omenjene strateške funkcije, lahko pa vsaj upamo, da bo postal kanček bolj mirno mesto na zemlji, v kolikor lahko o čem takem sploh govorimo. Bosansko-hrvaški pakt predstavlja torej zgodovinsko dejanje prav v toliko, kolikor so v njega privolile svetovne velesile z vsemi mednarodnimi institucijami vred. Grenko vprašanje, ki se nehote vsiljuje ob navdušenju, ki sta ga na obeh straneh izmenično sprožili akciji Rusov in Američanov, pa nas opozarja, da ima zgodovina dolge in močne lovke. Namreč, ali lahko potem, ko se je zahod končno le zganil, pričakujemo od njega še nasvete, v kakšnih državah naj v prihodnje živimo? Menda nam ja ne bodo, v ljubezenskem obzoru z Rusi, na koncu ponudili še konfederalno Jugoslavijo? Tega se nam verjetno še ni treba bati, ne smemo pa pozabiti, da je prav pasivna, mencajoča in dosledno cinična distanca zahoda do dogajanja na teh prostorih enakovredno sokriva za krvavo dramo v Bosni. Če namreč televizijski posnetki koncentracijskih taborišč niso uspeli prepričati svetovne skupnosti, da bi ukinila vsaj embargo na uvoz orožja in tako Bosancem omogočila obrambo, če že kaj drugega ne, se moramo vprašati, kaj za vraga stoji za najnovejšimi potezami velesil. Samaritanski altruizem bržkone ne.

Zato lahko upamo, da so razlogi, ki tičijo za odločnejšim nastopom pakta NATO dovolj močni, da bo pri zaščiti resolucij ZN vztrajal do konca, pa četudi ima vmes prste notorični sporazum s krimskega polotoka. Karte so sicer že dolgo razdeljene, upajmo le, da nas ne bodo zopet bratili. Razdruževali smo se zato, ker nismo več hoteli živeti v eni državi. To je vendar kot na dlani. In če so se Muslimani in Hrvati v Bosni združili, so to naredili zato, ker so zopet našli skupen interes in nenazadnje skupnega sovražnika. Bratskih interesov pa bo v prihodnje na teh vzporednikih bolj malo. Prijatelje si namreč prej ustvariš med ekonomskim in kulturnim sodelovanjem kot pa med vojno.

Vasja Ocvirk

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti in pospeševalni Center za malo gospodarstvo organizirata tritedenski obisk japonskega strokovnjaka za trženje g. MAKOTO TANABEJA.

VABIMO VSE ZAINTERESIRANE

V PETEK, 11. MARCA 1994, OB 10.00 URI na predavanje »KAKO TRŽITI Z JAPONSKO«, popoldan pa bo svetoval posameznim zainteresiranim.

VELJA ZA OBČINE ČELJE, LAŠKO, HRASTNIK, ZASAVJE, TRBOVLJE, ŠENTJUR, ŠMARJE, SLOVENSKE KONJICE IN ŽALEC.

Predavanje in svetovanje bo v spodnji stranski dvorani Narodnega doma, Celje, Trg Celjskih knezov 9.

**Božo Berk
FOTO ATELJE**

63000 Celje, Na Okopih 2c, ☎ 063/441-746

KAKJ BO Z MOJIM PREKMURJEM

ALEŠ ILC: NEMOGOČE JE MOGOČE, SAMI SMO POKLICALI REVIZIJO, KI JE POTRDLILA, DA V KOVINOTEHNI NISMO KRADLI — IZPAD JUGOSLOVANSKEGA TRGA V CELOTI NADOMEŠČEN — SRBI NISO ZAPLENILI KOVINOTEHNIH LASTNIKOV — SAMO ZDRUŽENI BOMO SPOSOBNI KONKURIRATI V TUJINI

Dolgoletni in vsake toliko sporni krmar celjskega trsta Kovinotehne, Aleš Ilc, je počakal na konec revizijskega postopka, da bi znova odbil napad nanj in na Kovinotehno, v kateri naj bi se »marsikaj dogajalo«.

Vsake toliko je Kovinotehna predmet vsakovrstnih napovedi, ki jih neutrudno širijo »dobri poznavalci tamkajšnjih razmer«, kar je konec koncev tudi razumljivo, saj gre za mamljive položaje v tem velikanu, ki že leta nazaj trmasto vztraja s svojo

Ilc, dolgoletni krmar tega velikanu, ki je pod njegovim vodstvom še razširil svoje trgovske in poslovne vezi, zdaj že skoraj na vse kontinente, predvsem pa v dežele, kamor Zahod še ni prodril.

Tu gre v največji meri za nekdanje države Sovjetske zveze, kamor so uprte oči tudi drugih slovenskih poslovnežev skupaj s Kovinotehno, Merkatorja in Petrola, pa naših brodarjev in Luke.

»Dejstvo je namreč, da bomo lahko samo združeni in močni zmagovalci v tem trdem boju za trg. Gre za kapitalsko obubožane države, kjer je okosteneli državni aparat nadomestil nov sloj elastičnega podjetništva, ki je pripravljen na pošteno trgovanje.

Naša vizija je po mojem mnenju pravilna, ker smo usmerjeni tja, kjer so likvidnostna sredstva in netto izvozniki, torej nafta ali zemeljski plin, rudna bogastva, kjer potrebujejo infrastrukture, skladišča, letališča, bolnišnice...

Slika: LucaS

politiko, se širi in bogati tudi tam, kjer drugi propadajo ali kamor drugi ne morejo.

»Marsikoga je presenetilo, da smo v Kovinotehno sami poklicali revizijo, in sicer skupaj s Svobodnimi sindikati, da bi tako znova povedali, kako vodstvo in delavci Kovinotehne nismo lopovi...« je presenečeni novinarski srenji uvodoma pojasnil Aleš

Naša razvojna politika se ni v ničemer spremenila: obdržati moramo kapitalsko močno firmo, ki bo sposobna prevzeti velike kreditne potenciale in se postaviti v štrc z multinacionalkami. Po moje imamo pred slednjimi tudi mi iz Slovenije ali pa prav Slovenija nekoliko prednosti...«

MINISTRSTVO ZA DELO JE DO DANES CELJSKEMU EMU POMAGALO Z 218.262.885 TOLARJI — VODSTVO TOVARNE POSODE VSE DO ZADNJEGA NI PRIKAZALO REALNEGA ŠTEVILA ODVEČNIH DELAVCEV — ŠVICARSKO PODJETJE JE PO ODPOVEDI GORENJA PREVZELO TRŽENJE POSODE LE ZA PLAČILO SVOJIH SUROVIN — ETERNA JE VEDELA, DA TOVARNA POSODE NIMA NITI STOLA NITI ENEGA STROJA — OB PREVZEMU JE BILO SUROVIN ZA POLDRUGI MESEC PROIZVODNJE

Nedavni zagon Tovarne posode v EMO, ki je v stečaju, je očitno presenetil tudi vodstvo holdinga EMO, ki na tiskovni konferenci v tamkajšnji jedilnici, sklicala sta jo mag. Tone Zimšek in ing. Justilijan Felicijan, ni sodelovalo. Maks Bastl, predsednik Holdinga EMO, pravi, da javnosti posredovani podatki niso povsem točni.

»Stečaj Tovarne posode je bil posledica dosedanjih neuspešnih rezultatov, saj so se vsi naporji končali z neuspahom. Ob tem je treba povedati še to, da tudi zadnje vodstvo Tovarne posode v najbolj kritičnem času vodstvu holdinga ni prikazalo dejanskih potreb za proizvodnjo, temveč le ohlapno skico, ki je v bistvu upoštevala skoraj vse v tovarni zaposlene,« zatrjuje gospod M. Bastl, dipl.oec.

»Pretežni del vse zadolženosti EMO izhaja prav iz Tovarne posode, največji stroški pa so bili v pokrivanju tečajnih razlik in obresti.

Država je pomagala EMO, saj je Ministrstvo za delo od novembra 1992 do februarja letos za financiranje presežnih delavcev dalo 218 milijonov 262.885 tolarjev, ki so bili izključno porabljeni za ta namen.

Ker je največji problem tovarne predstavljalo tudi ohlapno izkoriščanje delovnega časa, izredno visok bolniški stalež zaposlenih in nedisciplina, je bila rešitev samo v stečaju. S tem pa je Eterna dobila že izčističeno sliko dejanskega stanja.

Po odpovedi trženja Gorenje-Dunaj smo preprosili švicarsko firmo INTRE, da prevzema trženje vsaj v tolikšnem obsegu, kot je vrednost njihovih surovin, ki so jih še dobavljali tovarni, da je lahko kolikor toliko obratovala. Tako je v tovarni bilo ob zagonu, še surovin v vrednosti okrog 174 milijonov tolarjev ali za približno poldrugi mesec obratovanja.

Z obdelavo novih tržišč je proti koncu lanskega leta v EMO že prihajalo naročil za različne vrste posode toliko, da jih vseh ne bi zmogli, ozi-

roma jih je bilo za prihodnje tri mesece. Razmere so se začele izboljševati, ko smo v zadnjem četrtletju dokončno ugotovili, kje so napake v trženju. Res pa je, da so se tudi razmere na trgu v zadnjem letu spremenile, saj je tržišče znova pokazalo interes za »poltežko, in »težko, posodo.

Kar tiče »ropanja, EMO, bi povedal, da je EMO organiziran kot holding že od 1991. leta in je bilo po takratnem Markovičevem zakonu vse premoženje preneseno na holding. Vsa podjetja so bila znotraj ustanovljena z minimalnim kapitalom in z najemniškim odnosom do »matere. Plačevala so najemnino, ki je bila sestavljena iz amortizacije in zavarovanja.

Tovarna posode ni nikdar plačevala najemnine. Da bi ji namreč omogočili preživetje, se je holding dodatno zadolževal tudi za nakup surovin in repromateriala, pretakal amortizacijo iz drugih družb, čeprav je bilo dogovorjeno, da se ta vrača.

Tudi obratovanje ob koncu leta je bilo na osnovi poslov, ki jih je organiziral holding. Glede dejanskega stanja, da namreč v lasti nekdanje Tovarne posode ni niti »stola, niti enega samega stroja«, je jasno in so to gospodje morali vedeti, če so se spustili v ta posel, saj ne gre, da bi se nekdo lotil sanacije neke tovarne, ne da bi pred tem vsaj pogledal v bilanco.

Mi o namerah podrobno nismo bili seznanjeni, ker je tovarna v stečaju in vse sodi v okvir stečajnega upravitelja. Upam pa trditi, da smo v tem poldrugem letu, kar sem v EMO, opravili velikanško delo. Upam, da ne prepozno,« končuje gospod Maks Bastl.

S POLETJEM LASTNIKI

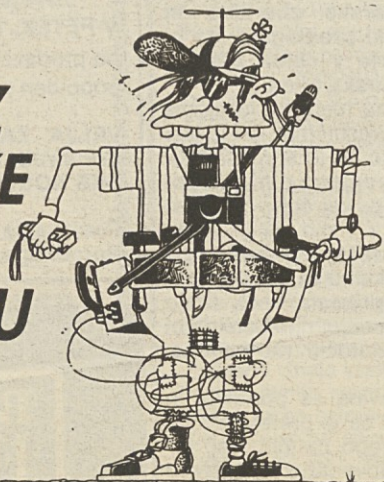
BASTL BRANI EMO

Foto: LucaS

MARIBORSKI RADIO STUDENT UKV stereo 95,9MHz •

**BREZ
DLAKE
NA
JEZIKU**

MARIBORSKI RADIO STUDENT UKV stereo 95,9MHz •

NOVA DOBA
IŠČE
ORGANIZATORJE ULIČNE
PRODAJE
ZA VSA VEČJA SLOVENSKA
MESTA
Če ste sposobni, komunikativni in želite dodatno zaslužiti, se oglasite v uredništvu Nove dobe v Celju, Aškerčeva 15 ali pokličite 063/441-606.

**ERNEST EBENŠPANGER,
DIREKTOR MURINE TOVARNE
MOŠKE KONFEKCIJE MED
LETOŠNJIMI NAGRAJENCI ZA
VZORNO GOSPODARJENJE
– TOVARNA, KJER SE TRDO
DELA IN TRDO ODMERJA KRUH
VSAKEMU OD VRATARJA DO
DIREKTORJA – KER POLITIKA
V TOVARNO NIKOLI NI SMELA, JE
BILA MURA TRN V PETI VSEM
REŽIMOM – MURA JE EDINA
TOVARNA, KI NI NIKOLI KLECALA
IN TUDI DANES ZDRUŽUJE SVET
NA OBEH BREGOVH**

nes – pojem. Gre za pripadnost, gre za trdo disciplino in garaško delo, ki ni bilo nikoli v celoti poplačano. Jaz sem vzkipljiv in trmast, ko vem, da imam prav. Tu ne popuščam.

S prihodom v Muro, že leta poprej sem od daleč spremljal vse, kar se je tam dogajalo, sem nekaj let kot goba srkal vase tudi tisto, čeprav ni bilo to v domeni 'mojih delovnih nalog in opravil', kot se je temu reklo.

Deseturni delavnik

Danes ste direktor, zdi se nam, največje tovarne v Pomurju.

»Sedmo leto sem že direktor Tovarne moških oblačil, ki poleg te tu ima še tovarno v Ljutomeru in tovarno

Tako pogoltno države pa ne

Po bitki je lahko biti general, toda vam so venomer očitali prozahodno usmerjenost, varčnost, celo izkoriščanje delovnega človeka...

»Muro so zgradili njeni delavci. Zato tudi z lastninjenjem ni težav. V Muri so veljali evropski standardi tako za delo kot za kvaliteto.

Drži, tudi vi ste pisali, kako so delavke prihajale na delo predčasno, da bi prekoračevale norme, več zaslužile. Kratkoročno gledano je bil to zaslužek, vendar ni bil naš cilj. Naš cilj je bil to, kar smo: najmoderneje opremljena tovarna z dobrimi delavci, ki izdelujejo visoko tržne izdelke v izjemno hudi konkurenci.

Prav neverjetno je, da imate vi vezi z imeni, ki v svetu mode sodijo med prvih deset, čeprav ste »industrija«...

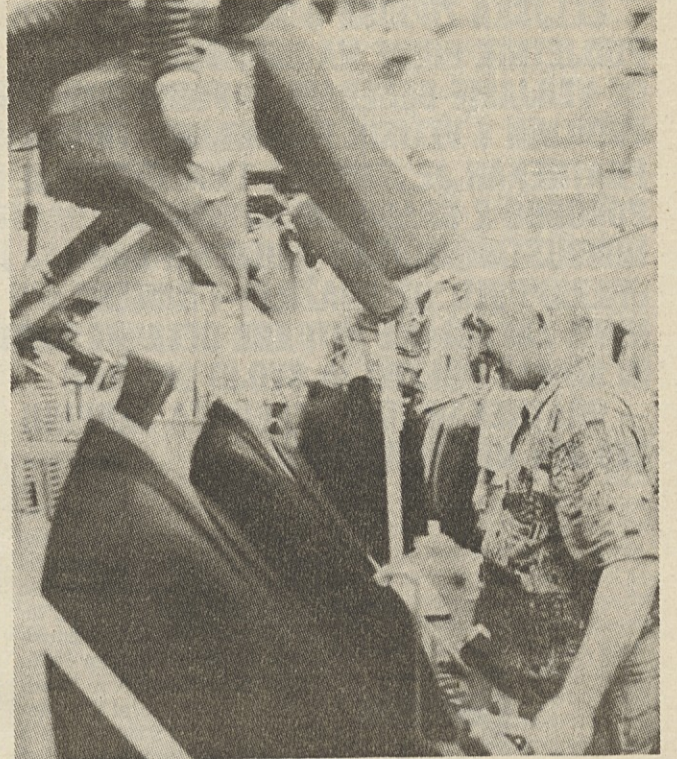
»V svetu smo že desetletja, bili smo že v času, ko so se drugi zadovoljevali s proizvodnjo uniform.

Skupaj s firmama Wetmur in PMI uveljavljamo blagovne znamke Cavelli, Ferrini in Sacardi, neposredno pa tržišča Free in Mura Design, redno sodelujemo s podjetji Ivesa Saint Laurenta, Reneja Lezairja in Armanija ter celo vrsto drugih.

Toda ob tako pogoltni državi, kot je naša, je naše delo za Evropo že predrago. Ta država bo s takšnim gospodarjenjem uničila še peščico tistih, ki so nad vodo in ki vlečejo voz naprej...«

Imam vse, kar sem nekoč sanjal

Sodeč po tem, da podjetje pestijo »bolniške«, bi sodili, da je delovni tempo navkljub modernizaciji, robotizaciji in računalniško vodeni proizvodnji za delavca do upokojitve komaj zmogljiv...

»Proces proizvodnje je najsodobneje opremljen in naravn. Toda nikakršna strojna oprema ali robotizacija ne more vsepovsod in vedno zamenjati človeka.

Bolniški staleži so problem, ki nas vseskozi pesti. Morebiti je del resnice v socialni strukturi našega delavca, morebiti tudi v delovnem procesu. Po drugi strani pa je tudi res, da med vsemi tisoči, ki so danes v Pomurju ali, denimo, v Lendavi brezposelni, ne moremo najti ljudi, da bi v lendavski tovarni pognali še drugo izmeno.

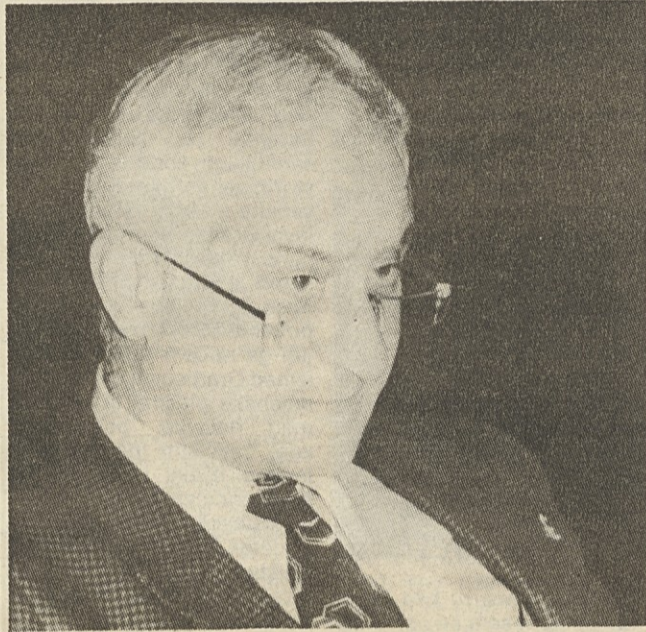
Zaradi naročil delamo tudi ob sobotah, pogosto preko praznikov. Trenutno bi pogodbeno morali ali lahko zaposliti več kot sto ljudi, vendar takšnih, ki bi jih potrebovali mi, enostavno ni...«

Pravite, da ste v prvih dveh mesecih izvozili za enajst milijonov mark...

»Mura v celoti pa 27 milijonov mark. Naša lanskoletna realizacija je bila 4,3 milijarde tolarjev, Murina pa 7,5 milijarde. Naš netto dobiček je bil 171 milijonov, Murin 220 milijonov tolarjev s tem, da smo ustvarili za 440 milijonov tolarjev novih vrednosti...«

Ni ga večjega zadovoljstva od tega, ko vidiš, da prav delaš in ustvarjaš. Včasih me prijatelji zbadajo zakaj to, zakaj ono. Jaz imam vse, o čemer sem kot šolarček, ko sem bil lačen, sanjal: imam ženo in dva otroka, hišo, bmw in vikend na Vaneči, kjer stegnem noge, gledam čebele in poslušam ptice, spijem kupico vina in gledam tam daleč doli tovarno, ki že toliko let daje kruh tolikim ljudem. Da sem tudi sam del tega...«

Janez Sever
Slike: Lucas

Ernest Ebenšpanger: »Siv, res siv, toda mlad po duši...«

Petinpetdesetletni ekonomist Ernest Ebenšpanger, oče dveh otrok, direktor Tovarne moških oblačil v sistemu European Fashion Design, je že četrti v Muri, ki je dobil najvišje državno priznanje za dobro gospodarjenje.

Povsem in že zdavnaj osiveli Ernest Ebenšpanger sodi v tiste generacije prekmurske inteligence, ki siromašnemu svetu ob Muri ni nikoli obrnila hrbta.

Točneje rečeno, izhaja iz žrtvovane generacije. Rojen pred drugo svetovno vojno, ki jo je zaradi priimka po čudežu preživel, da bi tudi po vojni bil zaradi istega priimka zapostavljan.

Premlad za revolucionarne zmage in dvojna štetja se je kot mlad diplomiran ekonomist vrnil v nikoli radodarno okolje in vztrajal. Najprej pri komunalni, dokler ga ni pred dvajsetimi leti vsrkala izjemno pronicljiva in stroga kadrovska politika Mure.

Vzkipljiv in trmast

To je bilo treba povedati zato, ker so njegovi vrstniki z obema rokama sprejemali kakršnekoli kadrovske vrzeli, ki jim jih je ponujala metropola, se udingjali in v njej usihali, dokler niso povsem izhlapeli na sredini hierarhične lestvice oblasti.

»Politiki se nisem udingjal. Najprej zato, ker je oblast motil moj priimek, še bolj pa zato, ker sem ji bil gorak. Svoje mnenje imam na koncu jezika, za politiko pa moram biti diplomat. Po drugi strani sem človek, ki hoče in mora videti rezultat svojega dela, načrtovanj. V politiki pa je vse neoprijemljivo.«

Prav zato je bilo pričakovati, da se boste kot komercialni direktor ene izmed Murinih tovarn, tovarne moške konfekcije, težko vzrasli v trd sistem upravljanja.

»Mura je bila in je tudi da-

v Lendavi, skupaj 2.561 delavcev. Poleg tega smo solastniki še dveh mešanih firm, nemške Wetmur in PMI v ZDA. Celotna Mura danes zaposluje 6.367 ljudi.«

Če spet skočimo nekoliko nazaj, fenomen Mure je težko razumljiv.

»Ni, vsaj za nas ne. Mura je to, kar je, zato, ker je tu.«

Mislite na Prekmurje?

»Točno to. Na tega našega človeka. Pridnega, ukaželnjega, skromnega Prekmurca.«

Toda vaši sosede in vse-

naokoli vas, tudi v Prekmurju in Pomurju je – padalo, Mura nikoli...

»Ker v Muro niso nikoli spustili politike. Samo do vrat. Razen Svobodnih sindikatov, ki pa so partner. Sami že desetletja spremljate naš razvoj, napore in težave, zato to dobro poznate. Zaradi te politike, da politika nima v tovarni kaj iskati, smo imeli dosti težav, bili v nemilosti, toda vedno zmagovalci.

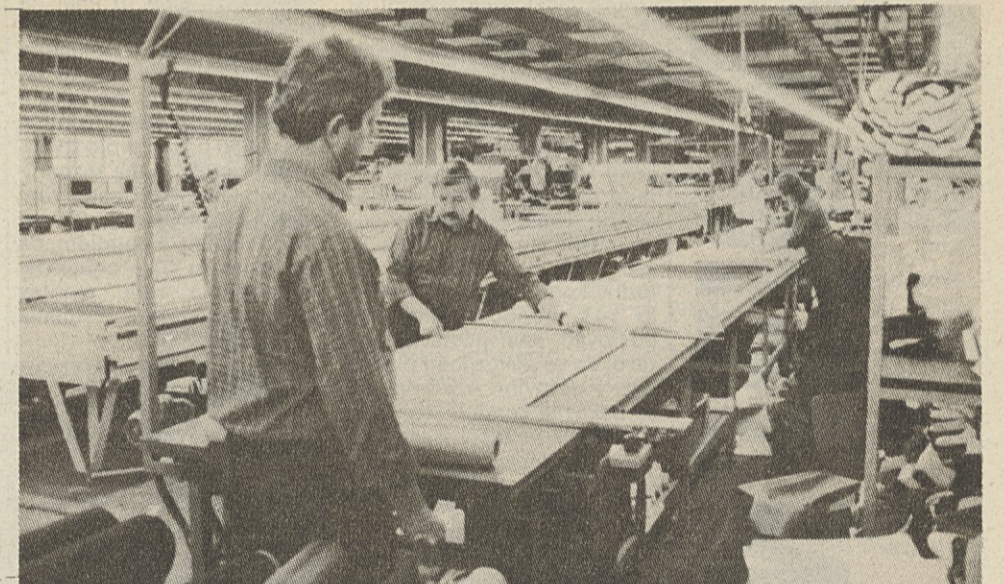
Sami lahko vidite, kaj se je zgodilo z onimi, ki so živeli na račun politike ali od oblasti.«

Hočete reči, da Mure ne bi bilo, če ne bi bila tu, kjer je?

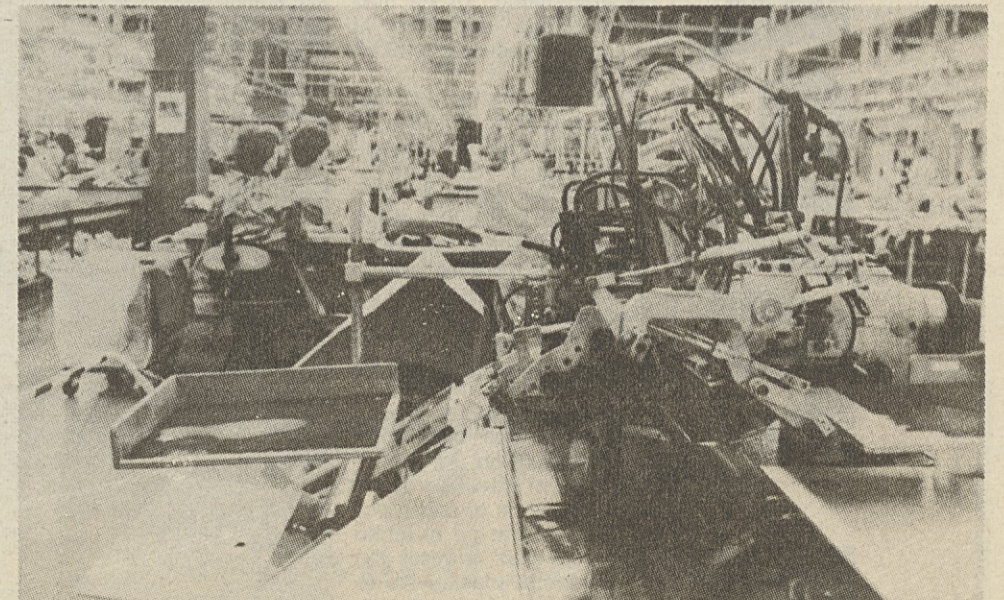
»Da. Tudi drugi so imeli enake priložnosti ali še več, dobivali podporo od oblasti ali politike, in pogledjte, kje so. Zvečine jih več ni ali pa so v Skladu...Groza.

In še nekaj je potrebno povedati. Mure tudi ne bi bilo, če ne bi bila tako naravnana, tako vodena in imela takšnega tima. Zato to priznanje ne gre samo meni, temveč celotnemu vodstvu in vsem v Muri zaposlenim.

Če bi se Mura opotekala, bi klecnilo Prekmurje. Pomnožite število v Muri zaposlenih z najmanj tri, pa boste videli, kaj to pomeni, koliko družin in ust. Potem pomnožite število zaposlenih s povprečnimi 44.600 tolarji...«

Brez človeka ne gre, brez kontrole še manj, kajti kupec je tisti, ki Muri uravnava utrip in dobiček

Murine tovarne so najsodobneje opremljene, kjer se le da robotizirane

MURA KOT STROGA MATI

**CELJSKA ZGODBA O TEM, KAKO LAHKO
PODJETNIK PRIDE NA BERAŠKO PALICO,
ČE VERJAME BESEDAM IN PODPISOM
VODILNIH V VELIKIH PODJETJIH — BORIS
PRATNEKAR JE AVGUSTA 1990 PODPISAL
POGODBO Z GRADISOM IN V SVOJE
NOVOUSTANOVLJENO PODJETJE CSD
PREZAPOSLIL 32 SNAŽILK — DANES
NIMA ZAPOSLENE NITI ENE DELAVKE VEČ
IN KOMAJ PREŽIVLJA SVOJO DRUŽINO
— PRATNEKAR TOŽI GRADIS ZA SKUPNIH
300.000 NEMŠKIH MARK**

Z ZAUPANJEM V BANKROT

Ko je Boris Pratnekar, podjetnik iz Celja, pred slabimi štirimi leti podpisal pogodbo s celjskim Gradisom in od tega podjetja prevzel dvaintrideset delovnih mest za čistilke, si niti v sanjah ni predstavljal, da bo moral to sodelovanje kronati s tožarjenjem po sodiščih. Prvi dve leti se je zdelo, da do kaj takšnega nikoli ne more priti: delavke, zaposlene v njegovem Centru storitvenih dejavnosti, so posle opravljale zgledno po dogovoru, Gradis pa je redno, dvakrat mesečno poravnava svoje finančne obveznosti. »Edina reklamacija v tem času se je nanašala na delo naše delavke v Zagrebu, ko so ga obstreljevali. Pri izplačilih so bile z Gradisove strani nekajkrat tudi manjše zamude, ki pa so bile res kratke. Skratka, v prvih dveh letih je bilo naše sodelovanje povsem normalno,« pripoveduje danes Boris Pratnekar, ki je zaradi kasnejših neporavnanih računov moral opustiti vse delavke.

Po vzornem začetku strela z jasnega

»Ko je Gradisu potekla obveznost do oddanih delavcev,« nadaljuje Pratnekar, »so se začeli odnosi zaostrovati, plačila so začela močno zaostajati in že od poletja 1992 sem moral izpeljevati kompenzacije, da sem sploh lahko poravnava svoje obveznosti. Toda, tako je še nekako šlo, čeprav smo zaradi tega redno izgubljali od deset do dvajset odstotkov cene naših storitev. Ko pa je vse prišlo že tako daleč, da tudi s kompenzacijami ni bilo več mogoče rentabilno poslovati, sem postavil zahtevo, da se obveznosti plačujejo v gotovini, oziroma, da se nakazila končno realizirajo. Gradis je začel iskati novega izvajalca, meni pa poskušal vsiliti podpis aneksa h pogodbi, v katerem so določili petdeset odstotno znižanje cene naših storitev. V takšnih pogojih bi morali bistveno zmanjšati število zaposlenih, kakor tudi obseg delovnih nalog. To pa brez predhodnega dogovora in usklajevanja seveda ne bi bilo mogoče.«

Pratnekar je v aneksu našel še eno kritično točko, ki bi mu onemogočila normalno poslovanje. »Gradis je želel tudi spremeniti rok plačila. Namesto prejšnjih petnajstih dni od izdaje računa bi naj Gradis poravnava obveznosti v roku tridesetih dni od dneva potrditve računa. Prav slednje pa skriva ključno past — namreč od dneva, ko bi CST izdal račun Gradisu, bi lahko potekel cel mesec ali še več, preden bi ta račun prepotoval dolgo pot po njihovi upravni stavbi do odgovorne osebe, ki bi račun potrdila, od takrat pa bi lahko minilo še tistih trideset dni do končnega plačila. Na to seveda nisem mogel pristati.«

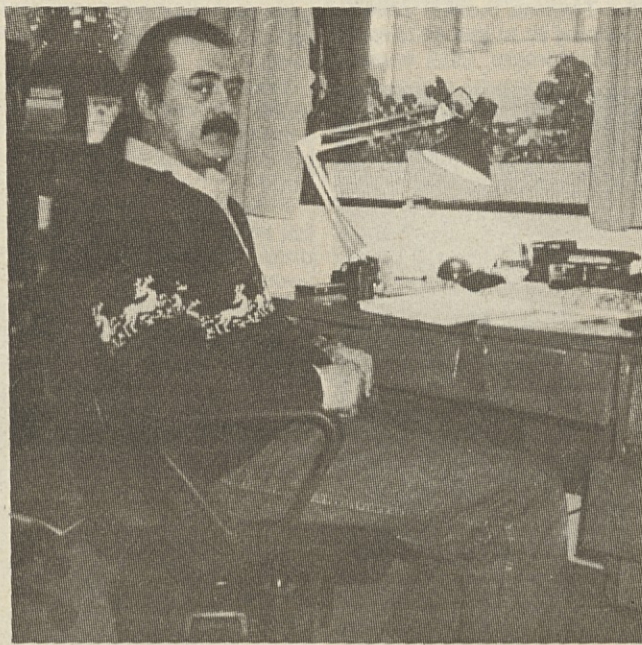
Pratnekarja smo vprašali, če so se zapleti začeli pri istih ljudeh, s katerimi je sklenil pogodbo: »Ne, nikakor. Pogodbo sem sklenil z gospo Rojnikovo, vodjo kadrovske službe, ki pa je bila kasneje, v času predloga novega aneksa h pogodbi, izključena iz celotnega postopka dogovarjanja med nami. To opravilo je prevzel tehnični direktor Gradisa Slavko Ojsteršek.«

Zanimivo, Ojsteršek in Pratnekar sta bivša sošolca in po Pratnekarjevih besedah nista nikoli prej prišla v noben konflikt. Mimogrede: Ojsteršek je sorodnik Pratnekarjeve bivše žene, to-

prostorov. Gradis je to sprejel, ostal pa je pri zahtevi za že omenjeno spremembo plačilnih pogojev. Tega moje podjetje preprosto ne bi moglo prenesti.«

Ultimat

Po krajšem pogajanju je Pratnekar od Gradisovega odvetnika prejel dopis. »V njem so me obvestili, da v kolikor ne bom pristopil k podpisu aneksa, naj jemu ta dokument kot odgovor. Na to sem jim pravočasno, v roku odgovoril, da sprejemam njihov predlog za znižanje cene in da pričakujem njihov poziv za ureditev nadaljnjega pogodbenega

da Pratnekar nikakor ne verjame, da bi to imelo kakršenkoli vpliv na vzroke celotnega konflikta.

Pratnekarja je nova politika medsebojnega sodelovanja začudila, saj je do stika med njimi prišlo na Gradisovo pobudo. »Pred tem nisem poznal nikogar na Gradisu. Oglasili so se mi na podlagi reklame, ki sem jo imel na celjskem radiu, zato ne verjamem, da bi bili v ozadju tega spora kakršnikoli osebni razlogi.« Pratnekar na takšen aneks torej ni hotel pristati in je Gradisu poslal svojo izvedbo. »Med tem so me seznanili z ostalimi ponudbami v tej ceni, jaz pa sem predlagal drugo rešitev, s pogojem, da se v primeru 40 — odstotnega znižanja cene storitev spremeni sistem čiščenja

razmerja. Cena ni bila sporna. Medtem sem se obrnil še na Gospodarsko zbornico Slovenije in s tega naslova prejel odgovor, v katerem so potrdili, da je cena dejansko v soglasju z zakonom in da je Gradis dolžan izplačati terjatve po pogodbi. Pri ostalih pogojih se nismo mogli sporazumeti in nato sem 11.12. 1992 dobil še uradno odpoved.«

V tem dokumentu je Gradis odpovedal sodelovanje za dva meseca nazaj, točneje z datumom 20.10. 1992, čeprav je bil v začetni pogodbi sprejet šestmesečni odpovedni rok. »Obveznosti za nazaj niso poravnali, ker so hoteli, da bi v skladu z aneksom, ko ga nisem nikoli podpisal, popravil pretekle račune.«

Obrtna zbornica, na katero se je Pratnekar prav tako obrnil, je potrdila, da takšno ravnanje ni v skladu s temeljnimi načeli o urejanju obilga-cijskih razmerij in da nedoločno postavljen rok plačila v aneksu pušča upnika v negotovosti, do ustanavljanja novih poslovnih razmerij pa je temelj prvotna pogodba.

Štrajk ali sabotaza?

Od Pratnekarjeve zavrtnitve Gradisovega aneksa k pogodbi so se začele vrstiti reklamacije na opravljene storitve, vsi računi pa so bili zavrtnjeni. Delavke v Pratnekarjevem podjetju so v januarju 1993 začele stavkati.

»S stavko so začele tiste delavke, ki so bile prej zaposlene v Gradisu. Vzrok je bil neizplačan osebni dohodek za mesec november in december. Stavkovnega odbora ni bilo in stavka pravzaprav ni bila v skladu z zakonom, tako da bi bilo mogoče ukrepati z disciplinskimi sankcijami, toda tega nisem storil, saj so bile delavke zavedene s strani Gradisa. Delavci Gradisa so namreč med njimi razširili neresnico, po kateri je Gradis svoje obveznosti do mojega podjetja izpolnil in torej imam denar, ki jim ga nočem izplačati. Kdo izmed Gradisovih delavcev je dejansko plasiral ta podatek med delavke, poskušamo zdaj razčistiti na sodišču. Imamo izjavo velenjske inšpektorice za delo, po kateri so delavke izjavile, da so ta podatek dobile na Gradisu. Dejstvo je, da tega denarja nisem prejel in da imam za to neizpodbitne dokaze.«

Spori so se vrstili, delavke, ki so bile prej zaposlene v Gradisu, pa Pratnekarju niso verjele. Tiste, ki jih je zaposlil pozneje, so sprejele njegovo razlago. V januarju je Gradis izplačal zamudne obresti na izplačila, vendar po svojem izračunu. »Njihova verzija je znesla 600.000 SIT, moja pa približno 1.000.000 SIT. To je bilo kljub temu dovolj za osebne dohodke, ki so bili v istem mesecu tudi takoj izplačani. Računi za november in december 1992 in vsi kasnejši računi so ostali neizplačani.«

»Prejšnji dve leti so v mesecu januarju Gradisovi delavci odšli na dopust, v domovih pa so snažilke opravile generalno čiščenje in tudi

odšle na dopust. Računi so bili redno poravnani, tokrat pa je prišlo do zavrtnitve računa zaradi prekinitve dela, čeprav je iz zapisnika sodišča razvidno, da so prekinitve dela sprožili delavci Gradisa. V marcu 1993 sem vse skupaj predal sodišču, vendar še do danes ni prišlo do poravnave dolgov. Vložil sem tudi tožbo zaradi kršitve pogodbe, tako da mi Gradis po teh izračunih z obrestmi vred dolguje približno 20.000.000 SIT.«

Mlinski kamen okoli vratu

Temeljno sodišče v Celju je od takrat razpisalo tri obravnave, vendar do končne razsodbe še ni prišlo, saj tožena stranka izpodbija zahteve z reklamacijami na storitve, to pa zahteva vedno nova zaslišanja prič. Tožbe so do zdaj ločeno obravnavali trije sodniki, vendar bodo po besedah odgovornih na Temelnjem sodišču v kratkem vse zadeve združili v eno. Pratnekar se je s prošnjo za pospešitev postopka obrnil tudi na Službo za peticije pri Državnem zboru Republike Slovenije, ki je tudi poslala urgenco za pospešitev, toda zdi se, da dokončne razrešitve konflikta še ni pričakovati tako kmalu, saj je zaradi vedno novih prič skrajda nemogoče še bolj pospešiti postopek.

Pratnekar je medtem plačeval stroške in obveznosti iz svojega žepa in z dohodki iz drugih storitev, ki jih je med tem opravljal. Delavke je bil prisiljen odpustiti. Glavnina je odšla na Zavod za zaposlovanje za marec 1993, ostale pa so se jim pridružile kasneje, v skladu z zakonskimi določili. Pratnekar je svoje dolgove poravnava, kolikor je mogel.

»Rad bi se zahvalil strpnim upnikom, ki so razumeli mojo stisko, še posebej Kovinotehni in Kovinotehni Leasing.«

Preživeti mora svojo družino, usoda podjetja CST pa je odvisna od čim hitrejše poravnave računov, ki mu jih dolguje Gradis.

»Veliko načrtov imam, toda težko je rešiti podjetje s takšnim dolžnikom okoli vratu,« pravi, »vsekakor pa bom v prihodnje posloval s poštenimi partnerji.«

Vasja Ocvirk

PROBLEM NARKOMANIJE NA SLOVENSKEM ŠE VEDNO EDINO V DOMENI POLICIJE

Problem narkomanije je že zaradi svoje kompleksnosti trn v peti slovenske družbe in čeprav vsaj teoretično obstajajo vzvodi, ki bi premaknili vsaj za korak naprej pobjude o človeškem razreševanju tega problema, se vsi, razen policije, od problema distancirajo. Izjema niso ne psihiatrija ne socialne službe ali pristojna ministrstva, policaji pa narkomanov ne tretirajo kot bolnike, ampak kot kriminalce. Kar dokazuje predvsem to, da prav radi za-

sežejo tudi heptanon, ki je za ene zdravilo, za njih pa le mamilo. Na zadnji tiskovni konferenci na celjski UNZ so nam razdelili letno poročilo, v katerem med drugim piše:

Mamila: Kaznivih dejanj v zvezi z mamili je bilo nekoliko manj, in sicer jih je 21, v celoti so v RS sicer narasla za 17 primerov, vendar pa je v večjih mestih, kot so Ljubljana, Maribor in pri nas zaznan rahel padec. Kljub temu, da statistika ne izkazuje slabšanja stanja, da ne beležimo

Kakšna je videti hišna preiskava

Med dolgotrajnim zbiranjem materialov smo pozvonili na marsikatera vrata in malokatera so ostala zaprta. Tako nam je Igor pred kratkim opisal, kako je bilo, ko so mu opravili hišno preiskavo.

»Prvič so zvonili že zjutraj, spal sem in nisem šel odpret, nisem niti vedel, da je policija. A so se kasneje vrnili in sem jih povabil naprej. Nekateri sem poznal, najbolj pa sem bil začuden, ko sem zagledal v uniformi svojega sosedu, stanuje prav nad mano in že prej sem slišal, da govori naokoli, da se 'zadet' zju-

Kraj, kjer narkoman ne najde pomoči

smrtnih primerov zaradi uživanja mamil, pa ugotavljamo, da se krog tako uživalec kot preprodajalec širi. Brez večjih težav je na trgu najti marihuano, o količini sodimo tudi po veliko odkritih nasadih canabisa – 712 sadik in tudi saseženi količini marihuane – 7219 g. Vse bolj se pojavlja tudi nevarnejša droga, kot je heroin, trgovanje s 100 do 200 g ni več redkost, gre pa tudi za večje količine, kar kaže zaseg 1112 g heroina, ki je bil prepeljan na naš trg iz Turčije. Zasegli smo še 11,5 g hašiša in 18 ampul heptanona. Srečujemo se že s kvalificiranimi preprodajalci – dealerji, ki posle že ščitijo z orožjem, v primeru nesoglasij pa z njim tudi obračunavajo.

Čeprav malo dvoumno napisano, pa poročilo vseeno kaže nekaj napredka v policijskem poznavanju mamil samih, saj že pripomnijo, da je heroin nevarnejše mamilo. Zelo pohvalno je, da so zasegli le 11,5 g hašiša, tisto z ampulami heptanona pa jim je menda ušlo. Čeprav so nam na tiskovni konferenci pojasnili, da je heptanon za njih mamilo, prav kakor kdove koliko drugih zdravil, ki jih imajo menda na nekem seznamu. Mimogrede, spiska na hišne preiskave ne nosijo zraven, tako da včasih prinesejo iz preiskav, preventivno, cele kupe tablet s čudnimi imeni.

Izgovorili so se tudi, da je šlo za večjo količino, 18 ampul, kar pa tudi ne gre takoj verjeti, saj naj bi bila ena ampula adekvatna dvema tabletama in je to potemtakem le dvodnevna ali trodnevna doza. Narkomani se pač radi pikajo. Da ne bomo suhoparili, vsekakor je policija močno strnila bojne vrste v borbi proti NK, PK in VK dealerjem, in pričakovati je, da bo statistika drugo leto spet izkazala padec, čeprav se bo krog uživalec in preprodajalec širil.

traj zbuja, ker jaz spodaj kadam marihuano. Bili so štirje, dva v civilu, dva v uniformi, poleg je bila tudi priča, sosed iz srednjega vhoda. Sedel sem v kuhinji, oni so prečesavali stanovanje, poleg so imeli tudi psa. Pokazali so mi nalog, star dva meseca, na katerem je pisalo, da iščejo heroin, katerega bi naj prinesel iz Nemčije, namenjen pa naj bi bil našemu trgu.

Res je, da sem v Nemčiji zaposlen pri očetu, ki ima tam podjetje, a bi se dalo že iz potnega lista razbrati, da v tistem času nisem bil v Nemčiji. Na kup so nanosili igle in injekcije, ki jih uporablja s prijateljico za heptanon, citronko, še eno citronko, žlico, na kateri narediva solucijo, na mizi so našli 0,05 g 'zelenih rastlinskih delcev', v kopalnici so vzeli 200 g pralnega praška in pod štedilnikom našli še injekcijsko brizgalko z neznano vsebino.

Nanjo sem že pozabil, šlo je pač za skrivno rezervo, kdo ve, kdaj sva si jo skrila za hude čase. Zasegli so tudi popisan list papirja, kamor si je prijateljica zapisala nekatere misli in razmišljanja, ko je bila zadeta.

Mamilo je bilo edinole v zadnji brizgalki, a ne heroin, ampak kokain. Med drugimi so vzeli tudi dve škatli distraneurina, vsega skupaj se je nabralo za popisan list papirja. Mislim, da še danes ne razumejo, da je zame injekcijska brizgalka prav kakor za koga drugega žlica, s katero je juho.

Stvari, ki so jih odnesli, res kažejo na to, da sem narkoman, a zato še ne bi bilo treba, da mi lastni sosed premeče spalnico, saj bi mu to sam povedal, prav kakor sem povedal tudi psihiatru in povem sedaj vam.«

LucaS

VIŠJE SODIŠČE V CELJU ODPRAVILO PRIPORNI NALOG ZOPER INŽENIRJA DUŠANA GREGLA – ZARADI SUMA GOLJUFIJE JE BIL NESREČNI PODJETNIK V PREISKAVI DLJE KOT GRUBELIČ IN TROBEC – PO DEVETIH POSKUSIH STRADANJA DO ONEMOGLOSTI IN DEVETIH SAMOMORIH SO GA IZ STAREGA PISKRA PREMESTILI V CENTER ZA MENTALNO ZDRAVLJENJE – KAKO ZDAJ ŽIVETI

Jože Unverdorben, predsednik senata Višjega sodišča v Celju, je 24. februarja letos podpisal sklep, po katerem se je ta senat odločil, da ugotovi pritožbi odvetnika Matije Inkreta zoper odredbo temeljnega sodišča za pripor ing. Dušana Gregla iz Celja.

»Moj primer bo prišel v učbenike pravnikov kot primer, ki ga niti v Afriki ni najti,« pravi ing. Dušan Gregl in kaže sklep Višjega sodišča.

»Pred novim letom ste pisali o meni in moji tragediji. Takrat sem bil že na robu obupa. Kako tudi ne, v preiskovalnem zaporu sem bil brez vsakega papirja dlje kot

dar zaupam našemu sodstvu, naj se ne predajam obupu... Bila je ena redkih ljudi, ki mi, kakršenkoli sem ali česar sem že osumljen, ni obrnila hrbta. Ni prihajala kot sodnica, temveč kot človek.

Verjeli ali ne, razen prijateljice Hana ni bilo nikogar iz starega kroga, ki bi mi pomagal...To velja tudi za odvetnike. Edino Matija Inkret se je spopadel z zdaj že preživelim in okostenelim pravnim redom, ki je veljal za prejšnjo državo in ga nekateri še uporabljajo...

Zdaj ostaja samo vprašanje, kako po vseh teh letih spet normalno živeti. Z živci sem na psu, ostal sem brez družine, davkarja mi je pred tem in medtem pobrala vse, ostal sem gol in bos. Ubili so Boga v meni, hrbtenice pa mi niso zlomili. Že navezujem stike s partnerji v tujini, da bi mi zaupali delo. Obnovo sakralnih spomenikov v Rusiji. Ob delu bom znova vstal in se dokončno spoprijel, pravzaprav niti več ne vem s kom, saj gre za novo državo, prejšnji preganjalci so z debelimi penzijami po svojih vikendih, skratka z obtožbami na moj račun. Po tolikih letih mi je

Slika: Nina

Grubelič in Trobec, čeprav nisem storil ničesar, za kar bi me lahko preganjali. Bil sem, pač žrtev nekdanjih udbovcov in žene, ki so me zaradi suma davčne utaje najprej spravili v pripor, zatem ob vse...«

Dušan Gregl, zdaj star 45 let, je dva dni na dopustu iz Centra za mentalno zdravljenje, kamor mu je s pomočjo odvetnika Matije Inkreta uspelo priti po devetih stankah do onemoglosti in po enakem številu poskusov samomorov v celjskem Starem piskru.

»V času, ko ste javnost opozorili na moj čudni primer, sem bil v resnici na robu obupa. K sreči se je zame zavzela, drugače to ne znam povedati, gospa Sonja Moškon, predsednica Višjega sodišča v Celju. Zavzela v tem smislu, da si je vzela čas in me, čeprav to ni bila njena dolžnost, prihajala v zapore bodrit, da naj ven-

uspelo najti odtujeno dokumentacijo, tako da lahko s pomočjo odvetnika zadevo hitro razčistimo. In nekdo bo to plačal. Gregl več ne...«

Niso mi pustili ne umreti in ne živeti. Sodili so mi na obroke po želji. Ker sem bil v zaporu, se nisem mogel braniti, ko sem prišel skozi vrata, so me vtaknili nazaj z novo obtožbo. Dve leti in dva meseca...

Po vseh batinah in elektrošokih, kot ste že pisali, ponavljam, da se ne dam. Ker mi niso pustili takrat umreti, za kar sem se sam odločil, sem bom boril do konca, da bi s sebe spral madež goljufa...Še med norci izzovejo smeh nekatera poročila, ko jih prebiraš in vendar bi naj oni bili častitljivi državljani svobodne države Slovenije, Gregl pa zaradi suma utaje davka kriminalce, ki je moral v preiskavi preždeti dve leti življenja...«

J. Sovo

SOSSED SOSEDU POLIGAJ

UBILI SO BOGA V MENI

GRAFIKA GRACER d.o.o.

Okrogarjeva 2, 63000 Celje

tel./fax: +386 (0)63 34-164

PETROL

z vami na poti

REGIJSKO PRVENSTVO DELAVCEV UNZ V JUDU — EKIPNO PRVO IN TRETJE MESTO, ŠTIRI POSAMIČNA PRVA MESTA CELJSKIH POLICISTOV — ORGANIZACIJA TEKMOVANJA IN SOJENJE NA VISOKI RAVNI

V torek, 1. marca, so delavci Policijske postaje Žalec v žalski osnovni šoli pripravili regijsko prvenstvo UNZ v judu. Nastopilo je deset ekip z območja, ki ga zajema

Zmagovita ekipa Policijske postaje Celje

avtomobilska registrska številka CE —

Gre za stalno obliko tekmovanja, kajti, kot vemo, se policisti redno usposablajo v znanju samoobrabnih veščin. Tekmovanja so enkrat letno, regijske ekipe se potem pomerijo še na državnem prvenstvu, ki bo letos 30. marca v Škofijah pri Novi Gorici.

Kot je povedal Mitja Vodušek, regijski prvak v kategoriji do 78 kilogramov, so zadnja dva meseca pred tekmovanjem trenirali dvakrat tedensko, ob tem pa se tudi redno usposabljali pod vodstvom Dušana Kačičnika iz Celja. Pri redni vadbi jim pomagajo tudi drugi člani celjskega Judo kluba Sankaku z Lopate.

Sam je bil nad svojim uspehom presenečen, saj je bil v njegovi kategoriji favorit Jeseničnik iz PP Velenje. Re-

kel je, da so zelo zadovoljni z uspehom. Do zdaj so zmagali že štirikrat, tokrat je bila to tretja zaporedna ekipna zmagala. Ni pozabil pohvaliti organizatorjev in sodnikov, oboji so svoje delo opravili na visoko kvalitetni ravni.

Na vprašanje, kaj pričakujejo na državnem prvenstvu, je dejal, da zaradi menjav v ekipah ne morejo nič predvideti, možno je vse, do zdaj so se uvrščali okrog petega, šestega mesta. Se pa bodo potrudili in storili vse, kar lahko, da bo uvrstitev dobra,

tudi kakšno presenečenje...
Po posamičnih kategorijah so zmagali:

do 60 kg: Arnšek — PP Žalec
do 65 kg: Planinc — PP Slovenske Konjice
do 71 kg: Gaber — PP Celje
do 78 kg: Vodušek — PP Celje
do 86 kg: Ovcjak — PPP Celje
do 95 kg: Alenc — PP Slovenske Konjice
nad 95 kg: Đokić — PP Celje

Še prve tri ekipe:

1. Postaja policije Celje
2. Postaja policije Žalec
3. Postaja prometne policije Celje

V Celju imamo torej med policisti in prometnimi policisti samoobrambno dobro pripravljene fante, zato nikar ne izzivajte fantov v modrem, z njimi ni dobro češenj zobati.

Mitja Ocvirk

BODO TRIJE GOLI PREDNOSTI DOVOLJ PRED POVATNO TEKMO — NAPOVEDI IN PRIČAKOVANJA PET DO ŠEST GOLOV RAZLIKE — SLOVENSKA REPREZENTANCA REALNO SPOSOBNA ZA VEČ — PETKRAT VODSTVO PETIH GOLOV

NEPREPRIČLJIVA IGRA V GOLOVCU

Preteklo sredo je bila v celjski dvorani Golovec prva tekma dodatnih kvalifikacij za rokometno prvenstvo Evrope. Reprezentanca Slovenije se je pomerila z reprezentanco Češke republike.

Slovensko reprezentanco, v kateri je bila polovica igralcev članov Celja Pivovarne Laško, so vodili Vlado Bojovič — direktor, Tone Tiselj — trener, Miro Požun — drugi trener in Mile Maksimovič — maser. Z igro, predvsem v drugem polčasu, ne moremo biti zadovoljni, saj se naši reprezentanti nikakor niso mogli razigrati, občutek je bil, da ne igrajo z žarom, nekako brez volje. Predvsem velja to za (bolnega?) dirigenta Likavca, ki je prišel v igro šele v drugem polčasu, ne moremo mimo misli, da bi na mestu dirigenta igre namesto Jeršiča bolje opravil nalogo Šerbec. Trener Tiselj je celo preizkusil nekaj variant igre, kot jih imajo uigra-

ne Celjani, pri tem pa pozabil, da bi za tak način moral na igrišču imeti celotno celjsko postavbo.

Na drugi strani pa so Čehi znali izkoristiti nepovezanost Slovencev in celo v zadnji sekundi tekme dali zelo pomemben gol. Vse pohvale zasluži Tettey Banfro, ki je bil s šestimi goli najboljši strellec na tekmi, tudi Rolando Pušnik prihaja v formo, kajti tokrat je branil odlično, ubranil je osem strelcov, od tega eno sedemmetrovko. Upajmo, da bodo v povratni tekmi 10. marca naši rokometarji zaigrali bolje. Vsekakor, s tako igro se ne pride na Evropsko prvenstvo, kar je tudi prav.

Mitja Ocvirk

Aleksander Vuga, ki igra za RK Kadetten v Švici, je po tekmi dejal: »Ne bom več igral za reprezentanco, ali natančneje, dokler bo trener Tiselj. Na to tekmo sem se pripeljal iz Švice, nato pa sem vse skupaj lahko le opazoval s tribune. Zelo sem razočaran, malo veselja pa mi je vrnil opravljen zadnji izpit na Fakulteti za telesno kulturo.«

ZAKAJ SE PRVA DAMA HRVAŠKE SRAMUJE SVOJEGA SLOVENSKEGA POREKLA — FRANJO TUDJMAN JE KOT NAJMLAJŠI ŠTABNI GENERAL JA V PODČETRTRKU ODKRIL SPOMENIK PADLIM PARTIZANOM — V LASTNIČU SO BILI TUDJMANOVI REDNI GOSTJE DO PRESELITVE V ZAGREB — NITI ŽUMBARJI NITI ŠARLAHI ŽE DESETLETJA NE VZDRŽUJEJO VEČ STIKOV S SVOJIMI EMINENTNIMI SORODNIKI

Naši sosede Hrvati imajo res smolo. Skozi vso zgodovino se njihova plemenita kri meša s slovensko bolj, kot bi to radi priznali.

Komaj so iz zgodovinskega spomina iztisnili Josipa Broza, že je tu žena zdajšnjega predsednika. Čista Slovenka, da bolj ne more biti. Krivi pa so Štajerci, predvsem Obsoteljčani, Kozjanci.

Teško bo v zgodovini razjasniti, kaj ima v sebi ta siromašni svet ob Sotli, ki je rojeval dekleta, da so povila takšne veličine.

kilometer od nekdanje ceste legendarne štirinajste divizije. Kmetija je zdaj velika okrog 17 hektarov, moderno opremljena, v hlevu je sedemnajst glav. Odkar z lvačičem več ne zidarita naokoli, se je ves predal kmetovanju.

»Potem, tam po šestdesetih, sta Franjo in Ankica porredkeje prihajala, ob počitnicah pa so prihajali otroci in Žumbarja. Fanika, žena Franca Žumbarja, je bila rojena tu, na Šarlahovini, njuna hči Ankica pa je Tudjmanova žena. Kri ni voda, to mi tu ob Sotli najbolj vemo. Saj veste, da so nas Švabi vse izselili, mi smo bili preseljeni v Nemčijo in ko smo se vrnili, je bilo vse izropano, pokradeno. Ob Sotli je bila meja in žica. Danes je spet meja, k sreči pa žice še ni... Ta meja nam nikoli ni prinesla nič dobrega in tudi zdaj ne bo...«

Posedeva na klop pred hišo in gledava v dolino. Na levi Polje, na desni Bistrica, na oni strani doline Plavič in desno Kumrovec. Malo naprej se sonce upira v Rudnico, za gričem na tej strani pa so Svete gore.

»Res je čudno to Kozjansko. Vidiš ono hišo na bregu,

Fanika Žumbar z vnučkom

Kri ni voda

»Vrag z njimi, zdaj jih ni, ko so kolone, ko je kaj dati na mizo.« v smehu pod brke iztisne 56-letni Franc Šarlah. Nogo ima oprto na štor drevesa pred staro hišo v Lastniču št.51. »Tu je vedno posedal tovariš general. Pod drevesom je stala klop, po travi pa divjali otroci. Ko ga je stara mama opozorila, da jih naj, otroke, umiri, je znal reči:

»Pusti, babica. Otroke in pijance varuje Bog...«

Hruško sem posekal in malo nižje zasadil lipo. Lipa je simbol slovenstva. Poglejte, kako se je razrasla... Ja, kdo bi si takrat mislil, da bo Franjo predsednik države. Uboštvo je bilo veliko, otepali smo, kar smo imeli.

Spominjam se, da sem se vrnil s košnje, pa mi je mama tiho šepnila, da ne bi drugi slišali, kako je zmanjkalo jajc zame, da je komaj za otroke in goste. Kozjanci smo taki, da gost ne sme lačen od hiše...«

Franc Šarlah je gospodar na Šarlahovini, ki je točno

na levo od lvačiča? To je Kardeljev sorodnik. Na oni drugi strani, če bi šel preko tega hriba, kjer sediva, so Trebče, kjer je živila Titova teta. Na oni stran Svetih gor bi naj bil rojen Gregorič, tisti iz punta, Gubca si lastijo Hrvati. Naj ga imajo, saj so ga oni tudi kronali...«

Slovenec, kamorkoli se obrneš

Kolegi s Hrvaške so n drobno raziskovali družinsko deblo svojega predsednika. Iz matičnih knjig in pričevanj so ugotovili, da se je gospod predsednik v partizanih zagledal v — Slovenko. Ankico Žumbar.

»Teta Fanika je bila rojena tu, v Lastniču, v tej stari hiši. Pri hiši je bilo mnogo ust, zato je morala v Zagreb za služkinjo. Dve ali tri leta po prvi vojni je v Zagrebu spoznala Slovenca Francija Žumbarja, katerega oče je bil rojen pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah in se je pozneje ustabil v Rasinju. S teto Faniko sta se poročila 1923. leta, ko je imela dvajset let. Imela

KO SE STEPPEJO POLICISTI

GENERALICA IN JAJJGA

sta dva otroka: Frančka in Ano. Do okupacije so bili Žumbarjevi redni gostje tu v Lastniču,« pripoveduje Franc. »Ob praznikih je bilo vse živo okoli hiše, saj je bil

njem. Počasi je dokupoval, priženil in najemal zemljo, da je prirnil do sedemnajstih hektarov, kar je za tamkajšnje razmere že veliko. Seveda, če pozabiš, da gre za hri-

smo morali začeti znova. Resda nam niso, kot drugim požgali, toda razen zidovja nismo našli ničesar.

Bili smo štirje, Nežka, Ivan in Jožica, edino Ivan se je

Žumbar z ženo Faniko v partizanih

običaj, da se družimo in pri moji veri, otrok je bilo, da joj...«

Stari Žumbar, mizar in mojster vseh vrst, prišlek proletarec, se je v Zagrebu takoj ogrel za enakost, ki so jo ponujali komunisti. V tem duhu je vzgajal tudi svoja otroka in zato ni čudno, da je narodno zaveden z vsemi krenil v partizane. In tako je Ankica Žumbar 1944. leta v Desetem korpusu srečala partizana Franjo Tudjmana.

»Stric Franci je bil velik poštenjak in Slovenec. Čeprav je bil rojen na Hrvaškem, blizu Krapine in delal v Zagrebu, je vse življenje naglaševal, da je Slovenec. Družina ni živela v izobilju, otroka je šolal. Ponosen je bil na hčer in zeta. Vedno je trdil, da ju bo pridnost visoko pripeljala. In imel je prav, kajti Franjo Tudjman je bil najmlajši štabni general. Naredil je neverjetno kariero, saj so pravili, da si v Armadi lahko samo počasi napredoval, stopničko po stopničko, Tudjman pa jih je kar preskakoval... Že mora biti nekaj v njem, če je v teh za Hrvaško najtežjih časih potegnil narod za seboj... Kdo bi si to mislil v tistih časih, ko je posedal tu pod hruško in govoril, da bo napisal knjigo o Titu. Zdaj bodo pisali knjige o njem...«

Kozjansko ostaja enako

Franč Šarlah je ostal na kmetiji in jo bogatil z zidarje-

bovito in skopo kozjansko zemljo.

Ima tri otroke: Zvonko je

izšolal in je inženir v Ljubljani.

Ne da bi tožil. Daleč od te-

Franč Šarlah: »Bogati, nikoli ne bi verjel, da bom v sorodstvu s predsednikom tuje države...«

šofer v Velenju, Jožica se je poročila na Hrvaško in z otrokom pribežala nazaj, Branko pa bo postal gospodar.

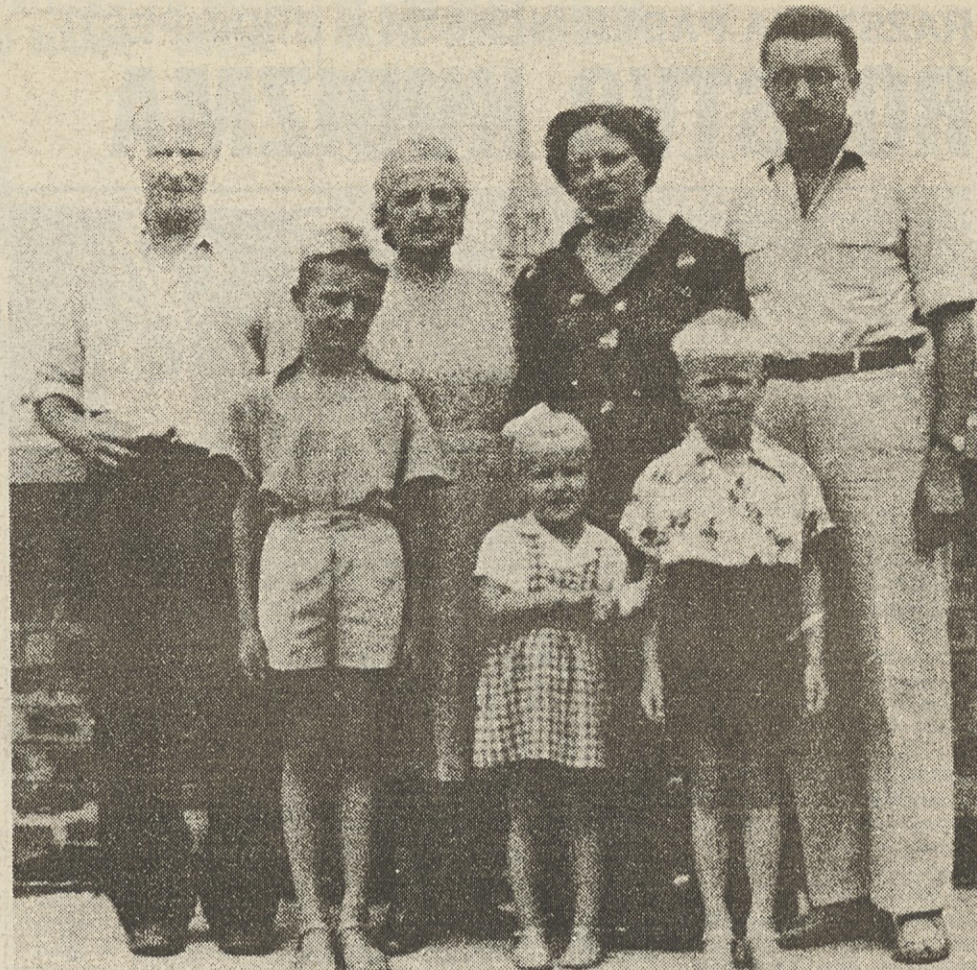
»Pravzaprav je zanimivo tako primerjati življenje. Teta je šla za deklo v Zagreb, srečala enako ubogega fanta, znala sta se prav obrniti in otrokom pomagati. Oba sta poslala v šole.

Nas so izselili v Nemčijo, ko smo se po vojni vrnili,

ga, samo tako na glas razmišljam, ko pač govoriva o tem. Verjetno tudi ne bi bilo nič drugače, če bi bil mlajši.

Kaj nam pravzaprav zdaj manjka? Nič. Prizadela me je trpka usoda hčere, ki je šla čez Sotlo in se tam poročila s policajem in potem z otrokom pribežala nazaj. Dvoje ust je več pri hiši.

Toda, zdaj to ni več problem. Kot takrat, ko razen jajc ni bilo drugega pri hiši.

Slika iz družinskega albuma, Tudjmanova družina izpred štiridesetih let

vedati. Med vrsticami, se temu reče. Da se prav razumemo, kot poudarja, da te ne bo »vzela noč«. Katera, kakšna črna noč?

»Temu se tako reče, če preveč trobentaš. Včasih me zbadajo, ko me sprašujejo, če zdaj kaj pride gospod predsednik naokoli. Zdaj imamo asfalt do hiše, novo hišo, sedemnajst repov v hlevu, ne vem točno koliko polovnjakov vina v kleti...

On ima gardo, leta po svetu, siromak ima Srbe na puklu pa v Bosni se je z muslimani zapletel. Če bi samo po ženini strani obiskal vse sorodstvo, nikdar ne bi doktoriral...«

Tudi z otroki ima srečo...

»Kdo? A Tudjman? Vraga, s hčerjo baje nekaj let ni govoril, ko mu je ušla k sinu nekega diplomata. Pozneje se je vrnila in zdaj dobro vozita. Baje mnogo potuje.

Tudi s sinom si je bil navzkriž, ko ni hotel v njegovo stranko. Tako je to in po moje celo dobro. Nekaj so sina vlačili po časopisju, ko je imel tisto strelišče in tarče z Miloševićevo sliko... Kako se to v politiki obrača. Zdaj se baje z Miloševićem na tiho pogovarjata, koliko bo kateri popustil in koliko za to dobil...«

Ali veste, da je tudi Miloše-

vič po Sloveniji odkrival spomenike?

»Ne, kje?

No, ne tiste padlim borcem, spomenike bratstvu in enotnosti. V Žalcu na primer predstavništvo beogradske banke, pa hotel. V Ljubljani banko...

»Milošević ni od muh. Eden kot drugi pa rošita, kar je ubogi narod stoletja gradil. Drug drugemu ognjišča, jaz poznam to. Jaz sem bil pregan, moja žena tudi. Poglejte, kako star sem že in tega nisem pozabil. Nobeden, ki je to doživel, tega ne pozabi. Kaj ti bo vse to, če še, oprostite, srat ne moreš, kadar bi ti in kjer bi ti hotel, da ti ne bi nekdo za ritjo stal. To tako, kot se pač reče...«

In kaj, če bi se tako znenada, kot, denimo, zdaj mi, na cesti pojavila črna limuzina, spredaj policija, zadaj policija...

»A mislite, kot smo hodili k beli cesti gledati Starega? In so drveli po šodru mimo, da se prah poldrugo uro ni polegel. Nič, kaj bi bilo. Rekel bi, kot tu pri nas rečemo: 'Bog te udri Franjo, daleč si prigural...' Hiša je velika, klop je tudi tu, trava bo zdaj zdaj ozelenela, vse je isto, samo mi smo spet vsak na svoji strani meje...«

Janez Sever
Slike: Nina in iz družinskega albuma Franca Šarlah

Hiša se seseda, spomini ostajajo. V njej se je rodila mama Tudjmanove žene

Šarlahova s snaho in vnučki

RAZSTAVA PABLA PICASSA V BUDIMPEŠTI ROJSTVO KUBIZMA

V teh dneh v madžarsko prestolnico romajo številni ljubitelji umetnosti genialnega španskega umetnika Pabla Picassa. V galeriji monumentalne kraljevske palače na levi strani Donave so na ogled postavili slike, risbe in skulpture enega največjih mojstrov dvajsetega stoletja.

Prvi del razstave nas vodi po njegovih zgodnjih delih s samega začetka stoletja, od modre faze, v katerem prevladujejo podobe z mehko liriko, preko rožnate faze, v kateri slikar ponuja v toplih barvah naslikana intimna razpoloženja iz življenja malih ljudi, kot so glumači, akrobati, ki izzvenijo v poetično melanholijo.

Največji del razstave v Budimpešti je posvečen Picassovemu delu iz obdobja kubizma, v katerem sta veliki španski slikar in njegov kolega George Braque preusmerila tokove slikarske umetnosti in v evropskem slikarstvu postavila novo koncepcijo oblike in prostora. Picassove slike dokumentirajo drugačno pojmovanje upodabljanja umetnosti, v katerem je mogoče neko podobo, nek predmet, nek lik hkrati videti

z več strani.

Kubistične mojstrovine Pabla Picassa nosijo v sebi izvirno izrazno moč, so preproste, koncentrirane in izrazite. Podobno velja za njegove

skulpture različnih, dostikrat neprepoznanih oblik, spričo katerih njegova trditelj, da vselej pred vsem drugim išče realnost, še danes zvenijo presenetljivo in ne-

navadno. Edina kiparska in slikarska resnica je zanj skupek simbolov in prav to je za njega realnost.

Razstavo dopolnjuje bogat keramični opus, v katerem izraža svoj radoživ španski temperament.

V poznih delih med leti 1968 in 1973 ga zanima predvsem spolna tematika. To obdobje je prikazano s številnimi risbami, z močnimi potezami in grobimi oblikami povezuje stare moške in mlada dekliška telesa v širokem razponu tematskih interesov in različnih tehnik.

Sijajna razstava velikana umetnosti našega stoletja, podoba umetnika, ki suvereno obvladuje prostor, se odlikuje z izjemno ustvarjalno energijo, veliko sposobnostjo prilagajanja tokovom prostora in časa, zahtevam občinstva in kritike, človeka, ki je v odkrivanju možnosti in različic večkrat segel do samega roba absurda. Pablo Picasso je z velikimi in revolucionarnimi koraki vstopil v evropsko umetnost, hodil v njej korak pred drugimi tako, da za vedno ostaja dominantna osebnost umetnosti dvajsetega stoletja.

—eš

PINA BAUSCH VELIKA PLESNA ARIJA

Četudi so se pred kratkim mesta Rim, Palermo in Madrid pojavljala kot konproducenti baleta Pine Bausch, so tudi njeno najnovejšo baletno predstavo krstno uprizorili v Schauspielhausu v Elberfeldu, saj so jo v celoti podprli na Dunaju. Zavesa se bo pred plesalci baleta z naslovom Žalostinka ponovno dvignila letos maja na Sveča-

nih tednih. Dunaj s tem baletom v drugem delu povezuje skladbe Franza Schuberta, medtem ko je prvi del obarvan s folklornimi zvoki iz Afrike, Indije, Italije in Španije.

S tem baletom se Pina Bausch očitno vrača k klasičnemu plesu, kar je še posebej razvidno iz nastopa svetloslasne Julije Shanahan, ki je svojo vlogo spremenila v veliko plesno arijo. Pina Bausch je tudi drugim plesalcem dala velike možnosti, da se dokažejo, v številnih prizorih, ki se menjajo na skoraj povsem prazni sceni z edinim izvorom življenja, lokom vodnega curka, vsak plesalec in plesalka doživi svoj trenutek slave. V baletu je le en skupni prizor, v katerem ubrano zapleše dvanajst žensk in sedem moških.

Pina Bausch tokrat ponovno dokazuje, da ji ni enakega v svetu plesnih gibov, občinstvo je uživalo v vsaki minuti dve uri trajajoče predstave. To tembolj, ker je bilo v mnogih prizorih mogoče prepoznati jasne namige na sodobna družbena dogajanja in težave, ki tarejo malega človeka. Značilen lik v tem smislu je delavec na črno Bern Marszan, ki je sicer z precej vedrine razkazoval svojo vsestransko uporabnost, vendar je bilo za nasmejanim obrazom čutiti cinizem in obup človeka, ki je drugim zdaj bolj zdaj manj, a v resnici vedno prepuščen na milost in nemilost.

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

Vanj se vključite tako, da do 31. marca letos naročite vse knjige ali samo posamezno iz zbirke, ki Vam jih podrobneje predstavljamo.

V aprilu 1994 bomo izmed »prijateljev knjige DE« izžrebali 27 nagrajencev.

Nagrade: 1. 200.000 SIT; 2. dve nagradi po 100.000 SIT; 3. štiri nagrade po 50.000 SIT; 4. deset letnih naročnin na knjige založbe DE v letu 1994 v vrednosti 18.000 SIT; 6. deset letnih naročnin DE v vrednosti 8.320 SIT

Seznam izžrebanih nagrajencev bomo objavili v tedniku DE 14. aprila 1994.

PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na pijačo, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestiranih in tam seveda sploh ni pičkl in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribil Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mimo«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čacinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živela ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopiči.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in neprozni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033, faks 311-956.

Miroslav Jančič

GLASNIK PEKLA I. in II. I. Umreti s Sarajevom II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – prestevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujeto in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Cena knjige je 1.900 SIT

Jem namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Vladimir Kavčič

STEBRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, boleste osebnosti. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecljavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: izredni popust, plačilo v treh obrokih (nakup nad 3.000 SIT) in možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«. Pa še to: ČLANI KLUBA bodo imeli prihodnje leto 30% popusta pri vseh novitetah založbe – po lastni izbiri – neobvezno.

Cena knjige je 1.650 SIT

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST _____ izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA II.
_____ izvod(ov) knjige MED DVEMA CERKVAMA _____ izvod(ov) knjige JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA
_____ izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA I. _____ izvod(ov) knjige STEBRI DRUŽBE

Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMŠO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

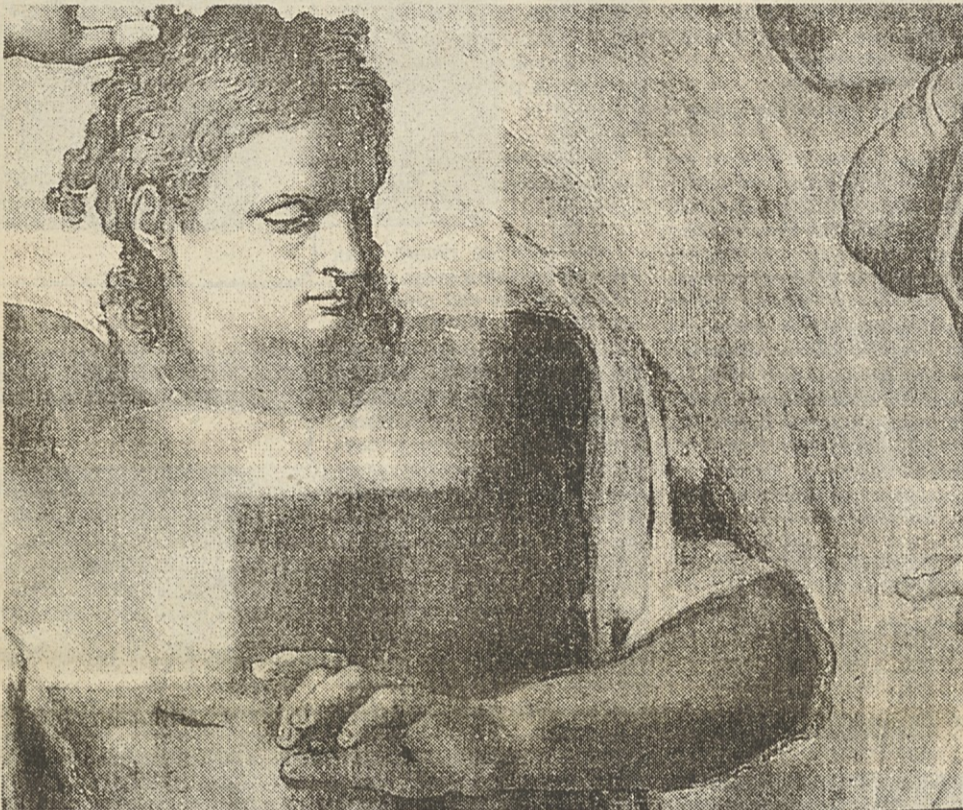
Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali do tega dne, bodo vključene v zbiranje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

ZA VELIKO NOČ BO SIKSTINSKA KAPELA VNOVIČ POLNA OBISKOVALCEV – PO NEKAJ LETIH BODO LJUDJE LAHKO OBČUDOVALI ZNAMENITO POSLEDNJO SODBO – SOČNE BARVE ZRELEGA RENESANČNEGA MOJSTRA

MICHELANGELO SPET BREZ HLAČ

Po dolgotrajnih in s številnimi polemikami prepletenih obnovitvenih delih v Sikstinski kapeli v Rimu, bodo za Veliko noč ljudje končno imeli priložnost videti znamenito stensko fresko Poslednja sodba, mojstrovino zrelega Michelangela, ki so jo dobrih pet let očem zakrivali zidarSKI odri. In imeli bodo kaj gledati – očiščena slikarija odkriva renesančnega mojstra v novi luči.

Odstranili so vso umazano, ki se je stoletja nalagala na Michelangelovih freskah, s čimer sta oživila moč in sijaj njegovega nekdanjega kolorita, restavrirali pa so tudi tiste dele freske, ki so jih zaradi primitivizma v desetletjih in stoletjih po avtorjevi smrti naslikali drugi, da bi prikriji »nespodobno« golo ubogih človeških duš. Freska je po 453 letih spet takšna kot ob svojem nastanku.

Že prva čiščenja Sikstinske kapele, Ustvarjenja sveta, Prerokov, Sibil so pokazala mojstrstvo in živahen Michelangelov kolorit, barve Poslednje sodbe, nastale med leti 1536 in 1541, pa so še bolj močne, še bolj udarne, saj je tudi tematika bolj grozeča. Iz Geneze veje optimizem mladega Michelangela,

Poslednja sodba pa je apokaliptična vizija zrelega slikarja.

Ne samo barve, po restavriranju se je pokazala tudi vsa vrednost Michelangelove tehnološke revolucije, ki jo je vnesel v fresko slikarstvo. V primerjavi s prejšnjimi deli je vnesel dve novosti. Utrdil je omet, mu dodal marmorni prah in s tem trdoto, zaradi katere so te freske zares narajene za večnost, obstojne in praktično neuničljive. Hkrati je izjemno obogatil svojo paletu, vnesel vanjo kopico različnih belih in rumenih nians. V eni sami šarenici je, denimo, kar sedem barv.

Pojavile so se tudi nove podrobnosti, detajli, obrazi, ki so bili prej domala izgubljeni in ob tem nove dimenzi-

je Michelangelovega slikarstva. Prav v njegovem času je potekala razprava, ali imajo črnici in Indijanci sploh dušo. Na levem robu Michelangelove freske so jasni obrisi črnke, ki objema Indijanca in

kal povsem na novo, saj tudi njun položaj ni bil v skladu s tedaj veljavnimi normami. Z klesanjem Michelangelovega originala so nadaljevali tudi kasneje, zaradi svetohlincev so dodajali nove interpretacije, predvsem hlače preko sramnih delov upodobljenec, s čimer so povsem izničili Michelangelovo izvorno sporočilo.

Golota je imela za Michelangela poseben pomen. Bila je sled božanskega v človeku, pomenila pa je tudi sled strasti. Na cerkvi Sv. Marije je nad Minervo postavil kip Kristusa z golimi genitalijami in tedaj se nad tem nihče ni zgražal. Ljudje in sam Michelangelo so molili pod njim. Šele stoletje kasneje so skulpturo sklenili prekriti z draperijo in nek redovnik je s kijem odsekal marmorni penis.

Tudi sedanji restavratorji so morali kdaj pa kdaj poslušati, da kot Herostrati napadajo umetnost, slišati je bilo očitke, da bodo delo povsem pokvarili in popačili. Ljudje pa so reagirali drugače – sprejeli so pravi Michelangelov kolorit in ne tistega, na katerega so bili desetletja navajeni.

Nekateri v Italiji so godrnjali tudi zato, ker je sponzorstvo nad obnovo Sikstinske kapele prevzela japonska televizijska korporacija Nippon HK, s čimer naj bi bila umetnina z vsemi duhovnimi in religioznimi vrednostmi postavljena v službo japonskega biznisa. Žal obnova brez kapitala ni mogoča, še najmanj pa tako veliki projekti. Vendar so že na začetku obnove iz Vatikana zagotovili, da japonska televizija ni dala niti jena, zavrnili so tudi firmo FPhillip Morris, ki je hotela prevzeti stroške. Japoncem so dali ekskluzivno pravico snemanje zato, ker so jim obljubili kompletno filmsko in fotografsko dokumentacijo restavratorskih del, ta pa bi lahko bila dragoceno izhodišče za podobne restavratorske podvige.

– eš

Če bi Daniele da Volterra sporne partije le preslikal, še ne bi bilo tako hudo. On pa je Michelangelove originale uničil, odstranil jih je z ometom vred, na primer sv. Katarino in sv. Blaža, in jih nasli-

se dviga v Nebo, v rešitev. V Poslednji sodbi je Michelangelo naslikal gole duše pred božjim obličjem. Avtor je s tem poudaril razgaljenost človeške eksistence, kasnejša papeška birokracija pa mu je očitala poltenost in Tridentinski koncil je odločil, da je treba sporne dele prekriti. Že leta 1564 je papež Pij III. Medičejski, razvratnež s tremi otroki, ukazal slikarju Danielu da Volterra, naj preslika dele freske in tako je 38 od 392 Michelangelovih likov dobilo tančice preko zadnjice in spolovili.

KIPARJEV KRIK

Mrtvi, s krvjo obliti ljudje, razmetani vse naokoli. To je podoba z glavnega madridskega trga, ki je presenetila in pretresla prebivalce glavnega španskega mesta. Gre za realistično skulpturo kiparja Javierja de Villote, ki je prikazal pokol na sarajevski tržnici, kakor ga je on doživel. Skulptura sarajevskega pokola v malem je umetnikov protest zoper vojne grozote v Bosni in Hercegovini, protest zoper brezobzirna dogajanja, ki jim kljub dogovorom in razgovorom sploh ni videti konca.

BENETTON SPET ŠOKIRA

Pred nekaj dnevi je bralce dnevnikov pretresla fotografija s krvjo prepojene vojaške obleke v Bosni in Hercegovini ubitega vojaka s podpisom italijanskega proizvajalca oblačil, ki s svojimi reklamnimi sporočili nenehno vznemirja javnost. Benetton je surovo podoba vojaških hlač in krvave s krogle prebite srajce uporabil v petnajst milijonov dolarjev vredni reklamni kampanji, ki jo organizira v 110 državah. Gre za oblačila, ki jih je nosil Marinko Gagro, bosanski Hrvat, ubit v bitki pri Humu blizu Mostarja, firmi pa so jo dali mladeničevi starši.

Benetton sporoča, da so s kampanjo že začeli v Italiji, na Danskem, v Franciji, Veliki Britaniji, na Irskem, v Španiji, na Japonskem in v dveh velikih časopisih na ozemlju bivše Jugoslavije, eden od njih je sarajevsko Oslobođenje. Tudi prejšnje Benettonove reklame so silovito odmevale v javnosti, zaradi posnetkov povezanih z aidsom se je firma pojavila celo na sodišču.

GROŽNJE ISLAMSKIH FUNDAMENTALISTOV

NA SMRT OBSOJENI

Islamski fundamentalisti so nepopustljivi, tistemu, ki ga enkrat obsodijo na smrt, nikoli več ne odpustijo. Smrtna obsodba je stvar islamskega zakona in ji je zavezan ves muslimanski svet. Obsojen pa danes ni več le avtor Satanskih stihov Salman Rushdi, pač pa tudi indijska filmska igralka Shaban Azmi, ki se je »nedopustno« obnašala v javnosti, in celo manekenka Claudia Schiffer, ki je na modni reviji nevede pred-

stavila obleko z njihovimi izvezenimi simboli.

Iran je prepričan, da je

smrtno obsodbo nad Rushdijem treba izvršiti. Za krivega ga je pred petimi leti pro-

glasil tedanji iranski verski vodja Ajatolah Homeini in njegovo kesanje ni nič pomenilo. Na to je opozorila iranska tiskovna agencija po pozivu britanskega premiera Johna Majorja, naj Iran prekliche kruto odločitev. Varuhi iranske revolucije so pred nekaj dnevi ponovno poudarili, da bodo Salmana Rushdija ubili, proti razsodbi ni pritožbe, je pravomočna in velja za vse muslimane po svetu.

Tudi Sabana Azmi, indijska igralka muslimanske ve-

re, ki je skupaj s Patrickom Swayzzejem nastopila v filmu City of Joy, je razburila islamske fanatike. Med podelitvijo nagrade Nelsonu Mandeli v Cape Townu v Južni Afriki, je nagrajenca poljubila na lice. Prvi je reagiral profesor Badrum Islam z islamske univerze Aligarh v severni Indiji, ki je v časopisu zapisal: »Že jutri bo morebiti nekoga povabila v posteljo z izgovorom, da je to v skladu z merili 20. stoletja.«

Fundamentalistična skupina Bhaetyja Muslim Ekta Manch iz Bhopala je ukazala, naj se Shaban zaradi svojega neislamskega in neindijskega dejanja takoj opraviči ali pa jo čakajo posledice brez milosti. Indijski muslimani so začeli po ulicah zažigati njene slike, načrtujejo pa tudi široke kampanje, da bi jo oblatili in jo izobčili. Shaban

je bila kraljica indijskega filma, tile dogodki pa bi jo lahko uničili.

Medtem je Shaban zapustila Indijo in svojega moža Javeda Akhtara, enega najboljših indijskih scenaristov. Razočarana je nad možnostmi, ki jih lahko ima kot igralka v indijskem filmu, saj tam veljajo za ženske velike omejitve, zato bo najverjetneje filmsko kariero nadaljevala v tujini.

STEVE BLAME, EDEN BOLJ ZNANIH MTV-JEVSKIH OBRAZOV, SE NI MOGEL UPRETI SKUŠNJAVI, DA NE BI OKUSIL ČARA LJUBLJANSKEGA NOČNEGA ŽIVLJENJA

EKSKLUZIVNO

ZVEZDA MTV NA SLOVENSKEM NEBU

Obetal se je čudovit dan. Nič ni kazalo, da bi napovedan koncert popularne skupine Nirvana odpadel, nič ni kazalo, da se mi bo pokvaril avto in še manj, da bo kdo odkril, da nimam kritja za čeke, s katerimi sem se na veliko šopiril zadnje dni. Morda sem se malo bal, da bi deževalo, a ko je sonce vztrajno žarelo visoko na nebu, se nisem začudil, da se mi je avto resnično pokvaril, da sem ostal brez filma v aparatu in da sem navsezadnje znova predan na milost in nemilost v roke človeku, ki veliko bolj ljubljani in nič ne naredi, Igorju Vidmarju. Na koncu sem sicer tudi njega nekako prebavil, čeprav sem dobil drisko, uspelo mi je zapraviti zadnjega tisočaka gotovine za film in navsezadnje sem se znašel tudi pod odrom, tako blizu, da bi lahko pljunil na zvezde večera, pa nisem imel ne časa ne volje, da bi to

resnično storil. Sicer pa to ni Punk.

Steve, ali si to ti

Končal sem v ŠKUC-u, točneje pred vrati ŠKUC-a. Pač nisem član ljubljanske tolpe. Nič hudega sluteč sem se staral pred vrati, ko je po ulici pribrela trojka, na prvi pogled turistov, po poklicu turistov, po vonju pa Angležev. Vrata so se odprla, vratar se je priklonil do tal in so izginili v množici obiskovalcev. Zatakal sem in se me je gospod vratar usmili. Vstopil sem počasi, negotovo, ženske so me občudovale, jaz pa sem se delal, kakor da nič ne opazim. Špricer je bil hladen, prav kakor moji pogledi, ki sem jih pošiljal na okoli, tedaj pa... obilil me je mrzel pot... Steve, si to ti...

Roka mi je samodejno prilepila za fotoaparata. Še pet posnetkov mi je ostalo od koncerta. Ponavadi si jih pustim, saj se lahko zgodi, da mi nebo pade na glavo, jaz pa ne bi imel filma za posli-

kati ta čudoviti dogodek. In že se je zablistalo. Bil sem v centru pozornosti, smrkel se mi je vlekel iz nosa, a sem se pretvarjal, da sem čisto cool. Znova sem pritisnil na sprožilec. Že drugi Steve se mi je nasmihal na posnetku, prišel je čas, da stegnem roko in s svojim močnim glasom rečem... LucaS, spoštovanje!

MTV od glave do pete

Steve Blame je iztegnil roko in najprej sem imel občutek, kakor da me ni spoznal. Pa saj berejo Novo Dobo menda tudi v Angliji? Ravno, ko se me je končno razveselil, je preden planila sočna gospodična in me premerila od nog do glave. »Aaaaa... Nowa Douba, Yes! Bila je Stevova osebna producentka, mademoiselle Emer Patenson, kar je bilo dosti bolje, kakor če bi bil Rambo, ali kakšen drug telesni stražar.

Začelo se je obdobje pozdravov, smeha, močnih pogledov in ko smo prišli do bolj važnih tem, smo se odločili poiskati kakšen bolj miren kotichek. Eden najmirnejših tisti trenutek v Ljubljani, in za turista morda najbolj

ekstotičen, je bil prav gotovo mamin Yugo 45. Za Stevea se je izkazal prerazkošen, saj je sam vaju «manjših» avtomobilov, v Angliji namreč vozi Fiata Panda. Pravi, da je odličen za parkiranje. Saj mu ni zameriti, ni še imel časa odkriti pravih čarov maminih Yugov 45.

Za vsak primer, da bi se počutil bolj domače, smo v avto stlačili še nekaj prijateljic in prijateljev. In je pogovor stekel.

Steve me je na začetku opozoril, da naj vse, kar reče, objavim v Novi Dobi in malo dvignem naklado. A jaz le nisem materialist, meni je bolj za slavo in bom objavil le izvirke.

»Čuj, LucaS, a veš, da se fino počutim v Sloveniji. Še včeraj sem mislil, kakor pač večina ljudi v Angliji, da imate tukaj vojno. Sedaj pa vidim, da je pri vas prav lepo vreme.«

»Vojne res ni,« mu odvrnem, »moramo pa zato delati!«

»Ja, tudi jaz delam vsak dan. Vse pa ima svojo ceno. Res pa je, da rad delam to, kar delam in se ob tem tudi zabavam, prav tako kot sedaj. Občutek imam, da naredi MTV zame vsaj toliko, kolikor jaz zanj,« se prime Steve za čevlje in nadaljuje. »čevlji-MTV, hlače-MTV, srajca-MTV, jakna-MTV, frizura-MTV, imidž-MTV, saj se počutim skoraj kot POP zvezda.«

Pomislim, saj je tudi z menoj tako, faca-Nova Doba, frizura-Nova Doba, plača-Nova Doba, saj se počutim kot kakšen reporter Nove Dobe!

Steve pa se ni dal motiti in je nadaljeval: »Pomaga mi ekipa šestnajstih ljudi, ki pokrivajo vsa področja. Imam celo, kakor vsak izmed nas na MTV-ju, tudi osebnega stilista. Prav zabavno je, ko ti ni treba v trgovine, ampak samo pokličesh stilista, ki ti potem pisarno napolni z najrazličnejšimi oblačili in ti samo govoriš: 'tole, pa tole, pa tole...'«

»Zelo pa sem vesel, da sem danes doživel koncert Nirvane. Moram reči, da se mi fantje najprej niso zdeli ne vem kaj, a res je, da sem jih srečal le enkrat, še to le za par minut, ko sem se po linku neposredno vključil iz koncerta. Saj veš, kako gre to, vprašaj, kako ste kaj, kako se počutite in že drviš naprej. Danes pa smo se malo bolj spoznali in tudi koncert se mi je zdel dober, nad publiko sem bil prijetno presečen.«

»Ljubljana mi deluje zelo zanimivo. Že prej sem poznal vašo skupino Laibach, ki smo jo vrтели tudi po MTV-ju, danes pa so mi obljubili, da me peljejo v K4, kjer je baje nek dober klub.«

»Dragi Steve, danes je v K4 Roza disco, veš, kaj to pomeni?«

»A res, prima, a greš ti tudi,« me je vprašal in sem se presedel malo bolj k vratom. Zato vam je morda jasno, zakaj bom naredil krajši intervju, so padale preveč zasebne besede, sploh pa, saj veste, kako je to, vprašaj, kako si kaj, kako se počutiš in že odbrziš naprej.

LucaS

MALA ŠOLA POZIRANJA

Tako se pozira za MTV...

SIMBOL PODJETNOSTI JE PREJELA ANDREJA LAZAREVIČ — PRIČAKOVANI CILJI RAZISKAVE — ALI JE PODJETNOST PRI ŽENSKAH POZITIVNA — POSLOVNE AMBICIJE IN DRUŽINA

Projekt SLOVENSKA PODJETNICA teče ob raziskavi že četrto leto. Razpis je namenjen lastnicam ali solasticam kapitala, ki ga tudi vodijo, in ženskam, ki opravljajo samostojno dejavnost, s katero se preživljajo. Bistvo razpisa vsekakor ni ločevanje po spolu. Pomembni so znanje, smisel za profitne izize in ideje ter intuicija. Javnost je s predstavitvijo raziskav seznanjena s pobudami, ki prihajajo iz prakse in bi lahko pripomogle k reševanju dela problemov, ki so se nakopičili v družbi, gospodarstvu, kulturi. Nosilec projekta BIRO M, d. o. o. z avtorico Marto Turk želi z razglasitvijo finalistk in najbolj uspešne med njimi poudariti, da je podjetništvo pozitivno, podjetnost kot lastnost posameznika pa dobra.

V Sloveniji aktivno deluje več kot 5000 podjetnic in obrtnic. V raziskavo v letu 1993 jih je bilo vključenih 1450. Ugotovitve kažejo, da ženske na splošno pri uveljavljanju v poslovnem svetu nimajo posebnih težav. Njihove težave nastajajo predvsem zaradi preobremenjenosti. Gospodinjstvo, materinstvo in hitro spreminljivi svet posla so težko združljivi in tako vedno nečesa primanjkuje — časa. Zato se ženske večinoma zavzemajo za boljšo organizacijo otroškega varstva, potrebe po zasebnih vzgojiteljih, ki bi občasno nadomeščale tudi mater kot učiteljico, pa so vse večje.

Nekatere podjetnice so tako našle novo gospodarsko nišo: gospodinjске servise, ki pa jih je še vedno bistveno premalo in zato na tem področju pričakujemo nastanek profesionalnih gospodinjških pomočnic. Najbolj zastopana dejavnost, ki jih opravljajo podjetnice ali obrtnice, je proizvodnja hrane, veliko žensk je tudi v proizvodnji oblačil. Niso pa redke livarke, mizarke in plastičarke. Najbolj uspešne so ženske v storitvenih dejavnostih: ekonomsko svetovanje, knjigovodstvo, računovodstvo, založništvo... Trgovine so večinoma z mešanim blagom, posebna dejavnost pa je servisna specializirana dejavnost s trgovino (ortopedski pripomočki za invalide, avtoservis...). V povprečju imajo slovenske podjetnice srednješolsko izobrazbo, polovica med njimi je leto ali dve obiskovala eno izmed fakultet, vendar so zaradi dru-

žinskih razlogov študij opustile. Glede na to, da je generacija današnjih podjetnic (podjetnikov) na višku svojih delovnih moči in intelektualnih sposobnosti, bi jim morali nameniti posebno vrsto izobraževanja. Poglobljena raziskava in organiziranje podjetniških šol bi zagotovila dvig podjetniškega znanja, s tem pa tudi večje uspehe v poslovnosti. Za to pa niso dovolj le seminarji, razmisлити bi morali o pravi podjetniški šoli z diplomom, v okviru šolskega sistema.

Komisija za podjetnico leta, v kateri so med ostalimi sodelovali Staša Baloh Plahutnik (državna sekretarka za malo gospodarstvo), prof. dr. Miroslav Glas (Ekonomška fakulteta), prof. Peter Skalar (Akademija za likovno umetnost), je imela nalogo izmed desetih finalistk izbrati najbolj uspešno. Predstavljene so bile dejavnosti Andreje LAZAREVIČ (Pekarna Jager, Maribor), Martine BOŽIČ (Tina, Komenda), Zdenke KAHNE (Kozmetika Kahne, Trbovlje), Irene PAVLINJEK (Kovinooplastika, Murska Sobota), Marije RAVNIKAR (EKO RPM, Lesce), Grete SEVČNIKAR (Sebra, Velenje), Emilijane SREBOTNJAK (Sebles, Dob), Polonce ŠUBIC (Krisma, Godešič), Tatjane ŽIBERNIK (Meta, Šempeter pri Novi Gorici) in Marjete ŽUMER (Alciyp, Zelenjiki).

Simbol podjetnosti je pre-

Tanja

MUZIKA
JE BIZNIS

Da, da, medtem, ko so se iz vse Slovenije in Hrvaške v Ljubljano valile nepregledne kolone ljubiteljev Nirvane in Melvinsov, so na drugem koncu države organizatorji, združeni v Društvu prijateljev zmerne napredka, napovedali festival **DRUGA LIGA – STARI ROCK '94**. Uganili ste, gre za odgovor na Novi Rock, tradicionalno alter rock fešto, ki je v zadnjih nekaj letih doživela skoraj več kritik kot komunisti. Okostenost, lobiranje, zgrešeno trendovstvo in še in še je bilo očitkov. Kljub temu, da je bilo kritikov veliko, konstruktivni restavraciji pa so se v obratno sorazmernem številu zbrali le okrog okrepljene FV Založbe, bi bila ukinitelj te institucije, festivala Novi Rock namreč, le malce preveč nepremišljeno dejanje. Zato je tolikanj bolj dobrodošla odločitev koprškega DPZN, da organizira nov festival, podobne usmeritve, a z drugačno vsebino. FV Založba pa je na začetku leta podala svoj predlog Novega Rocka, v novi preobleki in z bogatejšo vsebino. Oboji, tako FV kot DPZN, si zaslužijo pohvale, saj so pravzaprav edini, ki so na koncu res prišli s konkretnimi predlogi in jih začeli nemudoma uresničevati.

Da ne bo zamere: poleg omenjenih se je v časopisju pojavilo še nekaj idej, o katerih pa je danes bolj malo slišati. Če so temu kriva nesrečna naključja, krivična delitev državnega denarja ali kar bratska nevoščljivost, se za napisano vnaprej opravičujemo, toda ker se po našem mnenju za odsotnostjo realiziranih novorockovskih idej v prvi vrsti skriva delovanje po liniji najmanjšega odpora, bomo hinavsko zagovarjali predvsem tiste, ki imajo kaj pokazati.

To pa je pravzaprav tudi edino, kar bo v prihodnosti zares veljalo. Če pogledamo dogajanje na **Metelkovi**, lahko z olajšanjem ugotovimo, da še niso klonili in da je tamkajšnje (sub)kulturno dogajanje danes enako živahno kot je bilo pred pol leta, ko so začeli. Edini problem, ki ga imajo, so ljubljanski obratoglavci, ki kar ne morejo razumeti, da se tja hodi na prireditve, za pretep pa so rezervirani shodi pred in po hokejskih tekmah. Toda skinheadi itak nikdar niso posebej sloveli po tem, da jim je bilo kaj jasno, zato bodo morali organizatorji na **Metelkovi** slej ko prej poskrbeti za tistih nekaj retardiranih vročekrvnežev. Tako ali drugače. Sicer pa smo iz zanesljivih virov izvedeli, da ce-

lotna zadeva le ni tako huda in da je obisk koncertov na **Metelkovi** še zmeraj nenevarna rabota. Kar je končno tudi najpomembnejše.

Potujoči festivali, kot je Stari Rock in del Inovegal Novega Rocka bodo lahko dogajanje prenesli tudi tja, kamor tovrstna godba sicer ne bi imela dostopa, povezanost med organizatorji pa bodo nemara le lahko realizirali program v takšnem obsegu, kot so si ga zastavili. Držimo jim pesti.

KONCERTI

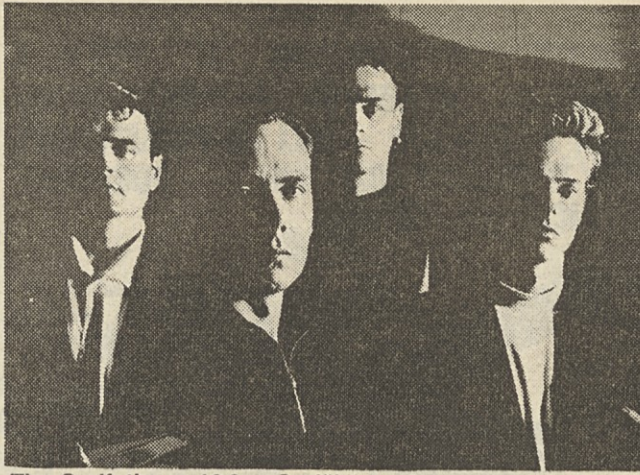
V sredo, 16. marca v bo na Strelišču v Goriških brdih koncert Angležev **GODFATHERS**, ki so tukajšnje rockovske klube osvojili pred nekaj leti s hitom **lBirth, School, Work, Death!** z istimenskega albuma iz 1988. Skupina se trenutno nahaja na promocijski turneji njihovega šestega albuma **The Godfathers!**, ki je po besedah kritikov tudi njihova najmočnejša in najzrelejša stvaritev do zdaj.

V petek, 10. marca bo v koprskem **MKC** prvi izmed serije festivalnih prireditev z naslovom **DRUGA LIGA – STARI ROCK '94**. Festival bo potoval po Sloveniji in že naslednji dan, 11. marca bodo skupine **MAMOJEBAC (Krk)**, **ŽOAMBO ŽOET ORKESTRAO (Il. Bistrica)**, **FANCY LAZY (Rijeka)** in **WHY STAKLA (Osijek)** nastopili v klubu **MKNŽ v Ilirski Bistrici**. Dan kasneje, 12.3., bo domača varijanta **Lolapalooze** nastopila na **Metelkovi**, z gosti iz Nizozemske, **MORZELPRONK**.

V soboto, 12. marca bo v celjskem **KLJUB-u** kon-

Anesthesia: 16.3. v B-51

The Godfathers: 16.3. v Goriških brdih

cert skupine **ZA ZMERI SKREGANI** iz Ljubljane.

V sredo, 16. marca, bo v ljubljanskem **B'51** koncert zagrebških metlcev **ANESTHESIA**. Trenutno najboljši hrvaški metalni bend bo promoviral album **An Eye For An Eye!**, ki je ob koncu lanskega leta poleg vinilnega izšel še na CD formatu pri založbi **T.R.I.P. Records/Croatia** iz Zagreba.

THE SPOONS, odlični 60's eklektiki iz Pule bodo v petek, 18. marca nastopili v **MKNŽ v Ilirski Bistrici**. Kot predskupina se bodo predstavili udeleženci lanskoletnega Novega Rocka, **BUTCHER'S BILL** iz Kutine. Teden dni kasneje, 25.3. bodo v istem klubu nastopili **IN A SPLEEN** iz Tolmina s predskupino **OBSCURITY** iz Ljubljane.

V soboto, 12. marca, bo v MK Stiskarna v Velenju nastopila zagrebška punk zasedba **HLADNO PIVO**, ki je s svojim debitantskim albumom »Džinovski« osvojila simpatije mlade generacije punkerjev ne samo na Hrvaškem, temveč tudi v Sloveniji.

V torek, 15. marca bo v ljubljanskem **K4** koncert ene izmed najbolj vročih folk punk atrakcij iz Anglije, **WHISKEY PRIESTS**. Skupina je mednarodni sloves pridobila z nastopom na Cambridge Folk Festivalu leta 1990, od takrat pa do danes pa so postali ljubljenci občinstva, najprej v Evropi in šele na to v Britaniji. Danes jih angleški glasbeni kritiki kar ne morejo prehaliti, besedila frontmana Garya Millerja pa postavljajo ob bok Billyu Braggu in Shaneu McGowanu. Whiskey Priests bodo turnejo začeli 14. marca v Novi Gorici (Perla), 16. v Zagrebu (Jabuka), 17. v Pulji (Uljanik) in 18. v Celju (Barfly).

NOVICE

Pred nekaj dnevi je izšla kompilacijska plošča **The John Peel Sub Pop Sessions**. Na plošči sodelujejo **MUDHONEY, TAD, CODEINE, SEAWEED, POND** in **VELOCITY GIRL**.

LEATHERFACE, ki so pred kratkim sicer že razpadli, so izdali še dva zadnja singla. Prvi, **Little White God!** je izšel pri založbi Domino, spremljata pa ga še dve prireditvi in sicer **Il Gotta Right Iggya Popa** in **lMeaning!** skupine **China Drum**. Singl **lWin Some Lose Some!** pa je priredba skupine **Snuff**, izšla pa je v družbi z živim posnetkom in pesmijo **lBa Ba Ba Bool** pri založbi **Rugger Bugger**.

THERAPY? so izdali singl z naslovom **lTrigger Insidel** pri založbi **A&M**. CD verzija vsebuje še nekaj priredb in sicer **Stranglersovo lNice N'Sleazy!**, **lReuters!** skupine **Wire** in **lTatty Seaside Town!**, ki so jo v originalu izvajali **The Membranes**.

CARTER USM so postali trio. **Fruitbatu** in **Jim Bobu** se je namreč pridružil še bobnar **Wez**, ki bo nadomestil ritem mašino.

TREND

Red Bull & Four Roses

TOP 20
EVROPA

1. **B. ADAMS / R. STEWART / STING** – All For Love
2. **ENIGMA** – Return To Innocence
3. **2 UNLIMITED** – Let The Beat Control Your Body
4. **ACE OF BASE** – The Sign
5. **EAST 17** – It's Alright
6. **CAPPELLA** – Move On Baby
7. **CAPPELLA** – Move On Baby
8. **MAXX** – Get-a-way
9. **JAM & SPOON** – Right In The Night
10. **TAKE THAT** – Babe

11. **DEPECHE MODE** – In Your Room
12. **D:REAM** – Things Can Only Get Better
13. **CHAKA DEMUS & PLIERS** – Twist And Shout
14. **TAG TEAM** – Whop (There It Is)
15. **SNOOP DOGGY DOGG** – What's My Name
16. **MEAT LOAF** – Rock N' Roll Dreams Come Throuth
17. **M. A.** – Omen III
18. **CAPPELLA** – U Got 2 Let The Music
19. **BRYAN ADAMS** – Please Forgive Me
20. **MARKY MARK** – Happy People

TOP 20
AMERIKA

1. **AEROSMITH** – Amazing
2. **2 UNLIMITED** – Let The Beat Control Your Body
3. **CAPPELLA** – Move On Baby
4. **MARIAH CAREY** – Hero
5. **B. ADAMS / R. STEWART / STING** – All For Love
6. **EAST 17** – Alright
7. **LAURA POUSINI** – La Solitudine
8. **TAG TEAM** – Whoop (There It Is)
9. **ENIGMA** – Return To Innocence
10. **MELODIE MC** – I Wanna Dance
11. **ZZ TOP** – Antenna
12. **THE CRANNBERRIES** – Linger
13. **TONY BRAXSTON** – Breathe Again
14. **N. K. O. T. B.** – Dirty Dawg
15. **ROXETTE** – Sleeping In My Car

16. **ACE OF BASE** – All That She Wants
17. **GUNS'N ROSES** – Estranged
18. **BEAVIS & BUTT-HEAD & CHER** – I Got You
19. **SALT'N'PEPA & EN VOGUE** – Whatta Man
20. **K7** – Come Baby Come

LESTVE

Velika Britanija (NME)
– albumi

1. **ENIGMA** – The Cross Of Changes
2. **MARIAH CAREY** – Music Box
3. **DINA CAROLL** – So Close
4. **TORI AMOS** – Under The Pink
5. **BJORK** – Debut
6. **MEAT LOAF** – Bat out Of Hell II
7. **CHAKA DEMUS & PLIERS** – Tease Me
8. **M PEOPLE** – Elegant Slumming
9. **GARTH BROOKS** – In Pieces
10. **DIANA ROSS** – One Woman – The Ultimate Collection

Velika Britanija (NME)
– neodvisni albumi

1. **PAVEMENT** – Crooked Rain Crooked Rain
2. **UNDERWORLD** – Dubnobasswithmyheadman
3. **KRISTIN HERSH** – Hips And Makers
4. **BJORK** – Debut
5. **CRUNT** – Crunt
6. **THE BREEDERS** – Last Splash
7. **SENSELESS THINGS** – Peel Sessions
8. **PETER NAMLOOK** – Definitive Ambient Collection
9. **VOODOO QUEENS** – Chocolate Revenge
10. **THE APHEX TWIN** – Selected Ambient Works

Velika Britanija (NME)
– neodvisni singli

1. **SUEDE** – Stay Together
2. **SEPULTURA** – Refuse/Resist
3. **CAPPELLA** – Move On Baby
4. **ELASTICA** – Line Up
5. **AFGHAN WHIGS** – Debonair
6. **ST ETEINNE** – Pale Movie
7. **LA TOUR** – E/Blue
8. **PAVEMENT** – Cut Your Hair
9. **SHY ONE** – Another man
10. **THE BOO RADLEYS** – Barney (...And Me)

Slovenija – Ultrazvočne
erozije radia MARS

1. **ALICE IN CHAINS** – No Excuses
2. **THERAPY?** – Nowhere
3. **SMASHING PUMPKINS** – Disarm
4. **STONE TEMPLE PILOTS** – Creep
5. **GRANT LEE BUFFALO** – America Snoring
6. **ONYX** – Slam
7. **SOUNDGARDEN** – Spoonman
8. **PRIMUS** – Poetry And Prose
9. **CLAWFINGER** – Warfair
10. **PHILIP BOA & THE VOODOO CLUB** – World Is A Stranger

»JETI Z AMAZONKE« — MIT ALI LENIVEC?

Pred mnogimi leti je odšel Indijanec v gozd iskat nesmrtnost. Za svojo predrznost je bil kaznovan tako, da se je vrnil kot medved velika pošast, z enim očesom in opičjim obrazom. Od takrat, tako se govori med prebivalci brazilskega področja Amazonke, straši stvor iskalce kavčuka in Indijance v deževnem gozdu in jih poganja v beg z neke vrste umetnim kijem. Mpinguari pa je kot »Jeti z Amazonke« sestavni del brazilske folklore.

Sedaj naj bi odprava znanstvenikov izsledila mitološko bitje s pomočjo sodobne tehnologije. Ameriški biolog, David Oren, raziskovalec v naravoslovnem muzeju Emilio Goeldi v Belemu, hoče dokazati, da se za amazonskim kiklopom dejansko skriva eden zadnjih preživelih primerov orjaškega lenivca, za katerega je veljalo, da je izumrl najmanj pred osem tisoč petsto leti. Oren je imel v devetih letih več kot sto intervjujev s točaji kavčuka in Indijanci, ki so, kot pravijo, srečali mitološko bitje.

»Kdor ga je videl, ne ve, kaj to je in ga zato povečuje v mitološko bitje,« pravi raziskovalec. »Najprej ga imajo mnogi za primata. Po opisih pa ugotovim, da gre za orjaškega lenivca.« Originali so bližnji sorodniki manjših trinajstih lenivcev, ki so razširjeni v Južni Ameriki. Visijo na vejah in se premikajo po polžje. Lenivci so ljudi že od nekdaj nenavadno fascinirali. Najmogočnejši orjaški lenivci so bili večji od slonov in so bili razširjeni po ameriški celini vse do Antarktike. Če torej Orenova pošast obstaja, potem je relativno majhen primerek svoje vrste. »Velik je približno kot grizli, tehta 300 do 400 kilogramov, živi na tleh in je uren,« tako pravi Oren.

S tem pa bi bil še vedno največji kopenski sesalec v Južni Ameriki. S svojimi silnimi kremplji raztrga krošnje palm, da pride do jedra, ki je njegova najljubša hrana, kot

poroča Orenov sogovornik. Njegova stopala so, po podatkih Indijancev, obrnjena

nazaj, koža je kosmata in rdeče rjava. Seveda ima kot vsi sesalci tudi orjaški lenivec dvoje oči, pojasnjuje

Oren. Z zgodbo o Kiklopovem očesu se je vrnil na vplive Portugalcev, ki jih je navdihnila grška mitologija.

Kadar je žival napadena, razprši iz žleze ob trebuhu smrdeč in strupen izloček. Sicer pa, pravi Oren, se ljudem ni treba bati, saj je mpinguari čisti rastlinojed. Indijanci nekega amazonskega rodu so imeli nekoč mladiča,

prišel z iskanjem, pri sebi poleg puške za omamljanje tudi plinske maske.

Pred kratkim se je odpravil v neko oddaljeno vas ob Amazonki, kjer so Indijanci baje odkrili sledova stopinj in ostanke kosti mpinguarija. Znanstvenik se namreč zaveda: »Žival moram prinesiti domov živo ali mrtvo, sicer mi nihče ne bo verjel.«

Dejansko pa njegov načrt niti ni tako nor, kot utegne zveneti, saj so raziskovalci v preteklih desetletjih pogosto naleteli na nove vrste velikih živali. Tako so okapija, vrsto gozdne žirafe, odkrili v Južni Afriki šele leta 1900. V južnoameriškem Chacu so leta 1972 odkrili svinjo popkarico, za katero je veljalo, da je izumrla že v ledeni dobi. Vietnamski znanstveniki so predlani naleteli na do takrat neznane kopitarje. Raziskovalci so tri leta zastonj iskali neko amazonsko ribo, saj je prav tako kot mpinguari spadala v amazonsko mitologijo. »Šele ribiči so po naključju ulovili eno teh živali in tako končno prepričali znanost o njenem obstoju,« poroča Oren.

Kolegi raziskovalci svarijo Orena pred prevelikim optimizmom. »Oren je briljantna glava, vendar postavlja svoj ugled na kokco,« pravi Guilherme Maia, direktor muzeja v Belemu. Hkrati pa znanstveniki priznavajo: »Oren ne bi tvegal, če ne bi imel dovolj indicij, da bo žival tudi našel. Verjame v njen obstoj.« DER SPIEGEL, prevedla Nina Mom

VISOKA ŠOLA ZAPELJEVANJA

Spremenite svoje življenje ne glede na leta, poiščite sami sebe, bodite bolj samozavestni, bodite privlačni. Zveni zelo preprosto, vendar določena Laura Cuttica iz Geneve trdi, da je vse to možno in to v zelo kratkem času. Treba se je samo potruditi, odkriti svoja skrivna orožja in kreniti v napad.

Pred tem pa se je vendarle bolje vpisati v dvodnevni tečaj zapeljevanja, ki, kot trdi omenjena gospa, obiskujejo pripadniki obeh spolov v starosti od 26 do 60 let. Ob praktičnih nasvetih gospe Laure, psihologinje, je še teoretični del zapeljevanja, to so nasveti o oblačenju in ličenju, najbolj zanimiv pa je vendarle ta praktični del tečaja.

Prakso, kako postati zapeljiv ali zapeljivka, so zapali Lucy Lo Russo, 30-letni profesionalni zapeljivki, ki nastopa na televiziji z umetniškim imenom Pixie La Lore. Njena naloga je, da vse sramežljive duše nauči, kako naj pokažejo svoje vrline, kako naj zapeljivo hodijo in se še bolj zapeljivo slačijo. Po diplomi pa je seveda vse odvisno od tečajnikov samih.

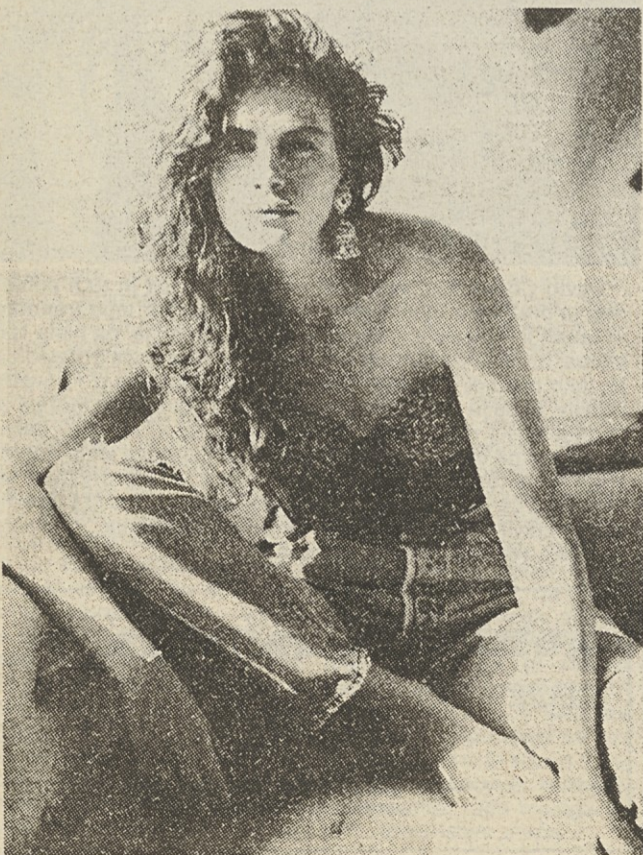

GOLA PROTI KRZNU

Tudi igralka Kim Basinger se je fotografirala za plakat, s katerim želijo prepričati ljudi, naj ne nosijo krznenih plaščev. Pridružila se je torej Christy Turlington, Naomi Campbell, Emmi Sjoberg, Tatiani Patitz in Heather Stewart - Whyte, ki so pozirale na skupno fotografijo. Vse te lepoticke so brez-

plačno razgaljene stopile pred kamere, ker so prepričane, da je treba prenehati z zločini nad živalmi. Organizator reklamne kampanje je organizacija PETA, k akciji pa so se pridružila še številna druga znana imena show biznisa, med njimi Richard Gere, Dustin Hoffman, Ali McGraw...

OBLINE IN MIŠICE

Julia Roberts, ki se je po dveh letih vrnila v Hollywood, je v filmu The Pelican Brief dokazala, da ima še vedno sijajno telo. 26-letna igralka skrbi za svojo zunanost, vadi s trenerjem Martinom Henryjem, ki pomaga tudi številnim drugim lepoticam, da ohranijo svoje obline in odpravijo napake. Njegov recept je zelo preprost – s pravilno izbranimi vajami lahko vsaka ženska oblikuje svoje telo tako, kot si želi. Njegove stranke so Annette Bening, Jeanne Tripplehorn in manekenka Iman.

»V osemdesetih letih so se ženske bale dvigovati uteži, ker niso hotele postati mišičaste, sedaj pa je dokazano, da takšno oblikovanje telesa zelo hitro razgrajuje masno tkivo. Samo nategovanje mišic seveda še ni zadosti. Treba se je ukvarjati z aerobiko, da ohranite gibčnost. Toda, če trikrat na teden delate na oblikovanju svojega telesa, bo razlika kmalu vidna. Vsaka ženska ima mišice, treba pa jih je oblikovati in se rešiti mastnih oblog,« pojasnjuje Martin Henry.

ZDRAVSTVENI ZAVOD VELENJE

DRUGAČNOST, RAZLOG USPEHA IN PRILJUBLJENOSTI! LEPOTA SE SPREMINJA

Revolucija se ni zgodila v eni noči. Počasi, a z gotovostjo so se na filmskem platnu, na modnih odrih in v videospotih pojavljali novi obrazi. Precej drugačni od tistih v osemdesetih letih, kar ponovno dokazuje, da so merila za lepoto zelo spremenljiva.

Klasično lepe poteze na obrazu in prefinjene obline so zasenčile lik ženske, ki jo je zaznamoval kanček grobosti in koščatost; mišičaste lepote pa izrinjajo krhki intelektualci. Divji seks na platnu (kot je bil na primer kulturni film »Devet tednov in pol«)

zamenjujejo romantične zgodbe, polne prikrite erotike. V filmu »Piano« so gledalci in kritiki doživeli posamezne prizore kot izjemno erotične – odnos med nemo pianistko, ki jo igra Holly Hunter, in moškim, ki ga je upodobil Harvey Keitel.

Holly Hunter, ameriška igralka pri tridesetih, ni mamljiva plavalaska, ampak je krhka rjavolaska, ki ni nikoli v svoji karieri poskusila odigrati lika fatalne ženske. A vloga v omenjenem filmu, za katero je prejela nagrado

»Zlati globus«, jo je prikazala v drugačni luči, erotično privlačno na poseben, drugačen način. Njen soigralec Harvey Keitel ni lepotec s pravilnimi potezami, kot jih imata na primer Mel Gibson ali Kevin Costner, njegov obraz je nekoliko grob, telo koščeno, a ženske ga po cellem svetu doživljajo kot zelo privlačnega.

Clint Eastwood je v svoji karieri preživel kar nekaj sprememb, kar zadeva tip lepote, ki so ga v določenem obdobju cenili in povzdigovali. Štiriinšestdesetletni igralec (režiser in obenem igralec v filmu »In The Line

Of Fire«) je dokazal, da leta niti niso odločilna meja za privlačnost, erotičnost in šarmantnost.

Daniel Day Lewis je postal ljubljenelec občinstva. Tudi z vlogo zadnjega mohikanca, za katero se je tri ure dnevno pripravil v telovadnici in krepil mišice. Lewisovo telo krhkega intelektualca se je spremenilo v skladno razvito telo, ki ga je bogatil prefinjen obraz. Tudi hollywoodske lepote se mu niso mogle upreti, na primer Julia Roberts in Isabelle Adjani, kar mu je v javnosti prineslo nove točke in ga uvrstilo na seznam seks simbolov devetdesetih let.

Tudi merila ženske lepote postajajo drugačna. Fatalna Sharon Stone se je naveličala golote in prizorov seksa, zato se trudi, da bi lahko po-

kazala obe združeni lepoti skupaj, notranjo in zunanjo. V novi filmski uspešnici »Intersection« ji je to uspelo.

Lepota je seveda stvar osebnega okusa, a ankete med bralci znanih časopisov kažejo, da stopajo na sceno novi obrazi. Na modnem odru je to Angležinja Kate Moss, zelo drugačna od znanih kolegic Cindy Crawford ali Claudije Schiffer. Mnogi kreatorji se v svojih propagandnih akcijah vse pogosteje odločajo za igralce netipične zunanosti. Primer je Irec Liam Neeson. Visok, suh, z orlovskim nosom in ne preveč bombastično filmsko kariero, znan tudi kot spremljevalec Barbare Streisand, Helen Mirren in Natashe Richardson. Štiridesetletniku je dobro odigrana vloga v Spielbergovem filmu (letšnjem največjem kandidatu za oskarja) prinesla priljubljenost.

In še ena nova junakinja krhkega videza in prijaznih oči, Meg Ryan, ameriška igralka, junakinja lanskoletne filmske uspešnice »Sleepless in Seattle«, v kateri je igrala skupaj s Tomom Hanksom. Oba sta postala ljubljena občinstva. Hanksove priljubljenosti ni zmanjšala niti nova vloga v filmu »Philadelphia«, v katerem igra homoseksualca, ki ga zaradi aidsa odpustijo iz službe.

Spet so torej v veljavi nova merila provokativnosti in erotičnosti, nekatere zvezde so zašle, druge šele vzhajajo, nekatere se še niso pojavile in čakajo v zatišju na primeren trenutek in dejstvo, da se ljudje radi marsičesa naveličamo in potem zahtevamo spremembe.

MEDIJSKI DOBIČEK

Na letošnji zimski olimpiadi sta v umetnostnem drsanju zbuvali veliko pozornost Američanki Tonya Harding in Nancy Kerrigan. Ne zaradi rezultatov, ampak zaradi spora. Namreč, Hardingova je obtožena, da je nagovorila svojega soproga, da je najel ljudi, ki so napadli in poškodovali njeno konkurentko Nancy Kerrigan (na sliki), ki pa je vendarle uspešno nastopila in osvojila srebrno olimpijsko medaljo. Sodni proces obe še čaka ob vrnitvi domov. Mediji so njun spor že izkoristili, saj so v Hollywoodu pričeli s snemanjem filma o obračunu med športnicama. Na knjižnem tržišču pa se je že pojavilo pet knjig, nekatere o Nancy, nekatere o Tonyji.

MAGIJA JE KONČANA

David Coperfield, svetovno znani iluzionist in tudi milijonar, je preživel z manekenko Claudio Schiffer lepe trenutke in takrat ji je podaril dragoceno jahto. Slišati je, da nista več skupaj in da je čarobnost končana. Njegova nova prijateljica je, tako pravijo, Shannen Doherty, mlada igralka iz »Beverly Hillsa«, ki pa je zaradi nesprejemljivega obnašanja morala iz nadaljevanke odkorakati. Nadomestilo zanjo so hitro našli, še naprej pa ostaja znana v škandalih. Poročila se je Ashleyjem Hamiltonom, a njun zakon bo le s težavo preživel, še posebno, če res drži, da se je vmešal čarodej. David Coperfield je izjavil: »Objemati Shannen je prava magija...« A hitro se lahko razblini, bi lahko dodali.

PRVA V ZGODOVINI

Prvič v šestdesetletni zgodovini dodeljevanja nagrade Oskar se je zgodilo, da je nekdo nominiran dvakrat

v istem letu. To je uspelo petinšestdesetletni Angležinji Emmi Thompson: nominirana je za glavno žensko vlogo in za stransko vlogo. Lansko leto je igralka že prejela Oscarja za glavno vlogo v »Howards Endu«, letos se bori za nagrado kar z dvema uspešnicama; z glavno vlogo v filmu Jamesa Ivoryja (ljubezenska drama o britanski aristokraciji) in s stransko vlogo odvetnice v filmu »V imenu očeta«. Četudi ne bo nagrajena, bo ostalo zadovoljstvo, da je prva z dvema nominacijama.

RADIO 95,1 CELJE

SEGAL V VIDEOU

Junak akcijskih filmov Steven Segal je dobil več kot 600.000 dolarjev, ker je dovolil uporabo svojega lika v ra-

čunalniški video igri Steven Segal – The Game. Telesni stražar, ki je na začetku svoje filmske kariere učil igralce borbene veščine in metanje nožev, je dal na voljo svojo zunanost in gibe ter se pojavil v zelo realistični video igri.

Pred njim je tudi Sly Stallone posnel podoben material za video igrico Demolition Man, Michael Jordan pa je poziral pred kamerami za računalniško košarko. Vendar nekaj tako realističnega, kot je Segalov video, ljubitelji tovrstnih iger še niso imeli priložnosti videti. Interaktivni filmi, kot to novo zvrst imenujejo poznavalci, očitno niso več daljna prihodnost.

REKLAMA d. o. o.

CELJE

Ulica XIV. divizije 6
63000 Celje
telefon: 063/26-236, 29-375
telex: 063/29-375

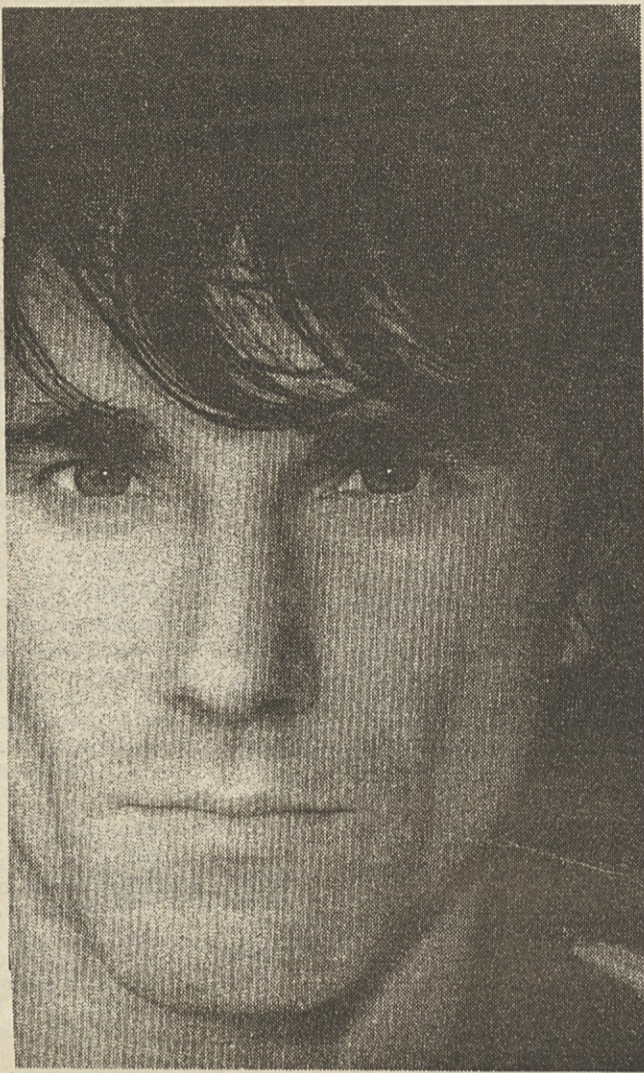

OČETJE SO KRIVI ZA VSE

V imenu očeta (In The Name Of The Father) je film, ki je do sedaj pobral že kar lepo število nominacij in priznanj, ki ga po dolgem in počez že hvalijo po vsej zemeljski obli in se mu obeta vsaj kaka nagrada, če ne že malo daljša slava. (Nekaj podobnega se je predavnimi časi zgodilo s sijajno filmsko uspešnico, ki je pobrala osem oskarjev in so jo šle vse šole gledat kot vzor izobraževalnih incidentov; seveda gre za Društvo mrtvih pesnikov (Dead Poets Society), kjer se med učiteljem in učenci splete tako močna prijateljska vez, da se jih nekaj na koncu kar pobije. Prišel je nov film in pozabili so jo, kakor ne bi nikoli obstajala.)

Daniyel Day – Lewis je zaslovel, ko je posnel malo prekrvavo štorijo o Indijancih in belcih oziroma vsaj bledolčnicah, ki jih več ali manj tako ali tako potolčejo. Razen ene, ki jo vele macho, genialni in sploh prečudoviti bledolčnik – indijanski bojevniki itd. itd., reši v rekordno dolgem času. (The Last of The Mohikans... Poslednji Mohikanec)

No, obvezno pa se vtisne v spomin v filmu, ki ga Schorsezey ponosno predstavlja: Age of Innocence. Čas ali leto (Slovenci še niso soglasni, kako bi lahko prevedli, ker filma še niso videli) nedolžnosti. Tam je Daniel Day – Lewis (kar, mimogrede, ni njegovo pravo ime...) nek mladenič, bolj ali manj del visoke družbe, v katero naj bi ga popeljala poroka

z neko mlado, čedno punčko, Winono Rider, za katero trdi, da jo ljubi, kolikor možki sploh lahko. Nenadoma se

njegovo življenje in spokojnost duše v hipu porušita... Spozna drugo žensko... Živo nasprotje njegove male ž-

ne... Michelle Pfeiffer, seveda. (Če je premagala Batmana, bo menda tega tudi.)

No, lepa Michelle ga zapele s svojimi odsekanimi stavki in izzivanjem, vsi načrti za poroko padejo v vodo. Je pa zelo romantično. Upajmo, da nihče na koncu ne umre.

In seveda zdaj. V imenu očeta. Oskar in nekaj nominacij, Emma Thompson, se je tudi vrnila vmes. Ampak... Zgodba pripoveduje o irskih (ne) pravicah. V času človeških norosti (šestdesetih), miru in sproščenosti, se nenadoma zgodi katastrofa, ki uniči življenja nedolžnih ljudi. Zaradi neke eksplozije z več žrtvami oblasti zgrabijo prve, ki se jim zdijo primerni, mladega Daniela Daya – Lewisa mučijo, obsodijo in zaprejo, potem pa isto postori-jo še z vsemi v hiši, posebej pa z OČETOM, Peteom Postlethwaiteom. Oče in sin se že prej nista razumela, zdaj pa ju stlačijo še v isto celico, kjer se morata prebavljati in to toliko časa, da se sprizaj-nita drug z drugim, postane-ta prijatelja in družina.

Stirinajst let pozneje se pojavi Emma Thompson. Odvetnica. Mlada, ne preveč pametna, ambiciozna in prepričana, da so dva ujetnika obtožili in držali v zaporu čisto po nedolžnem. Spravi se obnoviti proces in doseže, da ju oprostijo. Ha. Česa le... Saj tako ali tako ne bosta nikoli več normalna. Zdi se mi celo, da oče vmes umre. Mrtev ali ne, nominiran je bil pa vseeno. Mick

IN OČETJE IN SINOV

In družine. Lepe, velike družine, ki jim grozijo razpadi in ločitve in same žalostne reči. Filmsko platno nam je postreglo s kar nekaj filmi o družinah, očetih in sinovih in njihovih travmah. Trenutno pri nas predvajajo zgodbo o zelo zelo bizarni rodbina iz hiše na vrhu hriba s pokopališčem, v kateri se najde vse – od vampirjev do duhov, vrla rezidenca Addamsovih, in pa nekoliko žalostna komedija o razpadli družini, katere očka si na vse kriplje prizadeva, da bi ostal v družbi svojih malčkov.

The Addams Family, prvi del, izvirnik, je pripoved o sedemčlanski družini babice Addamsove, Gomezu in njegove lepi ženi Morticiji z otrokoma Sredo in Pugsleyem ter frankeštajnskim slugo in nepogrešljivim hišnim ljubimcem – roko od zapestja do konic prstov – Stvarjo. Oni lepo, brez večjih preprirov, razen da se bratec in sestrica ne razumeta vedno najbolje, tu in tam se pač zelektrizirata, giljotinirata, pokoljeta, postrelita ali zastrupita, živijo blizu svojih prednikov, srečno in mirno, dokler zlobni nameni 'prijateljev' ne posežejo vmes.

Addamsovi so namreč silno premožni in po ta denar pride neka coprnica s svojim... sinom. Malo čudnim sicer, gradim, neumnim in ne čisto normalnih dimenzij (tudi kar se tiče zdravega uma). Ima ga za popolno nadomestilo manjkajočega člana v družini. Njim je namreč nekoč izginil Gomezov brat in le-tega še zdaj peče vest. No, in potem se ta brat spet pojavi. Po malem vsi sumijo, da je nekaj narobe, dokler se celo sam Fester (Gnus) ne začne zabavati. Všeč mu je vzdušje, prijatelji, z otroki se

dobro razume in tudi denar ga ne mika več tako zelo, kot bi ga moral. Zato njegova tako imenovana mati preide v ofenzivo, vrže Addamsove iz njihove posesti, morajo se znajti, kakor vedo in znajo. Vendar obstaja nekaj, kar veže nepremagljivo družino... karkoli je, ni preveč prijazen... in s pomočjo tega se Addamsovi vrnejo, pomagajo žalostnemu Festerju, da se znebi zoprne babnice in dobjijo nazaj vse, kar jim gre. Čisto na koncu se celo izkaže, da je šlo za pravega Festerja, ki je ves čas živel z izgubo spomina.

V drugem delu, Addams Family Values, Vrednosti Addamsove družinice, pa nesreča spet napade Festerja, medtem ko vsi drugi rajajo in skačejo zaradi naraščajočega... Razen obeh otrok. Seveda... Onadva se še vedno bojita tradicije, ki pravi, da mora s prihodom tretjega otroka eden od prvih dveh umreti. Mali Pubert pa je radost vseh, z svojimi črnimi laski in malimi brčicami, s katerimi nepreklicno spominja na ponosnega očka. Sreda in Pugsley ga nekajkrat skorajda razmesarita, toda malega se drži Addamsova sreča.

Ko pa se prikaže varuška, v resnici množična morilka in lovu za dediščino osamljenega Festerja, srečna družina razpade. Fester se z njo poroči in je primoran za vedno pozabiti na svoje sorodnike. Sredo in Pugsleya pošljejo med tabornike, kjer sta prisiljena peti! Plesati! In se celo nasmehnitii!!! To je jasno preveč za nekaj tako temačnega in turbnega, kot je Sreda, toda ona se v končni fazi zaljubi v nekakšen družben odpadek. Popolno.

Ampak na koncu se spet vse srečno konča. Zlobna varuška po nekaj neuspelih poskusih umora svojega moža razpade na prašne delce, Fester se ves skesan in raznežen vrne in zadnji hip reši umirajočega brata, ki samo še poje (o kočijah) in malo blesavo izteguje roke k nebu, nato še malega Puberta, po boleznih otročička rožnatih ličk in zlatih kodrčkov, ki mu mora mama brati pravljice in prebarvati sobo v sinje in pinki barve...

Družina v težavah št. 2 pa so očka, mamica in trije otročki. Normalni. Iz predmestne hiške brez mrtvecev v omarah. Tu je glavni Robin Williams kot očka Daniel, igralec in sinhronizer, tako nor na svoje tri otroke, dve deklici in sina, da zaradi njih skoraj znori. Kako bi sicer rekli možkemu, ki se gre oblačiti v šestdeset let staro žensko?

Daniel zaradi izgube službe in neprimerne stanova-

nja ne sme prevzeti skrbništva nad otroki in jih lahko obiskuje le v sobotah. Če bo v treh mescih našel stalno službo in si primerno uredil gnezdo, potem bo lahko oče, če ne pa nič. Ker take pogodbe ne more sprejeti, se odloči za poslednjo možnost: s pomočjo svojega brata in 'sestre' Jack bodo iz Danijela napravili Ga. Doubtfire. Naredijo mu masko debele stare gospe, obraz iz plastike, lasuljo, ga oblečejo. Tako postane Daniel varuška svojim otrokom, popoln skrbnik. Sočasno jih še malo popravi, strenira in zdisciplinira, postane njihov prijatelj in podpora v krizi, svojo ženo pa brani pred dvorjenjem bogatega in lepega Stua. Zaradi Stua se na koncu tudi razkrinka, po nesreči ga skoraj ubije, potem pa mu reši življenje.

'Mrs. Doubtfire' ali 'Očka v krilu' je na začetku in na koncu film poln solz. Ločitev in Danielova prizadetost pa sojenje in zoprne sodnikove odločitve. Trapasti sodnik mu pravi, naj si zaradi izpadov maskiranja poišče kakšno terapijo in naj se potruži, da otrok ne bo zasvojen s temi idejami. Tudi prepripi med očkom in mamico niso preveč prijetni. Kljub končni pomiritvi in očkovi vrnitvi domov je tistih solz le malo preveč. Ampak razdrte družine brez pravih solz pač ni. Še dobro, da se Addamsovi ne znajo tako pristno jokati. Kdo bi jih še gledal!

Mick

ZAPLETI PRI SNEMANJU TV NANIZANKE V VRTINCU

NEPREPRIČLJIVA JUŽNJAŠKA LEPOTICA

Joanne Whalley – Kilmer

Tudi Tim Dalton se še zdaleč ne more meriti s sijajnim Clarkom

Snemanje televizijske različice enega najbolj znamenitih filmov vseh časov V vrtincu se je zataknilo. Razlog je glavna igralka Joanne Whalley – Kilmer, ki so jo izmed sto in sto kandidatk izbrali za novo Scarlett O'Hara.

Nekateri poznavalci so že ob njenem izboru glasno komentirali, da producenti niso imeli srečne roke. Potlej so tudi filmarji začeli ugovarjati, da se še zdaleč ne more kosati z lepoticco, kot je bila Vivien Leigh v priljubljenem filmu. Producenti so najeli dva vrhunska hollywoodska strokovnjaka za ličila in oblačenje in ta dva naj bi igralkino zunanost kolikor mogoče približala šarmu in lepoti trmaste južnjaške junakinje. Nikakor nočejo tvegati, da bi projekt, v katerega so že doslej vložili najmanj 60 milijonov dolarjev, zaradi neprimerne izbire glavne igralkine propadel. Ko so pred nekaj tedni v Londonu videli prve Joanne poskusne posnetke, so

zahtevali, da mora povsem spremeniti videz, prešli so na snemanje scen, v katerih se Scarlett ne pojavlja, glavni masker pa je dal od-poved.

Joanne Whalley – Kilmer so izbrali med dva tisoč igralkami, med njimi sta bili tudi Demi Moore in Nicole Kidman, in ji za vlogo obljubili dva milijona dolarjev.

»Nič nimam proti njeni igri, vendar ona ni lepota, ki bi moškimi jemala dih,« pravi eden od producentov. Kritike pa ne letijo le na glavno igralko, pač pa tudi na Tima Daltona, ki igra Rhetta Butlerja, saj ta niti do kolen ne seže karizmatični osebnosti Clarka Gablea, kralja Hollywooda.

BOJEVITA IGRALKA

Govorice, da se njen fant Eric Etaberi spet pogosto vdeva s svojo bivšo punco, prelepo 24-letno manekenko Estes, so Nicole Eggert, ljubosumno lepoticco iz televizijske nadaljevanke Baywatch, spravile v bes. Izgubila je živce in pred vzhodom v znani hollywoodski nočni klub Viper Room napadla svojo teknico.

Policijski se še niso odločili, ali bodo proti 22-letni igralki, ki v odmevni nadaljevanke igra čuvajko plaže Summer Quin, sprožili postopek. Njena žrtev je skupila le nekaj modric pod očesom in par prask, kljub temu pa bo od napadalke zahtevala odškodnino, saj je zaradi modrega očesa izgubila sne-malni dan.

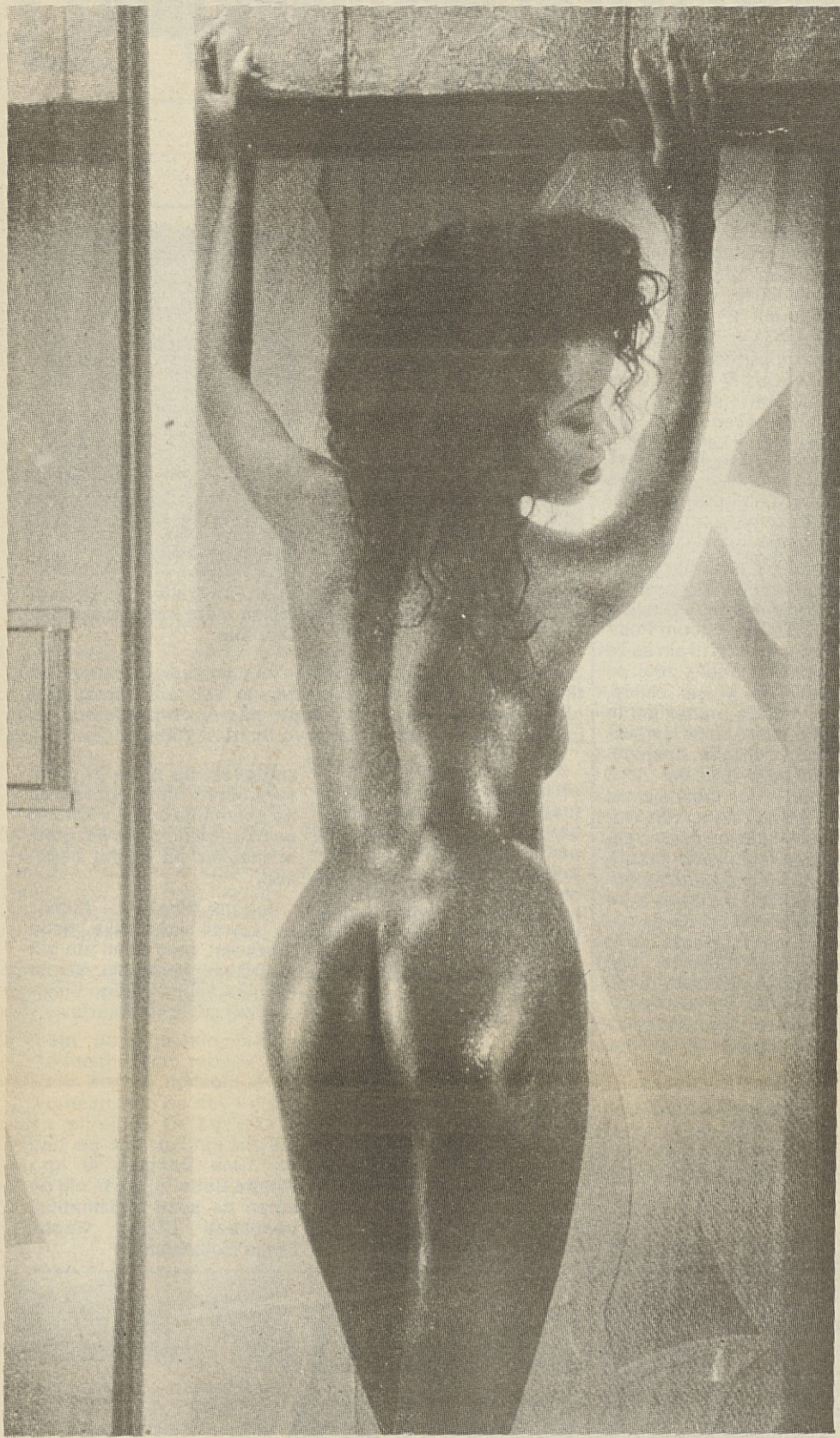
Stekli sta se pred vzhodom kluba Viper Room, ki je na slabem glasu od tedaj, ko je na pločniku pred njim umrl mladi River Phoenix. Med zapuščanjem kluba je Nicole zagledala Estes, planila k njej in ji rekla, da ona ljubi Erica in Eric njo in ne Estes. Nato jo je napadla, zbila po tleh, Estes so priskočili na pomoč čuvajki kluba, Nicole pa je pred prihodom policije pobegnila.

Estes in Etaberi sta dve leti živela skupaj, potlej pa sta se zaradi nenehnih preprirov razšla. Nicole je še vedno silovito ljubosumna nanjo in se svojega čustva ne more otresti.

STOPITE BLIŽE, SLOVENSKI VOJAKI

HOROSKOP

Oven 21. 3.–20. 4.

 Pozornost namenjate običajnim rečem in vsakdanjemu življenju. Največ časa preživite v službi, delate in včasih začutite osamljenost. Takrat pot pod noge in odidite k svojim najbližjim, saj vas tudi oni pogrešajo. Ne odrekajte se prostemu času. Srečne številke: 2, 7, 9, 10, 29.

Bik 21. 4.–20. 5.

 Morali se boste soočiti s problemi, ki jih dalj časa odlagate in dobro veste, da boste morali poravnati neplačane obveznosti, takšne in drugačne. V opravljanje svojega dela boste vlagali velike napore. V ljubezni bo teklo vse po starem. Pazite na zdravje. Srečne številke: 1, 7, 8, 18, 21.

Dvojčka 21. 5.–21. 6.

 Morda se boste lotili reševanja problemov na nekoliko neprimeren način, kar boste občutili na lastni koži. Motila vas bo razdražljivost, do ljudi ne bodite tako nestrpni in pokažite več tolerancije in razumevanja. Tudi vi ste zmotljivi in delate napake. Srečne številke: 3, 6, 8, 11, 24.

Rak 22. 6.–22. 7.

 Poskusite uživati v tem, kar imate in si manj prizadevajte za tisto, kar bi lahko bilo, pa ni. V osebnem življenju se bo zgodilo nekaj novega, kar vas bo razveselilo. Finančnih težav še ne bo konec, a to vas ne sme obremenjevati, tudi denarja bo kmalu več. Srečne številke: 5, 7, 9, 13, 26.

Lev 23. 7.–23. 8.

 V ljubezenskem življenju imate težave, a vedite, da ste za marsikakšno med njimi odgovorni sami. Včasih ste preobčutljivi in reagirate preveč čustveno. Naučite se najprej pomisliti na dobro. Sicer pa počakajte na pomlad in tudi ljubezen vas bo razveselila. Srečne številke: 2, 4, 7, 12, 25.

Devica 24. 8.–23. 9.

 Slaba volja vas preganja že dalj časa, zato ste zamorjeni in včasih kar preveč pikri do ljudi, ki vam želijo dobro. Vedro razpoloženje bi vam razvedrilo vsakdanjik. Vezi s partnerjem sonekoliko potrgane, a ravno v vajinem odnosu počiva marsikakšen odgovor. Srečne številke: 1, 8, 9, 17, 24.

Tehtnica 24. 9.–23. 10.

 Drobni prepri vam grenijo življenje, ki sicer teče brez večjih težav. Na delovnem mestu vas bo čakalo veliko dela, ki ga boste veseljem opravljali. Napredovanje in priznanje bo sledilo. Zdravja nikar ne zanemarjajte, pojdite v naravo in se razvedrite. Srečne številke: 3, 5, 8, 16, 22.

Škorpion 24. 10.–22. 11.

 V ljubezni vam bo sreča naklonjena, le da je ne boste sami ovirali. Pustite dogodkom, da tečejo svojo pot in ničesar ne počnite na silo. V službi boste zadovoljni, a denarja ne bo toliko, kot bi si želeli. S prijatelji boste preživeli prijeten večer. Srečne številke: 1, 3, 6, 19, 25.

Strelec 23. 11.–21. 12.

 V službi izgublimate živce in dragoceno energijo porabljate za nesmiselne malenkosti. Raje se osredotočite na bistvene probleme, ki jih lahko z zdravo pametjo kaj hitro razrešite. Umirite se in življenje bo postalo prijetnejše. Razvedrite se s prijatelji. Srečne številke: 3, 6, 7, 11, 27.

Kozorog 22. 12.–20. 1.

 Planeti so vam naklonjeni in doživljali boste osebni prepod. V službi boste uspešni in polni delovnega elana, v osebnem življenju srečni in zadovoljni ob majhnih, vsakdanjih rečeh. S partnerjem bosta preživljala prijetne dni. Tudi odpotujete lahko. Srečne številke: 1, 6, 9, 17, 26.

Vodnar 21. 1.–19. 2.

 Preživljali boste burne dni in si zaželeli, da bi se vam življenje umirilo. Tudi prepirali se boste, saj vas že malenkosti vržejo iz tira. Poskusili boste dodatno zaslužiti, ker vas pomanjkanje denarja vedno bolj obremenjuje. Kar lepo počasi. Srečne številke: 2, 6, 7, 13, 29.

Ribi 20. 2.–20. 3.

 Pripravljeni boste na sprejemanje novih nalog, saj ste se odločili, naj postane vaše življenje drugačno, predvsem bolj polno in dinamično. Želite si spremembe, a vprašanje je, če bi vam vse, za kar si prizadevate, tudi odgovarjalo. Umirite se. Srečne številke: 3, 7, 8, 15, 26.

PREPRIČEVANJA PREŽIVELIH O NEMŠKEM INDUSTRIJALCU OSKARJU SCHINDLERJU
AVANTURIST BREZ PREBITE PARE

Med tistimi ljudmi, ki so preživeli holokaust zaradi nesebične pomoči nemškega industrijalca Oskarja Schindlerja, na katerega je spomnil Steven Spielberg s svojim zadnjim, brez dvoma zelo uspešnim filmom, je tudi dr. Jarek Dresner, elegantno oblečen zobozdravnik, ki s svojo soprogo živi v razkošno opremljenem stanovanju v Tel Avivu.

»Schindler ni bil svetnik, še manj heroj. Bil je avanturist in se do konca življenja ni spremenil. Rad je imel nevarnost, vedno je bil brez prebite pare v žepu in vsakič sem ga videl v družbi druge ženske,« ga opisuje dr. Dresner.

Tudi druge priče pravijo, da je Schindler na začetku vojne želel z Židi le obogatiti. Šele ko ni več mogel prenesti prizorov iz geta, se je spremenil in postal takšen, kot nam je v spominu – eden od herojev v židovski zgodovini. Vendar bi njegova dejanja najverjetneje ostala javnosti neznana, če se čisto po naključju ne bi srečala Leopold Page, eden od Židov, ki jih je rešil pred pogubo, in avstrijski pisatelj Thomas Keneally.

Knjiga, po kateri je Spielberg posnel svoj film, je nastala, ko je Keneally pred trinajstimi leti zašel v trgovino z usnjenimi izdelki in začel klepetati z lastnikom Leopoldom Pagejem. Ko je ta izvedel, da je Keneally pisatelj, je izginil v zadnji prostor trgovine in se čez nekaj minut vrnil s kupom starih fotografij in dokumentov. »Tukaj imam zgodbo stoletja,« je rekel. »To je zgodba o Nemcu, ki je rešil mene in številne druge Žide. Če želiš, jo lahko napišeš.«

Po vojni je Schindler z ženo Emilie emigriral v Argentino, zakockal ves denar, ki so mu ga dali Židi, zapustil ženo in umrl reven kot cerkvena miš v nekem razpadajočem stanovanju v Frankfurtu. Preživeli z njegovega seznama

so ga pokopali v Jeruzalemu na katoliškem pokopališču nad starim mestom.

»Bil sem član odbora, ki smo ga ustanovili z željo, da bi nekdo po vojni skrbel za Oskarja,« pripoveduje dr. Jarek Dresner, ki je v Spielbergovem filmu prikazan kot otrok, čeprav je tedaj, ko je njegov oče, trgovec s tekstilom, poprosil Schindlerja,

naj da njega, njegovo mamo in sestro na svoj seznam, dopolnil že dvajset let.

»Smo ena redkih družin, ki je preživela holokaust. Moji starši so tukaj v Izraelu doživeli visoko starost. Oskar nas je pogosto obiskoval in z ženo Heleno sva ga vselej nagovarjala, naj ostane v Izraelu, kjer bomo lahko skrbeli

za njega. Govoril sem mu: 'Oskar, našli ti bomo stanovanje, za denar ti sploh ni treba skrbeti.' Vendar on ni imel obstanka na enem mestu, hitro je spet odpotoval. Čutili smo se odgovorne zanj. Rad nas je imel, imel je rad vsakega, ki ga je uspel rešiti,« razlaga dr. Dresner, ki šele sedaj lahko obnavlja spomine na tiste grozne čase na Poljskem.

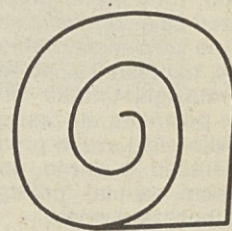
»Povsod sem videl stvari, ki jih sploh ni mogoče opisati. Ko sedaj razmišljam o njih, se sprašujem, če morebiti nisem le sanjal o tistih grozodejstvih. Tudi njegova soproga Helen je preživela koncentracijsko taborišče. Zakonca se pogosto pogovarjata o tem, kako je sploh lahko prišlo do takšne tragedije. Po vojni nikoli nista potovala niti v Nemčijo niti na Poljsko.

»Nisem prepričan, da si bom lahko ogledal film. Pa to sploh ni pomembno. Važno je, da so ljudje, kot je Steven Spielberg, oživili to tragično zgodovino tako, da je nihče

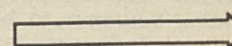
nikoli ne bo pozabil. In to je veliko dejanje,« dodaja dr. Janek Dresner.

Zakonca Dresner pred kratkim posneta v Tel Avivu

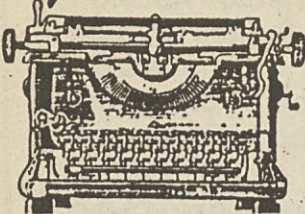
Marinet
Market Information Net

Trženjsko informacijska mreža daje brezplačne telefonske informacije o izdelkih in storitvah. Pokličite 063/ 441-441. Odslej tudi podatki o prodajnih mestih Nove dobe. **441-441 Mi zbiramo, Vi izberete 441-441**

Pisma

OHRANIMO NARAVO

Ko bo konec komunističnega režima v Sloveniji (pričakujem le-to po »podcenjujočih« lokalnih volitvah), bom kandidiral za ministra za ekologijo v zvezni vladi zvezne države Slovenije, s sledečim programom, namenjenim ohranitvi NARAVE (življenja ljudi, rastlin in živali):

–Napravit konec sprenevedanju odgovornosti ministrov za lastnim zgledom, tako da bom očistil ministrstvo za varstvo okolja z vsemi nepotrebnimi dejavnostmi;

–Zbral in še enkrat preveril (predvsem iz zaprašenih predalov na ministrstvu) vse ekološke iniciative vseh zainteresiranih in prizadetih prebivalcev Slovenije (Koroške, Notranjske, Primorske, Gorenjske...), ki so trpeli ali se bolehalo zaradi ekološkega nerada v državi (deželah) na račun privilegijancev in monopolistov, ki za svoje inadzemeljsko bivanjelo ne plačujejo niti ekološkega davka... in takoj obdavi njihov entropijski razvrat v škodo naravi, v višini vrednosti stroškov sanacije za nevtralizacijo ekoloških (komunističnih) grehov (zločinov nad naravo) v zadnjih petdesetih letih;

–Na osnovi vsem nam dobro znanih ekoloških iniciativ državljanov zveznih dežel Slovenije, bom takoj ocenil, kaj mora nemudoma postoriti zvezna vlada (državnih proračun) in kaj je pristojnost ukrepanja deželnih vlad: izvajanje odpravljanja ekoloških poškodb pa opredelil izključno na osnovi prednosti – ogroženosti zdravja ljudi in okolja;

–Izvajal takojšno čiščenje in sanacijo odpadkov – zgorelih snovi iz termoelektrarn in toplarn v Sloveniji (zvezni nivo stroškov);

–Sosedom Hrvatom pričel nemudoma pošiljati kovinske sode z radioaktivnimi odpadki za obdobje, ko smo mi Slovenci skrbeli zanje (od vključitve JE v električno omrežje Hrvatov dalje). V ceno mesečno plačane porabljene električne energije Hrvatov dobljene iz JE Krško, pa sprotno zaračunavati stroške za zaprtje (demontažo) te elektrarne, ko se bo iztekla njena varna življenjska doba, sicer bo breme stroškov zapiranja (pogreba) radioaktivne kontaminacije padla izključno na račun Slovencev (nekomunistov). Če Hrvati tega zahtevka ne bodo takoj upoštevali (uresničili finančno in sprotno – mesečno), sledi takojšnja izključitev uporabe JE Krško za njihove potrebe; tako prihranjeno energijo pa izvažali in s tem pridobljeni denar uporabili za nujne ekološke sanacije odpadnih vod, ki se zlivajo v slovenske reke že predolgo...

–Dosludno spoštovanje pravil kulturnega sveta Ionescaževalec plača posledice lastnega onesnaževanja okolja, ter uveljavil dosledno ločeno zbiranje gospodinjskih odpadkov v Sloveniji in stimuliral postopke recikliranja odpadnih surovin...

–Neposredno uveljavljanje nacionalnega ponosa Slovencev, da nebi postali tuji plačanci v lastni državi tako, da se nemudoma prične prestrukturiranje gospodarskega razvoja Slovenije na osnovah naravne danosti ekoloških pogojev Slovenije (pamet..., sonaravno kmetijstvo, sonaravni turizem...) in bi šele na osnovi tako sprejete razvojne strategije opredelil izvedbo IKROS projekta.

–Uveljavljanje sklepov in priporočil, sprejetih na podlagi sodelovanja mednarodnih ekološko osveščenih ekspertnih skupin, delujočih v okviru ZDRUŽENIH NARODOV – Programa za okolje (UNEP) in objavljenih v slovenski knjigi pod naslovom ISKRBA ZA ZEMLJO – STRATEGIJA ZA ŽIVLJENJE PO NAČELU TRAJNOSTI

Spoštovani poslanci, če pa ste prepričani, da pa bi kot nasilno (ob podpori državnih organov) odstavljene predsednik zelenih v Celju in regiji dosegel demokratične cilje ne prej z vašim sodelovanjem, pa upoštevajte to sporočilo kot mojo kandidaturu za ministra za okolje in prostor. Narava vam bo hvaležna!

S spoštovanjem do narave!
OŽEF JARH, Celje,

POSEDOVANJE

(Na levo krog – na desno ravnajs)

Skrb za dobrobit zoološke samice se kaže v boju samcev med seboj za dobiti samice in NE za njeno posedovanje. V tem naj bi tudi bila razlika med komunističnim medijsko mišljenjskim enoumjem in med demokratičnim pluralizmom, ki naj bi snel medijsko mišljenjske plašnice.

TVS je v *Tedniku* 24.2.1994 podala ob priliki uradne otvoritve pete po vrstnem redu ustanovitve registrirane islamske molilnice na področju republike Slovenije, TV »kolaž« pomešanih izjav predstavnikov krščanske in islamske verske organizacije v tej državi. Monopolna in tradicionalno starejša krščanska organizacija, najbrž zaradi politične podpore sebi sorodnih strank nima problemov pri kršenju javnega reda in miru, kamor bi jaz osebno uvrstil zvonjenje krščanskih zvonov »do daske« vsako nedeljo ob sedmih zjutraj med tednom pa še pred tem. Krščanski teolog pa je osporaval pravico islamskim molilnicam, da tudi one na akustičen način oznanjajo svoj obstoj v okolico.

Slovenija v geografskem centru Evrope in v orkanem, samo navidez mrtvaško mirnem očesu politično vojnega orkana, ki divja vse naokrog, skuša z nojevo politiko »glave v pesku« obdržati lastno »identiteto«, po tistem, da je manj huda noč v temne zemlje krili itd.?

Dr. BORIS OGRIZEK, Kranj

POTREBNIM DENARNO POVIŠANJE

Socialna slika nekaterih slovenskih upokojencev je kritična. Upokojenci, ki imajo nizko pokojnino, s katero se morata preživljati dva in je edini vir preživljanja so zares potrebni, da se jim pokojnina zviša. Slabo živijo, hranijo se samo dvakrat dnevno z brezmesno hrano in spijo v zelo mrzlih sobicah. Avtomobila,

televizorja, pralnega stroja, hladilnika, telefona in plinske napeljave nimajo. Skratka, vseh teh dobrin ne premorejo, ker so v zelo hudi stiski.

Upokojenci, ki imajo lepe pokojnine ter vse dobrine: avto, televizor, pralni stroj, hladilnik, telefon in plinsko napeljavo in še psa hranijo, tisti niso potrebni, da se jim pokojnina poveča. Tako ali tako imajo preveč denarja, da hranijo nekoristno, mesojedo žival – psa. Denar porabljajo za preživljanje psa, kupujejo mesne izdelke in drage konzerve ter vse ostalo za njegovo nego. Takšnih ljudi, ki imajo psa, je vedno več. To dokazujejo tako, da jih vodijo po mestnih ulicah in tržnici. Psi povsod opravljajo veliko potrebo ter urinirajo po vseh vogalih, zato je nujno, da občinski možje to prepovedo.

Potrebno bi bilo natančno preveriti, kdo ima našete dobrine in mesojedca – psa in kdo vsega tega nima. Potem bi lahko ocenjevali kdo živi slabo in kdo zelo dobro s svojim psom. TO je treba dobro premisliti in upoštevati, potem pa pravilno ukrepati. Potrebni denarno povišanje, nepotrebnim pa ničesar. Naša oblast naj to uredi čimprej. Žalostno je, da živijo psi bolje kot siromaki.

VALENTIN KOŠENINA, Celje

JODLARJEM NISMO PO MERI

Tako sramotnega članka čez najbližjega soseda sem bil doslej navajen edino od Srbov, ki besno udrihajo čez bivše imolzne kravel, ki so jim ušle iz hleva. Dvomim, da takšno sramotenje in nedokazane obdolžitve enega naroda v časih, ko se Evropa združuje, prispevajo k medsebojnemu razumevanju.

Jodlanje je tipičen izraz kulturne tradicije alpskih prebivalcev od Karavank pa do Francije, da duška srcu prekipečega veselja do življenja svobodnih ljudi, sproščenost, katero jim mi deželjani lahko samo zavidamo.

Avstriji Slovencev kljub njihovim 70-letni odsotnosti nikdar nismo primerjali z južnjaki, ker se njihova kultura nikakor ne da primerjati z jugom. Naši trgovci cenijo discipliniranost slovenskih kupcev in poudarjajo, da se večina odloči za kvalitetno blago. Manjvredna šara se dobi v Italiji po še ugodnejših cenah. Slovenski gostje so pri nas vedno dobiti, kdor pri nas obvlada slovenščino, ima pri nastopu službe prednost.

Gospod Ferrari naj overjeno dokaže, pri katerem izdrtjem ponemčenec je videl bedasti napis, da se pri njem samo nemško govori in s tem prežene kupce v lastno škodo. Naša oblast bi mu takšno izzivanje prepovedala. Glede ponemčenca bi pripomnil, da imajo najbolj ugledni politiki slovenskih Korošcev skoraj izključno nemška imena, npr.: Zwitter, Tischler, Sturm, Wieser, itd., pa nam ne pride na misel, da bi jih zaradi tega žalili. Vsak naj se prostovoljno opredeli, katere narodnosti je. Ugleden je samo značaj. TO so posledice tisočletnega sožitja dveh narodov, dokler se ni pojavila narodna nestrpnost, ki še danes razsaja in terja ogromne žrtve, poučen primer: Bosna!

Verjetno je gospod Ferrari prezrlo dejstvo, da so Avstriji skoraj edini, ki držijo zvestobo do Slovenije in Hrvaške in še naprej prihajajo na dopust v Vaša zdravilišča in na mor-

je, kjer se prijetno počutijo. Avstrijske kupce najdete v vseh mariborskih trgovinah, prav tako pa zaposlujejo tudi vaše obrtnike.

Po preobratu na vzhodu so nas v zadnjih letih kriminalci iz teh dežel (pravici zadoščeno: Slovenci so izjema) dobesedno preplavili in nas ogrožajo. Naše oblasti jim več niso kos. Samo tatvine v trgovinah povzročajo letno škodo daleč preko milijarde Schillingov. Škodo nosijo pošteni kupci, ker trgovci pokrivajo izgube z višanjem cen. Posebno ogrožene so trgovine v obmejnem pasu. Kdor nima slabe vesti, naj iz lastnega nagiba pokaže svojo torbo in tako olajša obremenjeni blagajničarki neprijetno delo. Nikomur zaradi tega ne bo padla krona z glave. Sicer je pa pri pregledu ne zanima narodnost. Naša sodišča so zaradi navedenih vzrokov tako obremenjena, da je bila oblast prisiljena izdati poseben odlok, da tujci, katere so zalotili pri kraji, ne bodo več kaznovani, če škoda ne presega tisoč Schillingov. Tako daleč smo že prišli.

Ti prekrški pa se sploh ne dajo primerjati z organiziranim kriminalom, ki presega že vse meje. Prodaja mamil se začne že pred šolami, na leto v Avstriji izgine preko tri tisoč avtomobilov, znamke izbirajo kar po naročilu iz inozemstva, vlomi in umori so na dnevnem redu; to so dejstva in ne pretiravanje. Najbolj so ogroženi stari ljudje.

Pred očmi naših oblasti čepijo ciganski otroci ob vsakem vremenu, dan za dnem na najbolj prometnih točkah v mestu in beračijo. Medtem, ko so otroci prisiljeni požirati s milijon bacili nasičen prah in smrad, ter si tako kvarijo zdravje, njihovi lstaršil sedijo v gostilnah in od časa do časa zbirajo denar pri otrocih. Avstrija že dolgo ni več sloviti lotok blaženih (Insel der Seligen). Marsikdo si za lasno varnost želi spet nazaj zloglasen železni zastor!

Nezaslišana je trditev, da avstrijski poslovneži podtikajo slovenskim konkurentom mamila v avto, ter jih potem naznanijo in s tem gonijo v pogubo. Hvala Bogu Avstrija še ni Amerika, če jo pa dobimo, je tudi pri vas nihče ne bo mogel zaustaviti. Naše oblasti bi vam bile izredno hvaležne, če bi takšne zločine odkrili.

Naša odkrita želja je živeti z našim južnim sosedom, s katerim nas veže tisočletna zgodovina in kultura, v najbližjih odnosih, kakor je primer s Švico. Vaš prispevek, gospod Ferrari, je za takšno prizadevanje popolnoma neprimeren!

Z odličnim spoštovanjem
JOSEF EHRGOTT,
Burgfriedweg 6, Graz

LASTNIKI STANOVANJ V TEŽAVAH

Že od leta 1992 prejemanj mesečne opomine pred tožbo. Številke rastejo, računi in opomini redno prihajajo, tožba pa ni vložena. Leta 1992 sem 10. 11. na Atrij poslala dopis s prošnjo, da predajo zadevo sodišču in se bomo tam dogovorili. Do danes tega še niso storili. Vse druge stroge obveznosti plačujem s položnicami, ki jo sama napišem.

Hčerka mi je kupila stanovanje, da ne bom imela več sitnosti z velikimi izdatki. Od SZ Atrij je prišla leta 1992

gospa Čater na sestanek lastnikov stanovanj. Povedala je, da bomo morali lastniki mesečno prispevati po 265 tolarjev, da bo denar v blagajni v slučaju popravila. Vsi smo se strinjali. Dobili pa smo prva dva meseca položnice za 205 tolarjev. Vsak je to rad plačal in nihče ni imel nobenih pripomb. Tretji mesec pa se je položnica zvišala za več kot 100 odstotkov. Od takrat so zneski vsak mesec večji, četudi se ni opravljal nobenega dela.

1. novembra 1990 smo imeli poplavo do visokega pritličja. Vso ozimnico je zalila voda. Stanovanje še ni bilo kupljeno. Dolge mesece smo čakali, da nam bo dala stanovanjska kleti prebeliti. Nič od tega se ni zgodilo. Letos pa so prišli delavci brez naše vednosti in prepleškali hodnike v kletih do visokega pritličja. Kleti so ostale nedotaknjene. Lastniki stanovanj smo za opravljeno delo prejeli račune z visokimi vsotami.

Zato zahtevamo pojasnilo, po katerem zakonitem členu sme Atrij zahtevati tako plačilo samo za ozke hodnike in poslati delavce brez našega privoljenja? Naš blok je bil zgrajen 1968. V stanovanjih ni bilo položenih nobenih keramičnih ploščic v kuhinji ali kopalnici. V teh dolgih letih niso opravljali nobenega večjega dela, čeprav je v blagajni hišnega sveta bilo toliko denarja, da so ga lahko posodili sosednjemu bloku za novo streho. V vsem okolici so napravili nove, mi Ob železnici 1 – 4 pa smo ostali z ravno streho. Če se bo to delo moralo opraviti, bomo plačniki samo lastniki stanovanj? Kje je denar, ki je bil posojen?

Moramo poudariti, da nas lastnike zanima tudi povečanje najemnine, ki se večja vsakih nekaj mesecev z občinskim odlokom in takrat se nam zvišajo tudi položnice. Vsako delo smo lastniki stanovanj dolžni poravnati sami. Če bo odpovedal radiator, ga bomo morali kupiti, da bomo na toplem. Samo en radiator stane več kot znaša naša mesečna pokojnina. Kako si Stanovanjska zadruga Atrij predstavlja, da bomo zmogli poravnati njihovega nakazane visoke vsote in vzdrževati stanovanja v lepem in varovanec stanju?

Položnice dobivajo tudi kupci, ki niso s SZ Atrij podpisali nobene pogodbe. Zakaj niso kupcem bile prikazane in obrazložene zahteve Atrija? Takrat bi kupili stanovanja samo bogataši in ne bi imeli nobenih težav pri zahtevnih plačilih.

2. 4. 92. leta je bil na naslovni strani Novega tednika velik napis /Lastniki stanovanj v pastil. Novopečeni lastniki stanovanj dobivajo račune, da te kap. Neumneži, da nismo polagali na dopis večje pozornosti.

Zato bomo odprli vsa vrata v Sloveniji, da bomo izvedeli za naše pravice in spoznali osebo ali urad, ki si je to izkoriščanje lastnikov stanovanj izmislila.

V imenu vseh prizadetih
VLADKA HAJMERLE, Celje

»DARILO« ZA ZVESTOBO

Podpisani Muhamed Hodžić, upokojenec, stanujoč v Koprju, Pekarniška 2, živim na tem območju že trideset let. Na plebiscitu za osamosvojitve Slovenije sem glasoval ZA. V času vojne v Sloveniji sem kot predsednik propagandne komisije v muslimanski stranki v Koprju zbiral

podpise prostovoljcev (največ muslimanov), ki bi stopili v obrambne vrste Slovenije. Sedaj pomagam številnim beguncem, ki so na tem prostoru našli zatočišče.

Žal, ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije me je 13.9.1993 razglasilo za osebo, ki predstavlja nevarnost za javni red. To sem doživel kot »dарило« za mojo zvestobo in vdanost do države Slovenije, kjer je vse, kar imam, kajti prekleta vojna v Bosni mi je vse uničila in tam nimam ničesar.

Vendar, začnimo od začetka. V zadevi sprejema državljanstva Republike Slovenije, sem kot odgovor Ministrstva za notranje zadeve prejel odločbo št. 001/11–XVII–86.471, s katero se zavrne moja vloga. V obrazložitvi je zelo pomanjkljivo obrazloženo, namreč sploh ni navedeno, za katera kazniva dejanja sem bil obsojen in kdaj se je to zgodilo, ter nato utemeljeno kako in zakaj bi ta predkaznovanost predstavljala nevarnost za javni red in državo. Navedena odločba temelji tudi na trditvi, da je bilo zoper mene podanih več ovadb sodniku za prekrške. Če je ostalo vse pri ovadbi, odločba prezre, da se šteje človek za nedolžnega, dokler ni pravnomočno kaznovan.

Nisem kompetenten, da sodim o pomanjkljivosti obrazložitve glede odločbe, namreč to bo storilo (vsaj upam) Vrhovno sodišče Slovenije, pri katerem sem vložil tožbo 22.10.1993.

Tako sem zahvaljujoč tej odločbi, oziroma zavrnitvi moje vloge za sprejem državljanstva, ostal brez pravice, da potujem izven Slovenije in sem si moral priskrbeti bosanski potni list pri bosanskem veleposlaništvu v Ljubljani.

Sedaj moram čakati za določen čas, da mi ustrezni organi odobrijo na potnem listu bivališčni vizum. Šele tedaj bi s tem potnim listom lahko zapustil Slovenijo in obiskal svoje otroke v Nemčiji.

Ali bom dobil bivališčni vizum, ne vem, kajti jaz o tem ne odločam. Zavedam se, da tudi vi, dragi bralci, ne odločate. Hotel sem samo seznaniti slovensko javnost, kaj doživlja državljani po tridesetletnem bivanju v državi, ki jo imam rad kot svojo edino domovino.

MEHMED HODŽIČ, Koper

»FIGE V ŽEPU ZL«

Čisto prav dajem gospe Veri Ban, ki Sonji Lokar očita, da je šlo v časih komunizma preveč denarja za oborožitev JLA. Še eno krivico bi ji jaz pripisal. Ker se ni dovolj zavzemala za manjšo oborožitev JLA, je skrivna za razpad Jugoslavije. Tudi stara Jugoslavija je propadla iz istega razloga. Banova ni namreč nič storila, da bi takratna Dravska banovina manj dajala za oborožitev in več za opismenjevanje in odpravo revščine. Ta revščina, gospa Banova, pa je bila povod za socialno revolucijo. Tako, upam, da sem krivice pošteno podelil. Podelitve krivic ne bom utemeljeval, saj obe dami, Banova in boginja zmage Nika, bolj zmerjata kot utemeljujeta. Banovi priznam pravico, da kot občanka pove svoje mišljenje, boginja zmage Nika pa bi morala biti nevtralna, kar velja tudi za ministrstvo za obrambo.

Se nadaljuje na strani 22

JAPONSKA JE ENA IZMED REDKIH DRŽAV NA SVETU, KI JI JE USPELO GOSPODARSKI BOOM OBDRŽATI KAR NEKAJ DESETLETIJ – VSE NJENE SKRIVNOSTI VAM BODO RAZKRITE V NASLEDNJEM PRISPEVKU...

JAPONSKI PRODOR

Pomembno gospodarsko vlogo pri ponovnem dvigu japonskega uničenega industrijskega kompleksa so imele ZDA, ki so kot okupacijska sila uvedle vrsto sprememb: a) uvedli so antimonopolno zakonodajo, ki je spodbudila konkurenčnost, b) spremenil se je odnos med delavci in menedžmentom, tudi na račun kadrovskega prečiščevanja kolaboracionističnih ljudi po vojni, c) razdelili so zemljo veleposestnikom in d) podaljšali so šolsko obveznost od šest na devet let, hkrati pa so šolski programi vsebovali podajanje demokratičnih vrednot.

Leta 1947 je nova ustava formalno odpravila pojmovanje japonskega cesarja kot božanstva (mikado) in opredelila le kot simbol države, kar je v bistvu pomenilo, da najvišji pravni akt države zagotavlja oblast ljudstvu.

Gospodarskemu vzponu je na samem začetku pripomogla tudi Korejska vojna (1950) in kasneje vojna v Vi-

etnamu (vse do 1973), kjer je Japonska bila v vlogi oskrbovalca ameriških čet pri njihovih operacijah, kar naj bi jim prineslo samo v korejski vojni 4 milijarde dolarjev za služka.

SINDIKATI so pred II. svetovno vojno zajemali le 7 odstotkov delavstva. Po vojni je ameriška vojaška uprava zaradi hotenja po zmanjšanju konkurenčne moči japonskega kapitala in želje po večji politični in javni kontroli nad njim pospeševala razvoj sindikatov. Leta 1947 je bilo že 40 odstotkov delavcev vključenih v sindikate, ki so organizirani na ravni podjetij ali korporacij. Menedžment je v tako organiziranem sindikatu videl možnost lažjega sodelovanja, hkrati pa je sindikat bil prilagojen mentaliteti delavstva. Bistveno je, da sindikati niso bili ideološko ali politično obarvani, delavci pa so bili sindikatu lojalni, mu zaupali, saj je bil on tisti, ki je pripravljal strokovna izhodišča za pogaja-

nja z vlado.

MITI – Ministrstvo za zunanjo trgovino in industrijo je bila vseskozi vladna institucija, ki je bdela nad razvojem japonskega gospodarstva. Maja 1971 je parlament sprejel predlog strategije razvoja gospodarstva, ki ga je pripravilo to ministrstvo. Težišče dokumenta se je nanašalo na: – zagotovitev potrebnih finančnih sredstev, – izobraževanje potrebnega strokovnega potenciala, – izvajanje prenosa tehnologije in – predpise za inovacije. Ministrstvo je skrbelo tudi za: – zagotavljanje in pravilno usmerjanje lastne akumulacije, – davčne olajšave tistim, ki so vlagali v znanje in – enotne nastope (promocije) podjetij na tujih trgih. Ministrstvo je gojilo, za razliko od ZDA, duh konkurence znotraj Japonske, toda hkrati je omejevalo dostop tujih podjetij.

Na Japonskem so izvajali taktiko uvozne substitucije, ki je zaradi izvozno orientira-

nih podjetij, ki so šele kasneje zadovoljevala domače tržišče s kvalitetnim blagom, uspela. Dežele plansko tržišnih gospodarstev je taktika uvozne substitucije prav zaradi popolnega ignoriranja tehnološkega razvoja privedla v gospodarski kolaps.

Japonska je torej zaradi svoje surovinske omejenosti podrejena izvozu, za kar je potrebno neprekinjeno vlaganje v razvoj. V primerjavi z zahodnimi podjetji se Japonska razlikuje, saj zahtevajo od študentov (oz. fakultet) široko razgledane kadre, ki jih lahko kasneje z večjo stopnjo mobilnosti premeščajo znotraj podjetja, hkrati pa jim zagotavljajo specialistično izobraževanje v lastni učnih centrih. Motiv za znanje ni le ekonomski, pač pa tudi status v družbi, ugled, ki ga uživajo strokovnjaki. Japonska je namreč ena redkih držav na svetu, ki je na prehodu iz XIX. v XX. stoletje bila praktično brez nepismenega prebivalstva.

Delo Japoncu ne pomeni nujnega zla, pač pa mu predstavlja življenjski ritual, kar se kaže tudi v nizki odsotnosti z dela (bolniške, dopusti). Delu moškega se podredi celotna družina. Večina žensk že po prvem porodu zapusti službo, kajti če bi bile zaposlene, bi bili njihovi prejemki za polovico manjši od njihovih kolegov.

HIERARHIJA na japonskem je vzgojena, zato tudi hierarhična ureditev ni kontraproduktivna. Nasprotno, kolektivni duh spodbuja sodelovanje, vsakdo sprejema svojo vlogo in s tem povezano odgovornost, hkrati pa je tako mobilizirano znanje celotne skupine. Nagrado za inovacijo prejme celotna skupina in je prej simbolična kot ekonomska. Zanimiv je podatek, ki pravi, da japonski delavec prispeva 15-krat več predlogov za inovacijo kot njegov ameriški kolega! Japonski delavec se identificira s podjetjem, skupino, proizvodom. Tako kot vsa

družba je tudi delovna atmosfera nekonfliktno naravnana, mlajši absorbirajo znanje in izkušnje starejših, starejši pa so moralno odgovorni za njihov osebnostni razvoj. Nasprotovati torej pomeni rušiti harmonijo skupine, hkrati pa vodilni skuša pridobiti soglasje skupine preden sprejme odločitev. Razloge za naravno podrejanje hierarhiji je verjetno iskati v japonski nacionalni veri – šintoizmu, ki poudarja skupnost in budizmu, ki zagovarja skromnost in sprejemanje usode.

Japonski delavec se zelo nerad seli iz podjetja v podjetje, saj to zanj pomeni novo skupino in ponovni začetek z dna. Življenjska zaposlitev v nekem podjetju je tudi finančno stimulirana in zagotavlja stalnost delovnega mesta. Delavci torej nimajo strahu pred izgubo delovnega mesta zaradi nove tehnologije in so sami aktivno udeleženi pri inovacijah.

(Se nadaljuje)
Marjan Cviki

ALI BODO ASTEROIDI OPUSTOŠILI ZEMLJO? NEVARNOST IZ VESOLJA

Asteriks in Obeliks sta imela prednost pred drugimi. Kot je znano, so se Galci leta 50 pred Kristusom balli le tega, da jim lahko nekega dne nebo pade na glavo. Majhen bretonski bojevniki rod bo zdaj izvedel pozno utemeljitev tudi s pomočjo moderne naravoslovne vede, ki je med tem sama prav tako spoznala, da resnična nevarnost prihaja od zgoraj. Ne samo, da astronomi v zadnjem času odkrivajo vedno več kometov in asteroidov, ki lahko nekega dne padejo na Zemljo, ampak so nevarnost iz vesolja medtem tudi že kvantificirali z novimi statističnimi metodami.

Dva tisoč let po tem, ko je pri Galcih še vrel čarobni napoj, so končno naredili prve znanstvene korake za obrambo nevarnosti iz vesolja. 25. januarja je startala ameriška vesoljska sonda Clementine, ki se bo prvič usmerila na bližnji zemeljski asteroid. V marcu in aprilu bo najprej obkrožila Mesec, potem pa se bo usmerila k majhnemu planetu Geographos, da si ga bo ogledala iz oddaljenosti sto kilometrov. Kajti, kot pripominja Eugene Shoemaker, znanstveni vodja Clementine, si moramo asteroid, ki bi morda lahko bil nevaren, najprej ogledati, preden ga odstranimo.

Ali se ZDA s tem povzdigujejo v rešitelje človeštva? Motivi na žalost niso tako pristni. V bistvu gre pri obrambnem ministru in Nasi za to, da bosta testirala visoko razvite senzorje, ki bodo prepoznali in zasledovali rakete – z Geographosom kot ciljem za vajo. V nekem smislu se bo nadaljeval star program vojne zvezd, četudi z močno zmanjšanim proračunom in bistveno skromnejšimi zahtevami. Pedro Rustan, vodja projekta, pa še naprej izjavlja za revijo New Scientist: Iče se bomo karkoli v prihodnosti želeli obraniti bližajočih asteroidov, se bodo ljudje morda obračali nazaj na to misljo, da bi našli odgovore. Dobro rečeno, gospod Rustan.

Kaj pa sploh pomeni nekaj smešnih medcelinskih raket v primerjavi s kometom, če bi padel na zemljo? Astrofizika Clark Chapman in David Morrison sta pred kratkim objavila strah zbujajočo statistiko, po kateri je tveganje širše svetovne katastrofe zaradi kometov ali meteoritov bistveno višje, kot so doslej predpostavljali. V 65 letih življenja je verjetnost za tovrstni vzrok smrti še vedno v razmerju 1: 20.000. Ta lpresemetljivo visok statistični nivo tveganja pa nastane s tem, da sprejememo zadetek velikega izven zemeljskega nebesnega telesa kot skrajno redek, pa vendarle usoden dogodek. Chapman in Morrison ugotavljata v zgodovino pisju, lda je ljudi, ki so izgubili življenje zaradi zadetka izven zemeljskega predmeta, znanih le nekaj ali skoraj nič. Znanstvenika zato nadaljujeta, da so naša osebna pričakovanja tovrstne smrti izredno majhna.

Vsekakor pa je nesporno, da bi bile posledice zadetka asteroida veliko hujše kot v primeru reaktorske katastrofe. Že samo zadetek meteorita z nekaj sto metri premera bi lahko z eksplozijo, viharjem in plimskimi valovi pomoril milijarde ljudi. Na to opozarja znanstvenike primer o zavrijih. Domnevno so se te praživali, nič hudega sluteč, sprehajale po prazgodovinskih savanah – dokler jih, pred 65 milijoni let, ni

uničila kozmična katastrofa. Veliko govori v prid temu, da je takrat gigantski meteorit kolidiral z Zemljo. Njegova razstrelilna moč, skoraj sto milijonov megaton, ki je daleč presejala moč vsega jedrskega orožja na Zemlji, je domnevno dvignila ogromne količine prahu in strupenih plinov. To je zatemnilo nebo, temperatura je padla, in Zemlja se je spremenila v smrtno cono. Ta teza o izumrtju zavrijev zaradi padca komete pa ni čisto ugotovljena, saj drugih vrst živali očitno ni prizadela.

Doslej niso mogli jasno dokazati, da so odkrili sledi kraterja ali anomalij v plasteh zemeljskih kamnin. Znanost pa je vendarle prestrašena. Tako je tim astronomov z Davidom Rabinowitzem na univerzi v Arizoni samo v dveh letih po letu 1991 odkril več kot štirideset asteroidov v zemeljski orbiti. S tem je število teh nebesnih teles deset do stokrat večje, kot so mislili do sedaj, meni Rabinowitz.

Kot je izračunal Nasin fizik Christoph Chyba, so drobci teh planetov v premeru manjši od petdeset metrov in s tem več ali manj zgorijo v zemeljski atmosferi. Vendar pa bombardiranje iz vesolja ni mogoče povsem izključiti. Šele lansko leto je neki meteorit z glasnim pokom padel v vodo pred dansko obalo. Srečo pa je imel tudi lastnik avtomobila v Peekskillu, v državi New York, 9. oktobra 1992, ko je tam padel z neba drobec kamnine in mu prebil avtomobil. Lastnik avtomobila je meteorit takoj prodal za večkratno vrednost svojega vozila.

Prihodnje kolizije, v najširšem pomenu besede, pa so zapisane še v zvezdah. Več kot 160 asteroidov, ki križajo

zemeljsko krožnico, je sedaj že na seznamu. Komet Tautatis (ki ga niso zastojno pomenovali po galskem bogu vojne) leti mimo v bližini Zemlje vsake štiri leta. Zaradi njega, kot tudi zaradi komete Swift-Tuttle, ki bo našo krožnico znova prečkal leta 2126, je nevarnost vsaj v doglednem času ne bo ogrožala. Zato pa je že v tem letu pred vrati neka druga katastrofa: komet Shoemaker-Levy, ki ga je odkril znanstvenik Eugene Shoemaker s sondo Clementine, drvi proti Jupitru in bo vanj treščil predvidoma 21. julija.

Medtem pa si delamo na Zemlji resne skrbi glede obrambnega sistema. Za obrambo pred kometi so lansko leto predložili različne predloge. Ameriška oboroževalna industrija je videla v novi potencialni nevarnosti namig neba in je predlagala, da bi meteorit pred neprijetnim možnim spopadom odvrnili z atomskimi raketami. Ameriški znanstvenik Jay in njegov ruski kolega Ivan Nemtčinov pa sta preteklo jesen propagirala bolj miroljubno rešitev: kozmičen komet, ki je zablodil, hočeta preusmeriti z velikanskim ogledalom. Odbijajoča sončna svetloba, menita Jay Melosh in Ivan, naj bi na kometu izparila toliko materije, da bi ga povratni sunek počasi odnesel iz krožnice. Bolj kot nevarnost asteroidov nas ogroža gigantska bomba v orbiti ali na Zemlji, meni Melosh.

Biolog evolucije, Niles Eldredge, ki se v svoji knjigi Preokretnice življenja ukvarja s katastrofami v zgodovini Zemlje, pa primerja nevarnost iz vesolja z današnjim početjem človeštva. Pri tem prihaja do zaključka, da predstavlja navzočnost človeštva za sodobni svet prav tako veliko nevarnost kot asteroid za eko sistem ob koncu krede.

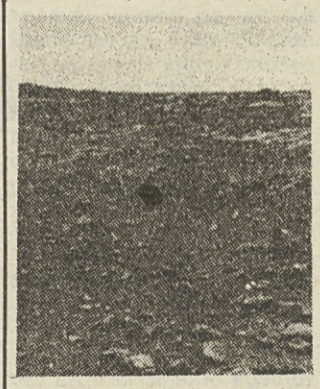
DIE ZEIT, prevedla Nina Mom

NASA NAPOVEDUJE SVOJ NAJNOVEJŠI PROJEKT

ČLOVEK POTUJE NA MARS

Eden vodilnih mož Nase je pred kratkim izjavil, da je poglavitni dolgoročni cilj ameriške vesoljske agencije nedvomno človekovolet na Mars, vendar je za zdaj še prezgodaj govoriti, kdaj bodouspeli svoj veliki načrt uresničiti. »Naša dolgoročna vizija je planet Mars,« je Daniel Goldin dejal skupini neodvisnihposlovnežev.

Če se bo pokazalo, da so imeli znanstveniki, ki so pripravili vse potrebno, k sodelovanju pa bodoverjetno pritegnili še koga drugega. Gre za program, ki ga enasama država v finančnem smislu ne bo zmogla, Združene države Amerike načrtujejo dolgoročno sodelovanje z Rusi. Končna vizijaje odhod na Mars, sedanja naloga pa, poudarja Goldin, da senaučijo sodelovati in skupaj delati z Rusi, Evropejci, Japonci, Kanadčani in z nekimi na novo razvitimi državami.

Apollo, s katerim so leta 1969 popeljali človeka na Mesec. Goldin je zavrnil prejšnji načrtbivšega predsednika Goerga Busha, ker je bil predrag, stal je karpetsto milijard dolarjev, in tudi rok za izvedbo, cela tridesetletja, se je zdel šefu Nase predolg. Prepričan je, da bomogoče polet na Mars s sodobno tehnologijo precej poceniti.

V agenciji razmišljajo, da bi pomanjšali vesoljske ladje. Zavrnitev bi kot gorivo lahko uporabili metan z Marsa. Leta 1996 bodo z vesoljsko ladjo brez potnikov s planeta pripeljali vzorec in preverili, če bi bilo to izvedljivo.

Goldin ni izdal datuma začetka projekta Mars, zatrnil pa je, damožnosti nedvomno obstojajo. Najprej bodo na

zemlji napelimožgane in pripravili vse potrebno, k sodelovanju pa bodoverjetno pritegnili še koga drugega. Gre za program, ki ga enasama država v finančnem smislu ne bo zmogla, Združene države Amerike načrtujejo dolgoročno sodelovanje z Rusi. Končna vizijaje odhod na Mars, sedanja naloga pa, poudarja Goldin, da senaučijo sodelovati in skupaj delati z Rusi, Evropejci, Japonci, Kanadčani in z nekimi na novo razvitimi državami.

V ameriški vesoljski agenciji so že podpisali z Moskvo štiriletne sporazum v vrednosti štiristo milijonov dolarjev. Možni cilj jespokupno delo na vesoljski postaji pred realizacijo poletavesoljske ladje s človeško posadko na planet Mars.

Pred odhodom morajo vsekakor zelo temeljito raziskati vsezdravstvene vidike, kaj pomeni za človeka dve ali tri leta vbreztežnem stanju na krožnem potovanju po vesolju. V sedanjih vesoljskih ladjah bi kozmonavti izgubili celo polovico teže, mišice bi zakrneli, razvili bi se ledvični kamni, notranje uho ne bi moglo določiti točne smeri.

Goldin se ne strinja s tistimi, ki govorijo, da je ruska tehnologija negotova. Z navajanjem vesoljskih uspehov innespehov dokazuje, da najmanj tri od devetnajstih ameriškihizstrelitev niso uspeli, Rusi pa so v 49 vesoljskih poskusihzabeležili le en neuspeh.

Z letno naročnino imate že plačan komercialni oglas velikosti 5 cm v stolpcu.

S plačano naročnino za pol leta ali celo leto pa povrh tega postanete kandidat za pol kilograma čistega zlata.

Spoštovani naročniki!

Časi so takšni, da smo se žal prisiljeni marsičemu odpovedati. Le enemu samemu se ne smemo – informacijam. Časopis Nova doba pa skrbi za pravočasno in resnično informiranje.

Kaj še daje Nova doba?

ENAKO CENO ČASOPISA ZA NAROČNIKE ČEZ VSE LETO Mali oglas zastonj Zanimivosti iz sveta glasbe in svetovne mondene družbe Televizijski program in napovedi za prireditve

Z izpolnjeno in poslano naročilnico postanete član velike družine časopisa Nova doba. Naročnino nakažite na žiro račun Nove dobe pri celjski SDK št. 50700 – 603 – 31455.

NOVA DOBA

NAROČILNICA

Ime ..... priimek .....

naslov .....

naročam časopis-tednik Novo dobo na naslov .....

Na gornji naslov mi pošljite ..... izvodov. (število)

Obvezujem se, da bom redno plačeval naročnino.

podpis naročnika

Mali oglasi

FORD TAUNUS GXL 1600, letnik 1973, obnovljen, registriran, prodam. Tel.: 063/461-057 ali 063/32-620

SVEČNIKE in stare porcelanaste pipe (fajfe) kupim. Tel.: 062/813-589

VINOGRADNIKI – nudimo vam vodila – žice (objemke) za betonske stebre po zelo ugodnih cenah. Tel.: 069/65-676 ali 65-466

TOVORNO PRIKOLICO za osebni avto prodamo za 400 DEM. Tel.: 063/831-616, Zavolovšek

PURE VELIKANKE za vzrejo naprodaj: jatine srednje težke po 750 SIT, pazinske

velikanke po 900 SIT. Dostava na dom. Tel.: 069/82-838

CITROEN GS SUPER 1,3, registriran do 6. 94, prodam za 1.100 DEM ali menjam za R 4 z doplačilom. Tel.: 063/37-685

SOBO v centru Maribora oddam dvema študentoma ali dijakoma. Tel.: 062/26-608

STROJ ZA KAVO EKSPRES (za 2 kavi), generalno obnovljen, vitrino za sladole (za 8 vrst sladole) in orgle Yamaha Elektronic Synteseiser, prodam. Tel.: 069/49-004

GRADBENO PARCELO, 10

do 15 a, v okolici Dolenjskih Toplic ali Novega mesta kupim. V poštev pride tudi tretja gradbena faza hiše. Tel.: 068/84-817

HLODOVINO po ugodni ceni odkupujemo (češnja, jelšo, oreh, hrast). Plačilo takoj. Tel.: 065/28-492, od 8. do 15. ure

OSAMLJEN FANT, 38/173/63, želi spoznati samsko dekle ali mamico z enim otrokom s podeželja ali iz mesta, staro od 27 do 37 let. Če me želiš spoznati, mi napiši pisemce in priloži svojo fotografijo. Pisemce pošlji na naslov: BLAŽEK MARJAN, Cesta 27. aprila 31, 61000 Ljubljana.

TRISOBNO STANOVANJE v Tolminu prodam za 70.000 DEM. Tel.: 065/82-567

MOTOKULTIVATOR MIO 200, malo rabljen, ugodno prodam. Tel.: 069/22-279

VINOGRAD, 25 a, stavbišče 36 m², v Jelenskem vrhu pri Raki ugodno prodam. Tel.: 0608/75-356

NOTRANJA STANOVANJSKA VRATA, 9 kosov, ugodno prodam. Tel.: 069/43-002, Novak, Mladinska 64, Bakovci

NOVEJŠO HIŠO v Mokronogu prodam za 85.000 DEM. Tel.: 061/40-435 ali 743-193

ČISTOKRVNA MLADIČA nemškega ovčarja, brez rodovnika, stara dva meseca, prodam. Tel.: 065/65-450

KOVANCE stare Srbije in Črne gore ter foto aparat Leica, letnik 1936, prodam. Tel.: 064/218-821, popoldan

NOVA DOBA

Pol kilograma čistega zlata

za stare in nove naročnike tednika Nova doba

NAGRADA ZA ZVESTOBO

Začetek nove velike nagradne igre Nova doba obvešča, osvešča in nagrajuje

Edini pogoj: plačana naročnina

S POMOČJO GENETSKEGA TESTA SO IDENTIFICIRALI KOSTI CARSKÉ DRUŽINE

SLEDOVI V OKOSTJU

Philip Duke iz Edinbourga in mož kraljice Elizabete II. se je čutil zavezanega aristokraciji, ko mu je britanski znanstvenik Peter Gill pojasnil svojo željo, s katero je prosil vojvodo, da bi daroval kri. Princ soproj, in po materini strani v sorodstvu z zadnjo rusko carico Aleksandro, je privolil v to – saj je vendar

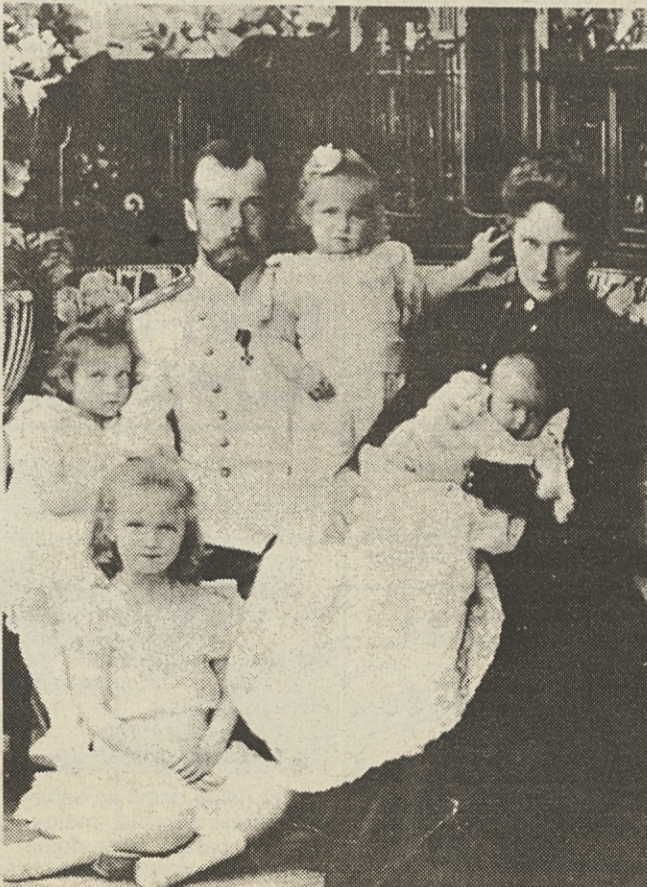
šlo za to, da prejmejo pojasnilo o usodi njegove daljne sorodnice, ki so jo s carjem Nikolajem II. in njunimi otroki boljševiki umorili 16. julija leta 1918. Vojvoda je bil zelo zainteresiran in vesel, da nam lahko pomaga, je povedal Peter Gill.

Philipove kaplje krvi so odpravile zadnje dvome zgodovinarjev pri odkrivanju identitete devetih skeletov, ki so jih pred dvema letoma odkrili zakopane 30 kilometrov zahodno od ruskega mesta Jekaterinburga. V enoletnem raziskovalnem delu je britanska ekipa znanstvenikov pod vodstvo Gilla primerjala Philipove genske prstne odtise z DNA-profilom domnevne carske družine, ki so jih s pomočjo molekularne biološke tehnike prekopirali iz koščkov kosti.

S skoraj stoddostno zanesljivostjo, tako poročajo raziskovalci v znanstveni reviji Nature Genetics, se v rezultatih obdukcije nahajajo posmrtni ostanki carice Aleksandre in treh od njenih petih otrok. Genski vzorci trupel so tako rekoč identični s tistimi pri vojvodi Philipu iz Edinbourga. Raziskovalci pa so lahko izolirali genski material tudi iz petega okostja; kar dokazuje, da gre za carja Nikolaja II., očeta teh otrok. Ostali štirje skeleti pa, kot podaja genska analiza, niso v sorodu s carsko družino. Pri njih gre po mnenju znanstvenikov verjetno za hišnega zdravnika in tri služabnike carske družine.

Ostalih dveh carjevih otrok, tudi to je doslej zagotovo, pa med mrtvimi v grobu v Jekaterinburgu niso našli. Usoda carjeviča Alekseja in njegove sestre Anastazije torej ostaja še naprej negotova.

DER SPIEGEL, prevedla Nina Mom

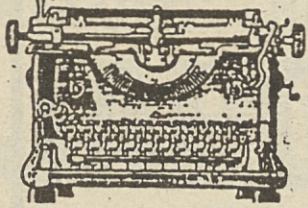
MALI OGLAS ZASTONJ KUPON

MOJ NASLOV: _____

Kupon in čitljivo besedilo malega oglasa pošljite na naslov Nova doba, Aškerčeva 15, Celje, s pripisom »Za male oglase« in svojim polnim naslovom. Oglasov pod šifro in oglasov za podjetja in obrtnike ne objavljamo brezplačno.

Pisma

Nadaljevanje s strani 19

Ne vem od kod ta bolesta sla obrambnega ministra po moči in oborožitvi, medtem ko smo si vse dosedanje zmage priborili brez lastnega orožja. Pridno smo plačevali desetino in na soški fronti hlabro branili Avstro-Ogrsko, pa nam je propadla. General Maister je zbral okrog sebe nekaj korajžnih fantov in osvobodil Koroško in tako smo se prvič osvobodili brez lastnega orožja. Del slovenskega ozemlja je šel po zlu, ker smo že pred referendumom začeli razkazovati balkanizem, nekulturno vojaško moč. V novi državi smo se zopet pridno oboroževali, gospodarsko zaostajali, tolkli revščino. Orožje je bilo samo v oviro bežeči jugoslovanski vojski. Tako smo se morali v drugo osvoboditi brez orožja. V tretje gre rado in da bi to bilo res, so nam orožje odvzeli, čeprav je Slovenija ogromno prispevala za oborožitev JLA. Kje bi razvojno danes bili, če ne bi prek 45 let razsipali denarja za oborožitev. Ti, ti, grda Sonja, pa tega nisi preprečila! No, nekaj pušk nam je le uspelo skriti, tudi takratna milica je premogla kako puško ali avtomat, baje je tudi pokojni Maček tam nekje v Kočevskem rogu pod posteljo skrival puško, če ne celo brzostrelke. In prav tedaj, ko smo stopili na pot naške epopeje, se je naša politika zopet uklonila kompromisarstvu, saj bi sicer Srbi še enkrat bežali čez Prokletije, pred našim vojaškim genijem in njegovo zmagovito armado. Rezultat političantske diplomacije je bil porazen, čeprav zgodovina o tem molči: menda je več slovenskih fantov padlo za šankom, v gostilnah, v zmagoviti razposajenosti in zaradi nestrokovnega ravnanja z orožjem kot pa na bojišču, v tej tretji, brez orožja priborjeni svobodi.

Sedaj pa nam novi AFŽ (beri: antikomunistični forum žena) zmerjasto priporoča oborožitev z utemeljitvijo, da imamo obrambnega ministra in da minister mora imeti vojsko, saj je tudi don Kihot vihtel meč, čeprav le proti namišljenemu sovražniku. Hitler je hotel osvoboditi ves svet in svet je moral dobro poprijeti za orožje, da je osvobodil Nemce. Orožje v novejši zgodovini je večkrat zaslužnjevalo kot osvobajalo. Vsi veliki imperiji, od Aleksandra Velikega in Napoleona do Hitlerja in Stalina so propadli, preveč orožja pa je prineslo svobodo tistim, ki ga niso imeli. In tako so sovjetske atomske bombe, medcelinske rakete in najmočnejša oklepna oborožitev na svetu prinesle svobodo Esto-

niji, Litvi itd. brez oboroženih spopadov, brez vmešavanja Nata. Vzrok temu je čezmerno oboroževanje in kot posledica tega gospodarsko zaostajanje, ki je preraslo v revščino.

Lep primer nesmiselnosti oboroževanja je Albanija, v nekih obdobjih skregana z vsem svetom, obdana z bunkerji, čeprav od nikogar ogrožena, in bi ravno tako lahko ostala brez oborožitve.

Demagoško in primitivno je posiljevati nas z orožjem, dokler smo pod embargom, dokler ne vemo, kdo poveljuje tej vojski, dokler bi se nekateri še vedno radi šli domobrance in partizane. Potem se pa čudimo, da nas še vedno potiskajo nazaj na Balkan. Zahod ni naiven. Pozna našo primitivnost in nas takih tudi ne bo sprejel medse. Menda obrambno ministrstvo in AFŽ ne mislita, da nas bodo zahodnoevropske grupacije vzele medse samo zato, da bi zdravile naš primitivizem.

JOŽE PERME, Škofljica

OB DNEVU ŽENA

Čeprav se 8. marec, praznik žena, danes ne spoštuje več, se moramo me matere spomniti na prehojeno pot ob vzgoji naših otrok, v katero je bilo vtakano vse naše trpljenje.

Če starši nimajo potrebnih moralnih kvalitet, ne morejo vzgojiti svojih otrok v poštevne državljanke. Koliko je danes mladoletnih prestopnikov, ki bodo morali zaradi nepopravljivega prestopništva ostati vse svoje življenje v zavodih.

Me učiteljice vemo, kako smo se vsako leto bale prve šolske konference, ko je bilo razdeljevanje otrok po razredih. Katera bo dobila v svoj razred takšne barabe, ki se niso nič učile in nam parale živce. Starši pa so zahtevali najboljše ocene, če ne so na raznih sestankih udarjali po učiteljih.

Danes pa vsi vemo, da so bolesto ambiciozni starši spravili te svoje sinove in hčere na dobro plačane položaje v ustanovah, občinah in delovnih organizacijah, kjer se jih ne morejo več znebiti.

Koliko je danes tudi odraslih prestopnikov, ki so nagovali na kazniva dejanja in tako spravili cele družine v zapore. Poulični vandali, vplomi in tatvine so danes na dnevnem redu.

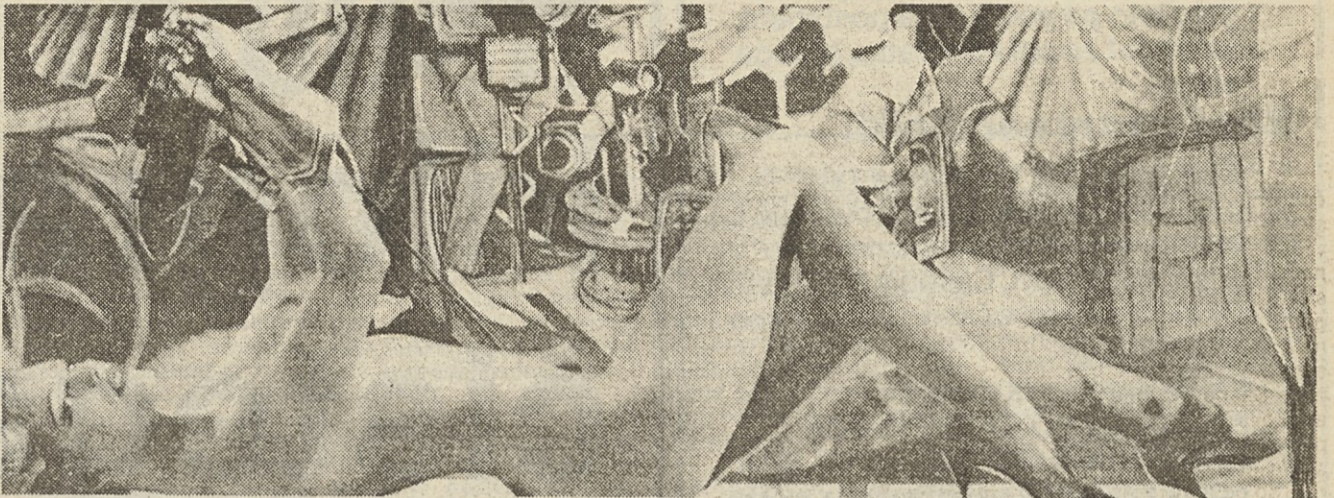
Čeprav katoliška cerkev danes že uspešno posega v moralno vzgojo staršev in njihovih otrok, bodisi pri naukih ali pri sveti maši, prestopništva ne more preprečiti.

Zato se moramo me matere ob prazniku žena spomniti svoje dolžnosti in nenehno bdeti nad početjem svojih otrok, da jih družba zaradi prestopništva ne bo izločila iz svoje družine.

KUGONIČ ROZALIJA, upokojena učiteljica iz Velenja

LILLEHAMMER 94

TRGOVINA S TELESI

Norveška seksologinja Kirsten Frigstad je med olimpiado preživljala dolge noči brez spanja, kajti raziskovala je prostitucijo in spolno nadlegovanje. To je začetek njenega dvoletnega raziskovalnega projekta Olimpiada in tržišče seksa, ki ga s 105.000 ameriških dolarjev financira norveška vlada.

V Lillehammerju je bilo ponudba zares bogata, kajti ob takšnem dogodku je lahko tako ponujati kot kupiti seksualne usluge. Šlo je za prvi projekt, ki so se ga doslej lotili na največjih tekmovanjih. Preverjali so spolna nadlegovanja, ki so jim bile izpostavljene prostovoljke na javnih mestih, obiskovali so nočne lokale in nočne klube, odprte prav zaradi olimpiade.

»Ponudba v Lillehammerju se je silovito povečala. V normalnih razmerah je to spokočno in tiho mesto s 24.000

prebivalci, potlej pa se je položaj bistveno spremenil. Raziskovala sem trg tudi pred igrami in po njih in bom še nadaljevala,« pravi Kirsten.

V Norveško so prišle tudi prostitutke iz drugih zahodnih držav, zadrževale pa so se večinoma v Oslu, kjer so računale na dober zaslužek. Prostitutke na Norveškem običajno zaslužijo od 1000 do 10.000 kron, to je od 130 do 1300 dolarjev.

Raziskave seveda niso preproste, ljudje neradi govorijo o svojih spolnih dejanjih, a Kirsten ima več kot desetletne izkušnje in uspela je vzpostaviti dobre odnose z lepticami noči.

»Organizatorji so vedeli za moj projekt, vendar se niso prav posebej pretegnili, da bi mi pomagali,« je povedala Kirsten Frigstad.

NOVI ŠKANDALI PRETRESAJO ITALIJO

DO NOBELOVE NAGRADJE S PODKUPNINO?

Duilio Poggiolini, nekdanji glavni direktor italijanskega ministrstva za zdravstvo, ki ima sam precej masla na glavi, je javno izjavil, da so Nobelovo nagrado za kemijo leta 1968 podelili Riti Levi Montalcini zaradi podkupnine. Multinacionalna lekarniška industrija Fidia Farmaceutica naj bi zanjo plačala štirinajst milijard lir.

Poggiolinijev sloves v Italiji je precej umazan. Imajo ga tudi za lažnivca, še zlasti od tedaj, ko si je izmišljal vse mogoče, da bi pojasnil izvor zaklada, ki so ga odkrili v rimski vili njegove žene; tam je bilo na kilograme zlata, nakita, umetnin, tudi nakradenih. Najprej sta zakonca trdila, da je to njuno premoženje, v katerega sta vlagala celo življenje, nato pa je Poggiolini priznal, da je to predvsem podkupnina, ki so jo plačevala farmacevtska podjetja, da je njihove izdelke uvrščal za sezname zdravil, ki jih plača zdravstveno zavarovanje.

Ne glede na vse to je tožilstvo prepričano, da je sedaj v obtoževanju drugih pričel govoriti resnico, s čimer želi zase doseči kar največ olaj-

šav. Na osnovi njegovih izjav so pripravili Claudija Cavazza, bivšega predsednika Farmaindustrie, in direktorja več podjetij. Poggiolini trdi, da je farmacevtska industrija podkupovala številne politike, navaja imena in posamezne zveze. Svojo zadnjo trditev o podkupnini za Nobelovo nagrado povezuje z imenom Francesca Della Valle, ki je bil v tistem času direktor firme Fidia Farmaceutica.

Scenarij naj bi bil približno takšen. Del denarja so nakazali samemu znanstveniku, da je lahko ustrezno predstavil svoje znanstveno delo in kandidiral za nagrado. Drugi del so kot neodvisno darilo namenili zakladnici Nobelove nagrade. To samo po sebi sicer še ne pomeni dodelitve,

brez nje pa možnosti sploh ni.

Della Valle odločno zanika trditve glasnega Poggioliniju in pravi, da so pravila Karolinskega inštituta zelo stroga, selekcija je skrajno dosledna in na odločitve je nemogoče vplivati s takšnim ali drugačnim sponzorstvom. Znanstvenica Levi Montalcini na takšne obtožbe sploh ne reagira. Javno mnenje je sedaj še na njeni strani, ljudem pomeni simbol žive italijanske znanosti, navezo z veliko tradicijo, hkrati pa je tudi simbol pomiritve Italije z njenim židovstvom. Levi Montalcini se v rednih presledkih pojavlja na televizijskih ekranih, predsednik Scalfaro jo je pred kratkim imenoval za

predsednico Italijanske enciklopedije.

Govorice pa postajajo vse glasnejše. V časopisu *La Repubblica* je nek drug velik farmaceutski industrije priznal, da je bil v enega od kandidatov pripravljen vložiti štiri milijarde lir, vendar se je ta znašel v zaporu. Morebiti gre prav za bivšega zdravstvenega ministra De Lorenza, ki je v nekem razgovoru dejal, da bi lahko postal Nobelov nagradjenec, če se ne bi žrtvoval za narod.

Naj bo resnica takšna ali drugačna, gre za velik škandal, ki presega italijanske meje. Podkupljivost, s katero je prepletena država, se širi v vse pore in celo v do včeraj nedotakljivo znanost.

SPET Z NOŽEM NAD MOŠKOST

Neko 51-letno Nemko so obsodili na tri leta zapora, ker je z nožem odrezala penis svojemu prijatelju. Proces za razliko od tistega v ZDA, kjer so sodili Loreni Bobitt, ni bil deležen nobene medijske pozornosti.

Sodišče v Frankfurtu na Odri je obsodilo Heidemarie Siebke, ker je pod vplivom alkohola ranila svojega prijatelja, niso pa sprejeli glavne točke obtožnice, da ga je nameravala umoriti. Obramba je zahtevala oprostitev in najavila pritožbo.

Heidemarie Siebke je jeseni leta 1992 z nožem za kruh odrezala penis 56-letnemu Hansu Kampioniu, ker ji je izrekel inemoralno ponudbo. Ženska ga je najprej

pretepla s pestmi in stolom, potem mu je odrezala moškost, zažgala stanovanje in pobegnila.

Gasilci so požar pogasili in rešili ranjenca. Vendar mu njegovega uda v tem primeru zdravniku niso več mogli priti nazaj. Med celotnim procesom so ga spravljenega v formalin uporabljali kot dokazni material.

SMRT ROSTOVSKEGA RAZPARAČA

Pred nekaj dnevi so usmrtili Andreja Čikatila, rostovskega razparača, ki je dolga leta moril na najbolj okruten način in so ga prijeli šele po 52 umorih. Predsednik Jelcin je gladko zavrnil vsakršno misel na pomilostitev.

COLOR
Studio
FONDA

Studio za propagandno fotografijo in film, d.o.o.

Roman Fonda • 63000 Celje; Trg svobode 10; ☎ 063/28-713

FSE ŽIVE
PRLEKE
NA TOTEN SVETI
PA FSE JIHOVE PRIJATELE
VOBIMO NA

4. SREČAJE PRLEKOF

ki bode v LOTMERKI , f soboto , 5.merca 1994. večer
ob 19. vuri f ŠPORTNI DVORANI šole Ivana Cankara

*
TAN JE PLACA ZA JEZERO LIDI .
PREDSTAVILI SE VAN BOJO NAJBOJŠI UMETNIKI S CELE PRLEKIJE .

**POSEBNO ČASTNO MESTO MED NAMI DE MEJA
NAŠ AKADEMIK prof. dr. ANTON TRSTENJAK**

MELI BOMO ZADOSTA MUZIKE , PA ZA PITI . PA ZA JESTI .
VOZA BODE TUDI CUG , ZAPSTOJ OT KOPRA , LUBLANE ,
PREK MARPROGA DO LOTMERKA . DRUGI DEN PA NAZOJ .

***

